

Ιωάννης-Έρνστ-Φαίδων Κούνας

Ιστιοπλοΐα και η εξέλιξη των ιστιοπλοϊκών ομίλων

Καθηγητής : Σταύρος Γυφτόπουλος

Ε.Μ.Π. - Σχολή Αρχιτεκτόνων
2013-2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΕΙΣΑΓΩΓΗ

• ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ
2. Η ΧΕΡΣΑΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
3. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑΣ ΩΣ ΑΘΛΗΜΑ

• ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ
2. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟΙ ΟΜΙΛΟΙ
  - A . Ναυτικός όμιλος Ελλάδας
  - B. Ναυτικός όμιλος Άνδρου
  - Γ. Ναυτικός όμιλος Ραφήνας “Αλκυών”
3. ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ Belo Horizonte ΤΗΣ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ
4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟ ΟΜΙΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

• ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΩΝ

1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΙΕΛΟΥ
2. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑΣ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ

• ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΟΜΙΛΩΝ

1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ
2. Ο ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ-ΚΩΠΗΛΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ “Uskok” ΤΟΥ ΖΑΓΚΡΕΜΠ ΤΗΣ ΚΡΟΑΤΙΑΣ
3. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ Golden Gate Yacht Club
4. MAR - Maritime Youth House - ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ
5. Sailing club’s Yacht, στο Sotogrande Cadiz - ΙΣΠΑΝΙΑ

• ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

1. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
2. ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ
3. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΥΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΟΜΙΛΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αφορμή για αυτή τη διάλεξη δεν θα μπορούσε να είναι άλλη από την προσωπική μου επαφή με τον χώρο του ναυταθλητισμού και ειδικότερα της ιστιοπλοΐας, ίσως ακόμη το ενδιαφέρον και η ανάγκη¹ που μου δημιουργήθηκε να εξερευνήσω το χώρο που ζω συνδέοντας τον με τις αρχιτεκτονικές σπουδές μου.

Στην εργασία αυτή θα αναφερθώ στην ιστορία και εξέλιξη του αθλήματος, το οποίο δραστηριοποιείται εκτός από τη θάλασσα και στην ξηρά, με ανάγκες λειτουργικές και κτιριακές που οδηγούν πιο συγκεκριμένα στην Αρχιτεκτονική τους αντιμετώπιση.

Θα προσπαθήσω να περάσω στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών κτιριακών εγκαταστάσεων παλαιότερων αλλά και νέων από την Ελλάδα και το εξωτερικό και μέσα από αυτήν να ανακαλύψω τις σχεδιαστικές αρχές και το αρχιτεκτονικό τους ενδιαφέρον.

Ακόμη θα ήθελα να αναφερθώ στην σημασία του αθλητισμού και κατ'επέκταση των Ναυτικών ομίλων ως ένα μέσο κοινωνικοποίησης των ανθρώπων. Τέλος η έρευνα αυτή θα με βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση των αρχιτεκτονικών απαιτήσεων τέτοιων χώρων. Για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας με θέμα τη σχεδιαστική πρόταση ενός Ναυτικού όμιλου .

---

1. “και αναφέρομε στο γεγονός πως, όσο δεν μας πιέζει η αναγκαιότητα δε φτάνουμε πραγματικά στο βάθος των πραγμάτων, τουλάχιστον όχι με τον τρόπο που πραγματικά μας ενδιαφέρει και μας ενθουσιάζει” GIORGIO GRASSI - KEIMENA GIA THN APXITEKTONIKH

1. ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ

Με την γένεση της κωπηλασίας που θεωρείται η πρωταρχική τεχνική για την πλεύση του ανθρώπου πάνω στο νερό, κατασκευάστηκαν και τα πρώτα πλοία που ήταν αρχικά μόνο με κουπιά, επειδή τα κουπιά λέγονταν «κόντοροι» (κοντάρι = το κουπί, αλλά και κάθε μακρύ ξύλο κ.α.) και τα πλοία αυτά λέγονταν «κόντοροι νήες» ή ανάλογα με την ποσότητα των κουπιών τους: τριαντακόντοροι (= με 30 κουπιά), πεντηκόντοροι (= με 50 κουπιά κ.τ.λ.) κ.ο.κ.ε.

Σύμφωνα με τον Απολλόδωρο (Α 7, 2) η πρώτη πεντηκόντορος ναύς (= το πλοίο με 50 κουπιά) που κατασκευάστηκε ήταν η Αργώ, το πλοίο των Αργοναυτών, την οποία κατασκεύασε από ξύλο φηγός¹ (= η δρυς, η βελανιδιά) της Δωδώνης, ο Άργος απ' όπου πήρε και το όνομά της.

Μετά επινοήθηκαν τα πλοία με πανιά (ιστία), που, σύμφωνα με τον Πausανία², ο Δαίδαλος ήταν εκείνος που τα επινόησε, προκειμένου να αποφύγει το πολεμικό ναυτικό του Μίνωα που μέχρι τότε ήταν χωρίς πανιά, έτσι ακολούθησε η τέχνη της ιστιοπλοΐας (ιστίο + πλους). Αρχαιολογικά ευρήματα δείχνουν ότι στο Αιγαίο κυκλοφορούσαν οι πρώτες μορφές πλοίων απ' το 7000 π.Χ.

Οι πρώτοι γνωστοί που εμφανίζονται είναι οι Κυκλαδίτες (3000 - 2000 π.Χ.) οι οποίοι όμως δίνουν την θέση τους στους Κρήτες της Μινωικής περιόδου που είχαν το ναυτικό ως την βάση του κράτους τους (1700-1450 π.Χ.).

Οι Έλληνες είχαν αναπτύξει στενή σχέση με τη θάλασσα, πριν ακόμη υιοθετήσουν για το έθνος τους το κοινό όνομα «Έλληνες». Ενδεικτικό αυτής της σχέσης είναι ότι στη διάρκεια της μυκηναϊκής

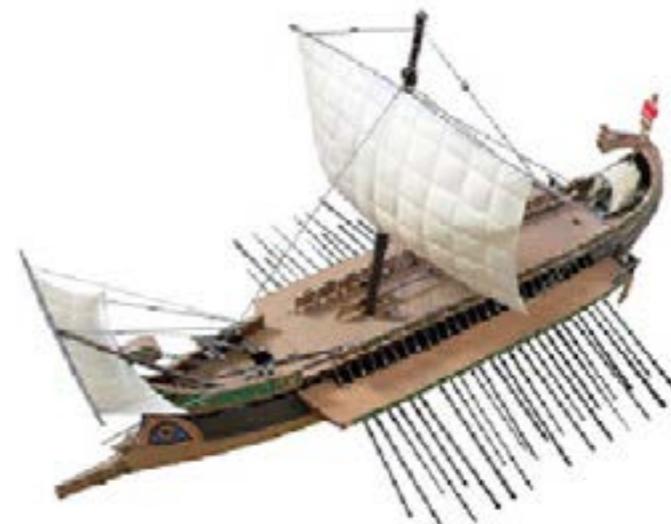
Τοιχογραφία από τη Θήρα 1500 - 1600 π.Χ

περιόδου, το 13ο αιώνα την εκστρατεία του Τρωικού πολέμου χρησιμοποίησαν ένα τρομερό σε μέγεθος στόλο περί τα 1.200 πλοία.

Αρκετά αργότερα εμφανίζεται η Διήρης που διπλασιάζει τους κωπηλάτες.

Την εποχή του Μινωικού πολιτισμού, η Μινωική η εικοσάκοπος, ένα δημοφιλές πλεούμενο γενικής χρήσης διακινεί το εμπόριο στους λαούς της Μεσογείου. Μετά τον ένατο αιώνα παρουσιάζονται δυναμικά στον θαλάσσιο χώρο η Κόρινθος, η Αίγινα, η Σάμος, η Κέρκυρα, οι Συρακούσες και άλλες μικρότερες πόλεις. Τα πρώτα διάσημα πλοία στον Ελλαδικό χώρο ήταν τα πλοία της Θήρας που παραστάσεις τους σώζονται σε αγγεία αλλά και σε τοιχογραφίες που ήρθαν πρόσφατα στην επιφάνεια στις ανασκαφές της Θήρας. Οι τοιχογραφίες χρονολογούνται στο 1500 - 1600 π.Χ. οπότε μιλάμε για ακόμη παλιότερη χρήση. Το 700 π.Χ. η Κόρινθος παρουσίασε την πρώτη μορφή τριήρεως. Είχε 40 μέτρα μήκος και χρησιμοποιούσε 150 κωπηλάτες σε τρεις σειρές και 50 ακόμα άτομα για τις υπόλοιπες ανάγκες.

Τον έκτο αιώνα π.Χ. οι Αθηναίοι δημιουργούν στόλο και κυριαρχούν με την σειρά τους σε όλη την γνωστή ανατολική Μεσόγειο.

Αθηναϊκή Τριήρης

Η Τριήρης είναι το πλοίο πάνω στο οποίο βασίστηκε η παντοδυναμία της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Η Αθηναϊκή τριήρης είχε μήκος περίπου 35 μέτρων και μέγιστη ταχύτητα τα 20 (άλλοι όμως την υπολογίζουν στα 15) χιλιόμετρα την ώρα. Μπορούμε να κατανοήσουμε πόσο γρήγορο ήταν ένα κωπηλατικό τέτοιου μεγέθους. Συνήθως κάλυπτε 100 χιλιόμετρα ημερησίως χρησιμεύοντας τόσο σαν εμπορικό όσο και σαν πολεμικό σκάφος.

Ήταν εξοπλισμένη στο μπροστινό της μέρος με

Η ανακατασκευασμένη τριήρης ΟΛΥΜΠΙΑΣ

έμβολο επενδυμένο με μέταλλο με το οποίο μπορούσε να εμβολίσει και να βυθίσει τα αντίπαλα πλοία. Αν και ήταν ιστιοφόρο στις ναυμαχίες βασιζόταν κυρίως στην δύναμη των 170 κωπηλατών της που ήταν καθισμένοι σε τρία προσεκτικά σχεδιασμένα επίπεδα (δύο εσωτερικά κι ένα εξωτερικό), χειριζόμενοι συγχρονισμένα τρεις σειρές κουπιών. Μεγαλύτερα διπλά κουπιά τοποθετημένα στην πρύμνη χρησιμοποιούνταν σαν τιμόνι. Είχε βύθισμα μόνο 60 εκατοστά, κατά συνέπεια μπορούσε να πλέει χωρίς πρόβλημα και σε πολύ αβαθή νερά. Εκτός από την ανακατασκευή της τριήρους, έχει γίνει ανακατασκευή και του «Κυρήνεια2» από το Ελληνικό Ινστιτούτο Προστασίας Ναυτικής Παράδοσης, και της «Παπυρέλλας» που με 6 κωπηλάτες πήγε από το Λαύριο στην Μήλο επιβεβαιώνοντας τις αρχαιοελληνικές ικανότητες στην ναυσιπλοΐα.

Η ανακατασκευή της «ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ»

1. η δρυς, η βελανιδιά
2. βοιωτικά 11

2. Η ΧΕΡΣΑΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Τα αρχαία νεώρια ήταν έτσι οργανωμένα ώστε να διαθέτουν όλες τις απαραίτητες στρατιωτικές υποδομές, με πιο εκτενή τα συμπλέγματα των νεωσοίκων. Στις εγκαταστάσεις των νεωρίων περιλαμβάνονται πέρα από τους νεώσοικους και οι λεγόμενες σκευοθήκες. Τοπογραφικά τα νεώρια ήταν ενσωματωμένα στο σχέδιο της πόλης, όπως φαίνεται στον Πειραιά, ενώ αποτελούσαν μία στρατιωτική έκταση όπου η ασφάλεια ήταν επιβεβλημένη. Έτσι ο ναύσταθμος οριοθετούνταν από το εμπόριον, αλλά και από το υπόλοιπο αστικό περιβάλλον κυρίως με εσωτερικά τείχη.

Για την παρόχθια στήριξη αυτού του στόλου οι Αθηναίοι κατασκεασαν μία σειρά από κτήρια κυρίως υπόστεγους θαλάμους, που η αρχαιολογική σκαπάνη τους ανακάλυψε να εκτίνονται από το Μικρολίμανο, δίπλα στο λιμάνι της Ζέας και πέρα από αυτό στο κεντρικό λιμάνι του Πειραιά.

Σύμφωνα με διαγράμματα των επιμελητών των νεωρίων το σύνολο των νεωσοίκων στα τρία λιμάνια ήταν 378 από τους οποίους οι 83 βρίσκονταν στη

Μουνιχία, οι 196 στη Ζέα και οι 94 στον Κάνθαρο, διότι ο λιμένας της Ζέας ήταν πολεμικό λιμάνι, και μάλιστα το μεγαλύτερο.

Ευρήματα νεωσοίκων στα θεμέλια πολυκατοικίας στο λιμάνι της Ζέας

Πολύ πριν το Μικρολίμανο γίνει διάσημο για τις ψαρόβαρκες και τις ταβέρνες του, το λιμάνι της Μουνιχίας, όπως λεγόταν στην αρχαιότητα, ήταν το καμάρι της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Η οχύρωση των τριών λιμανιών

Στέγαζε κυριολεκτικά και αποκλειστικά καράβια του αθηναϊκού στόλου. Όταν δεν ήταν αγκυροβολημένα, – δεν ταξίδευαν – ήταν αραγμένα και στεγασμένα στους 82 νεωσοίκους¹, μια σειρά από καλοφτιαγμένα κτίρια με τη μορφή υπόστεγων περιμετρικά του λιμανιού, στην ίδια θέση με τις σημερινές ταβέρνες. Αυτές οι πολύτιμες στρατιωτικές εγκαταστάσεις προστατεύονταν από ένα δικό τους τείχος, που βρέθηκε μαζί με τους

νεωσοίκους. Δύο πύργοι πλαισίωναν τη στενή είσοδο της Μουνιχίας, ενώ στο ύψωμα όπου βρίσκεται τώρα ο Ναυτικός Όμιλος υψωνόταν το ιερό της Μουνιχίας Άρτεμης, που προστάτευε τα ταξίδια.

Το 1997 η αρχαιολόγος Μαρία Πετριτάκη ξεκίνησε την ανασκαφική έρευνα σε μεγάλο οικοπέδο ακριβώς απέναντι από τη θάλασσα, στο Πασαλιμάνι, στην ακτή Κουμουνδούρου 22. Ήταν αναμενόμενη η εύρεση αρχαιοτήτων και πράγματι, στο επόμενο διάστημα, αποκαλύφθηκε μια σειρά από τέσσερις νεωσοίκους, ο ένας δίπλα στον άλλο να «κατεβαίνουν», με χαμηλή κλίση υπό γωνία 12-13 μοιρών σε ορατό μήκος 21 μ. και κατόπιν να βυθίζονται και να χάνονται κάτω από την άσφαλο, προς τη μεριά της παραλίας. «Αν λάβουμε υπόψη την απόσταση που μεσολαβεί μέχρι τη σημερινή ακτογραμμή, και που είναι περίπου 44,5 μέτρα, λογικά οι νεώσοικοι είχαν μήκος περί τα 40 μέτρα, ώστε να χωρά μια τριήρης, που είχε μήκος 35-37 μέτρα περίπου», εξηγεί η αρχαιολόγος.

«Στους νεωσοίκους οι οποίοι ανασκάφηκαν διατηρούνται οι βάσεις των παράλληλων κιονοστοιχιών, οι οποίες στήριζαν την ξύλινη δίρριχτη στέγη ενός εκάστου.

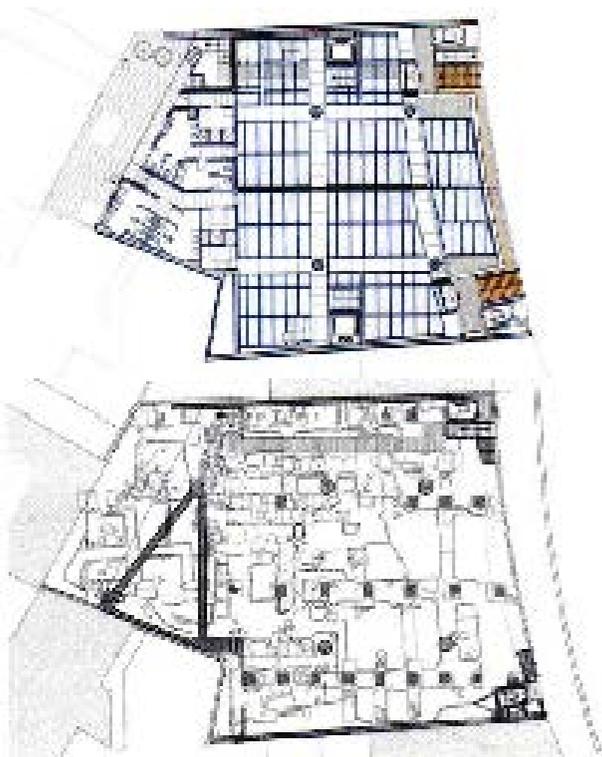
Ανάμεσά τους η θεμελίωση της επικλινούς λίθινης κρηπίδας, η οποία θα έφερε ξύλινο επίκτισμα με εγκάρσιες δοκούς για την ανέλκυση - καθέλκυση των πλοίων και ο ενιαίος τοίχος ο οποίος τους έκλεινε πίσω. Οι διαχωριστικοί τοίχοι των ομοτεγών, όπως αναφέρονται στις επιγραφές, νεωσοίκων πρέπει να ήταν ξύλινοι».

Οι νεώσοικοι του ναυστάθμου της κλασικής Μουνιχίας βρέθηκαν στην παραλία του Μικρολίμανου

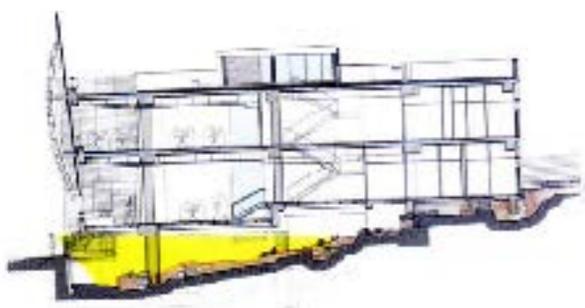
Η μεγάλη κλίση στις ράμπες έχει δική της εξήγηση. «Δυσκόλευε μεν την ανέλκυση των πλοίων, που γινόταν από την πλευρά της πρύμνης, με χαμουλκές μηχανές – τα βαρούλκα–, αλλά έκανε εύκολη την καθέλκυση», αναφέρει η αρχαιολόγος. «Ένα πρόβλημα προς διερεύνηση είναι το μικρό πλάτος των θαλάμων (5,20 μ.), αλλά και η υπερβολική κλίση που δόθηκε στις ράμπες κατά τη ρωμαϊκή εποχή. Στα ερείπια που βλέπουμε, διακρίνονται σαφώς και υπερισχύουν τα λείψανα της κλασικής αρχαιότητας, όμως οι νεώσοικοι, αφού καταστράφηκαν από τον Σύλλα το 86 π.Χ. επαναχρησιμοποιήθηκαν, μετασκευάσθηκαν και επεκτάθηκαν με προσθήκες στις δύο κιονοστοιχίες. Υπάρχει άλλωστε και η μαρτυρία του Πausanias, τον 2ο αιώνα μ.Χ., που είδε ότι κάποιοι απ' αυτούς σώζονταν και χρησιμοποιούνταν στις ημέρες του. Στα διαστήματα που μεσολαβούσαν ανάμεσα στις εκστρατείες και κατά τους χειμερινούς μήνες, τα εξαρτήματα των τριηρών φυλάσσονταν, τα μεν ξύλινα(κουπιά, κατάρτια κ.λ.π.) στους νεωσοίκους, τα δε κρεμαστά σκεύη (πανιά, σκοινιά, κάβοι) σε ειδικά κτήρια από ξυλοκατασκευή, τις σκευοθήκες, η παρουσία των οποίων αναφέρεται από την εποχή ιδρύσεως του ναυστάθμου (αρχές 5ου αιώνα π.Χ.). Είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό εύρημα, επειδή φωτίζει πολύπλευρα τις γνώσεις μας τόσο για το ίδιο το αντικείμενο όσο και για την ανασύνθεση του ιστορικού πλαισίου δράσης και λειτουργίας του αθηναϊκού στόλου.

¹νεώσοικος < νεώς (γενική ενικού του ναύς =πλοίο) + οίκος) (το σημείο του λιμανιού που καλύπτεται με στέγαστρο και εξυπηρετεί τη φύλαξη των πλοίων που έχουν ανελκυστεί από τη θάλασσα

Παράδειγμα συνύπαρξης αρχαιολογικού χώρου με νέα χρήση στην ακτή Κουμουνδούρου 22

Η ανασκαφή ξεκίνησε το 1997 με έξοδα των ιδιοκτητών του οικοπέδου και εξελίχθηκε σε μία συστηματική έρευνα. Η δαπάνη για απαλλοτρίωση του χώρου θα ήταν τεράστια. Επελέγη λοιπόν μια λύση συμβιβαστική, συνύπαρξης. Οι νεώσοικοι θα διατηρηθούν στον υπόγειο και ημιυπόγειο χώρο της οικοδομής, «με σύσταση δουλείας υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου». Θα έχουν τη δική τους ανεξάρτητη είσοδο και θα διαμορφωθούν σε

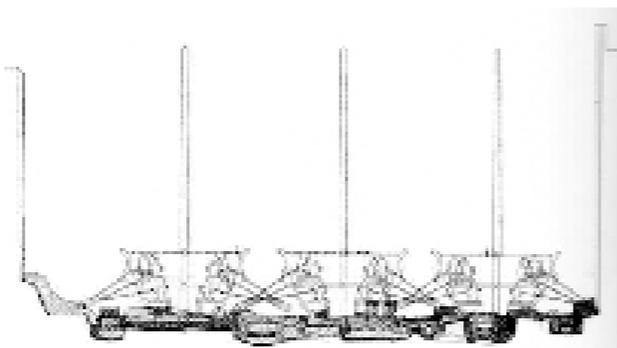

Παράδειγμα συνύπαρξης αρχαιολογικού χώρου με νέα χρήση στην ακτή Κουμουνδούρου 22

στεγασμένο αρχαιολογικό χώρο, ύψους 2-3 μ., που θα αερίζεται και θα φωτίζεται από φυσικές και τεχνητές πηγές.

Η τριήρης υπήρξε το βασικότερο πολεμικό πλοίο στην Μεσόγειο μέχρι την τελική καταστροφή της Αθηναϊκής ναυτικής ισχύος στην ναυμαχία της Αμοργού (322 π.Χ.) ενώ από την εποχή της εν λόγω ναυμαχίας μέχρι την ναυμαχία στο Άκτιο (31 π.Χ.) σταδιακά επικράτησε η πεντήρης.

Η εφεύρεση της πεντήρους υπήρξε το καθοριστικό βήμα για την ναυπηγική εξέλιξη πλοίων τεραστίου για την εποχή μεγέθους και εκτοπίσματος. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους αφορούσε πλέον τον χειρισμό ενός μεγάλου κουπιού από πολλούς ερέτες. Ιδιαίτερα κατά την ελληνιστική περίοδο, μεγαλύτερα και βαρύτερα σκάφη έκαναν την εμφάνισή τους στα ελληνικά ύδατα. Η ταχύτητα και η δεξιότητα είχαν αποκτήσει μικρότερη σημασία. Η εξέλιξη αυτή υπήρξε απόρροια της αλλαγής του επιχειρησιακού ρόλου (λόγω των αναγκών της εποχής) διότι πλέον το κύριο όπλο για τη διεξαγωγή μιας ναυμαχίας δεν ήταν πια το ίδιο το σκάφος (με το έμβολο), αλλά τα διάφορα όπλα (μηχανήματα λιθοβολίας, σιδερένιες αρπάγες, καταπέλτες κ.ο.κ.) που μετέφερε για την προσβολή του αντιπάλου από απόσταση.

3. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΑΘΛΗΜΑ

Ως άθλημα, η ιστιοπλοΐα έκανε την εμφάνισή της τον 17ο αιώνα στην Ολλανδία και στη συνέχεια εξαπλώθηκε στη Μ. Βρετανία. Το πρώτο ιστιοπλοϊκό έπαθλο, το κύπελλο Cumberland, καθιερώθηκε το 1715 και διεξάγεται μέχρι σήμερα. Ο πρώτος διεθνής αγώνας ήταν ο «Hundred Guineas Cup», που έγινε το 1851. Στη σύγχρονη εποχή αποκαλείται «America's Cup» και το όνομά του οφείλεται στο σκάφος «America», το οποίο κέρδισε τον πρώτο αγώνα. Το 1896 έχουμε για πρώτη φορά την εμφάνιση της ιστιοπλοΐας ως ολυμπιακό άθλημα. Το εγχείρημα έγινε στο Φάληρο, κατά την διάρκεια των ολυμπιακών αγώνων της Αθήνας σε ένα κτίριο που φιλοξενούσε μέχρι πριν μερικά χρόνια τον Ν.Ο.Φαλήρου και βρίσκεται ακόμη εκεί μισοκαμένο, αλλά χωρίς επιτυχία διότι λόγω κακών καιρικών συνθηκών οι αγώνες δεν πραγματοποιήθηκαν. Στους αγώνες όμως του 1900 στο Παρίσι η Ιστιοπλοΐα εντάσσεται κανονικά στο Ολυμπιακό πρόγραμμα, διεξήχθησαν τρία αγωνίσματα (τρεις κατηγορίες σκαφών). Η πρώτη ελληνική εμφάνιση σε Ολυμπιακούς αγώνες πραγματοποιήθηκε το 1948 στο Λονδίνο. Η Διεθνής Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία (IYRU και αργότερα ISAF - International Sailing Federation), ιδρύθηκε το 1907 και περιλαμβάνει 125 κράτη-μέλη με περισσότερους από 500.000 αθλητές και αθλήτριες. Η Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία (ΕΙΟ) ιδρύθηκε το 1950 και έχει 180 εγγεγραμμένα σωματεία με περισσότερους από 15.000 αθλητές και αθλήτριες.

Στο χώρο της Ιστιοπλοΐας το πρωτοπόρο ξεκίνημα του πρώτου ναυτικού ομίλου της Ελλάδας έγινε στη Σύρο το 1893.

Στον Ελληνικό χώρο ουσιαστικά η ιστιοπλοΐα ως άθλημα αλλά και σαν σπορ αναψυχής κάνει την εμφάνισή της πριν από το Β' παγκόσμιο πόλεμο. Αρχικά με την μορφή μιας πρόσθετης εκπαίδευσης

Comet

των δοκίμων αξιωματικών του πολεμικού ναυτικού. Το 1933 όμως γίνεται η ίδρυση του Ναυτικού ομίλου Ελλάδας (αρχικά Ν.Ο. Αθήνας)¹ με την πρωτοβουλία του Αντ. Μπενάκη. Αμέσως μετά ακολούθησαν και άλλοι όμιλοι, όπως ο Ι.Ο. Πειραιώς 1935, ο Ν.Ο. Παλαιού Φαλήρου το 1937, ο Ιστιοπλοϊκός όμιλος Θεσσαλονίκης 1937, αλλά η μεγάλη έξαρση θα γίνει μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο.

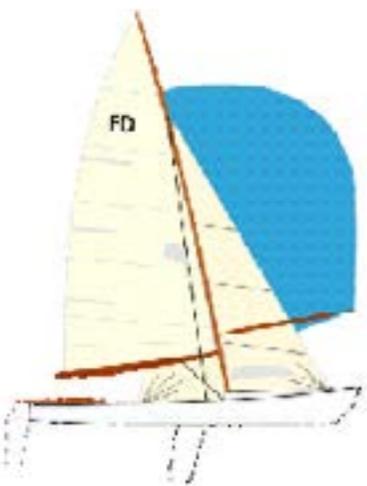
Το 1937 εμφανίζονται τα πρώτα σκάφη STAR στην Ελλάδα και το 1938 αρχίζουν οι πρώτες διεθνείς συναντήσεις.

Την εποχή αυτή εκδηλώνεται ενδιαφέρον από πλευράς του υπουργείου παιδείας και αναγνωρίζεται ο ΒΝΟΕ (σήμερα ΝΟΕ) ως αντιπρόσωπος του χώρου στη διενέργεια αγώνων

1. - ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ 1933-1963

Dragon

Fly Dutchman

Finn

και την οργάνωση αποστολής αθλητών. Παράλληλα αρχίζουν οι πρώτες κινήσεις για την δημιουργία της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας .

Το 1939 εμφανίζονται τα σκάφη τύπου comet και λίγο πριν τον πόλεμο του 1940 γίνεται η διεξαγωγή των βαλκανικών αγώνων. Το 1943 θα υπογραφούν τα πρακτικά για την ίδρυση της ΕΙΟ από τους ομίλους ΒΝΟΕ, ΙΟΠ, ΙΟΘ, ΝΑΣ, ΝΟΠΦ, Ν.Ο. Ρόδου. Τελικά όμως η ίδρυση της θα καθυστερήσει αρκετά και θα γίνει το 1951. Το 1958 θα κάνουν την εμφάνιση τους τρεις τύποι σκαφών, γεγονός που είναι σταθμός στη διεθνή αγωνιστική ιστιοπλοΐα, το dragon, το fly Dutchman και το Finn, το πρώτο μάλιστα μας έφερε στη κατάκτηση της πρώτης θέσης στην ολυμπιάδα της Ρώμης το 1960.

Μετά τον πόλεμο οι εμφανίσεις και οι διακρίσεις των Ελλήνων ιστιοπλόων σε Ολυμπιακούς και Διεθνείς αγώνες είναι συνεχείς.

Κάνοντας μεγάλες υπερβάσεις λόγω των οικονομικών και οργανωτικών δυσκολιών (η ιστιοπλοΐα είναι ένα άθλημα χωρίς κερκίδα , άρα οι σπόνσορες είναι ελάχιστοι) παράγοντες και αθλητές που έζησαν και “πόνεσαν” την ιστιοπλοΐα και γενικά τον υγρό στίβο κατόρθωσαν να φέρουν πολλές φορές την Ελλάδα στις πρώτες θέσεις των διεθνών και ολυμπιακών αγώνων.

ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Πολλά από τα περίπου 200 σωματεία της ΕΙΟ έχουν δημιουργηθεί ευκαιριακά χωρίς υποδομές. Ευτυχώς οι περισσότεροι όμιλοι δημιουργήθηκαν και ξεκίνησαν βασιζόμενοι στο μεράκι και στο ενδιαφέρον μερικών ανθρώπων που αγαπούσαν την ιστιοπλοΐα και στήριζαν τη δύναμή τους στο όραμα και τη δράση κάποιας ατομικής δυναμικής παρουσίας. Όμως εάν αυτή εκλείψει ξεκινούν τα προβλήματα με αποτέλεσμα ο όμιλος να διανύει περίοδο αδράνειας και πολλές φορές να διαλύεται. Βέβαια υπάρχουν και οι όμιλοι “σφραγίδες” οι οποίοι με διάφορα τεχνάσματα διατηρούν την αθλητική τους ιδιότητα παράνομα (τελευταία η διοίκηση της ΕΙΟ έχει κάνει σοβαρή δουλειά πάνω σε αυτό το θέμα).

“Μήπως θα πρέπει να αναρωτηθούμε ποιό το όφελος της ύπαρξης τόσων ομίλων;”¹ που τελικά σε πολλές περιπτώσεις φρενάρουν το άθλημα της ιστιοπλοΐας.

Με τις αλλαγές που γίνονται πλέον σε κάθε ολυμπιάδα, όσον αφορά τις κατηγορίες σκαφών που λαμβάνουν μέρος, είναι αδύνατον οι μικροί όμιλοι της περιφέρειας να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν οικονομικά με τόσες πολλές κατηγορίες. Η αγορά σκαφών και υλικών καθώς και η πρόσληψη ειδικευμένων προπονητών και προσωπικού ειδικά την περίοδο που διανύουμε είναι σχεδόν ακατόρθωτο για τους περισσότερους ομίλους. Ίσως μία πρόταση που θα μπορούσε να φέρει αποτέλεσμα, είναι η συγχώνευση κάποιων ομίλων, ώστε σε κάθε περιφέρεια να συσταθεί ένας ισχυρός όμιλος που να προσφέρει ουσιαστικό έργο.

Δεν θα πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι βασικός σκοπός σύστασης ενός ναυτικού ομίλου είναι η εμφύτευση στα παιδιά και τους νέους της αγάπης για τον ναυταθλητισμό και δευτερευόντως ο πρωταθλητισμός, που μέσω αυτού διαφημίζεται αυτό καθαυτό το άθλημα. Αυτός είναι ένας βασικός παράγοντας που πρέπει να λάβει υπόψη του αυτός που θα ξεκινήσει τη σχεδίαση ενός ναυτικού ομίλου. Για τη δημιουργία Ναυταθλητικού ομίλου ισχύει ότι και για την δημιουργία ενός αθλητικού μη κερδοσκοπικού ομίλου και γίνεται με την κατάθεση στο πρωτοδικείο του καταστατικού του, όπως προβλέπει ο αθλητικός Νόμος 22725/1999 με τις τροποποιήσεις του Νόμου 3057/2002²

1. Όπως αναφέρει ο Θεμ. Λεμπασόπουλος στο Περιοδικό ΑΕΛΛΩ του ΝΟΕ - σελ. 51-«ουκ εν τω πολλώ το ευ» - Ιαν. 2012)

2. Αθλητικό σωματείο είναι η κατά τις διατάξεις του άρθρου 78 και επόμενα του Αστικού Κώδικα ένωση φυσικών προσώπων που έχει ως κύριο σκοπό τη συστηματική καλλιέργεια και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών της για τη συμμετοχή τους σε αθλητικούς αγώνες.

2. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟΙ ΟΜΙΛΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. Ναυτικός όμιλος Ελλάδος

Εικ.1 1908 Βόρεια πλευρά λόφου Κουμουνδούρου, με την οικία του Αλεξ. Κουμουνδούρου

Το 1934 ξεκινάει η πρώτη προγραμματισμένη κίνηση για τη δημιουργία υποδομών και την κατασκευή των απαραίτητων κτηριακών εγκαταστάσεων για την στήριξη του ναυαθλητισμού.

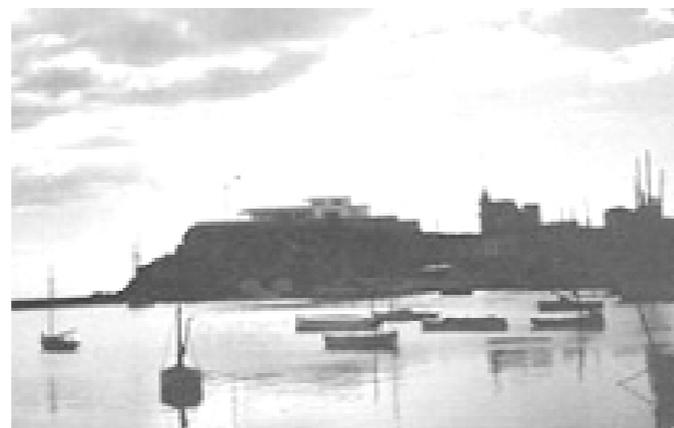
Το κεντρικό κτίριο του Ν.Ο.Ε γίνεται στη κορυφή του λόφου Κουμουνδούρου (ονομασία από τη βίλα του πρωθυπουργού Κουμουνδούρου), πάνω στα οχυρωματικά έργα του Κόνωνος και τον αρχαίο ναό της Μουνιχίας Άρτεμης στη βορειοδυτική πλευρά του Μικρολίμανου.

Εικ.2 Κυκλικός οχυρωματικός πύργος των τειχών του Κόνωνος

Το 1934 ξεκινούν οι πρώτες εργασίες για την κατασκευή των δύο μεγάλων νεωσοίκων. Θα γίνουν στο χώρο του ιστορικού λιμανιού της Μουνιχίας, το ναύσταθμο της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Το 1935 μετά από αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ανατίθεται στον Αρχιτέκτονα Κίμων Λάσκαρι η κατασκευή του κεντρικού κτιρίου του ομίλου. Εντός του 1936 κατασκευάζεται η δυτική αίθουσα του εστιατορίου χωρητικότητας 70 ατόμων και η αίθουσα κάτω από αυτή με αρχική χρήση για παραμονή των οδηγών των αυτοκινήτων.

Εικ.3 1936 Αρχικό κεντρικό κτίριο χωρίς την αίθουσα του εστιατορίου

Εικ.1-2-3 ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ 1933-1963

Το 1937 γίνονται οι τοίχοι αντιστήριξης του βορείου και νοτίου τμήματος και διαμορφώνεται η πλατεία για τη στάθμευση των αυτοκινήτων¹. Ακολουθεί η κατοχή και η επίταξη του κτιρίου από τους Γερμανούς που εγκαθιστούν εκεί τη διοίκηση του Αιγαίου. Το 1944 υπέστη ελαφρά καθίζηση το κτίριο λόγω της κατασκευής μεγάλων υπογείων στοών από τη βορειοανατολική προς βορειοδυτική πλευρά του λόφου για τη δημιουργία καταφυγίων. Μετά την κατοχή των Γερμανών περνάει στα χέρια των Άγγλων που εγκαθιστούν εκεί το Αγγλικό Ναυαρχείο και παραδίδεται ξανά στη χρήση του ομίλου προς το τέλος του εμφυλίου το 1947.

Εικ.4

Μετά την παράδοση αρχίζουν μεγάλης εκτάσεως εργασίες επισκευής με μεγάλο οικονομικό κόστος, στο οποίο βοήθησαν αρκετοί έλληνες εφοπλιστές της εποχής (Νιάρχος-Ωνάσης-Οικ.Γουλιανδρή κτλ). Μέχρι το 1954 γίνονται διάφορες βελτιώσεις και συμπληρώσεις στον περιβάλλοντα χώρο του κτιρίου, όπως η μεγάλη εξωτερική κλίμακα στην ΝΔ πλευρά του κτιρίου. Το ίδιο έτος ανατίθεται στον Αρχιτέκτονα Κων. Κιτσίκη η εκπόνηση μελέτης επέκτασης και εσωτερικής διαρρύθμισης του κτιρίου, η οποία δεν υλοποιήθηκε ποτέ.² Το 1959 ανατίθεται εκ νέου η μελέτη και η κατασκευή για εργασίες επέκτασης και διαρρύθμισης του κεντρικού κτιρίου του ομίλου στον αρχιτέκτονα και μέλος του ομίλου Δημ. Κουτσουδάκη.³

Εικ.4-5 ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ 1933-1963

1-2-3 ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ 1933-1963

4 Επιστολή προς τον όμιλο του Κίμωνος Λάσκαρι (από Αρχιτεκτονικό αρχείο Μουσείου Μπενάκη)

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει

- επέκταση του εστιατορίου από 70 σε 200 άτομα
- επέκταση των μαγειρείων
- βοηθητικοί χώροι

-προσθήκες γραμματείας, ξενώνα, αποδυτήρια κτλ Αυτό το διάστημα δημιουργείται μια διαμάχη μεταξύ του αρχικού μελετητή του ομίλου, Αρχιτέκτονα Κίμων Λάσκαρη και του ομίλου, για την απευθείας ανάθεση του έργου. Ακόμη αναφέρεται στην ξένη προς την φιλοσοφία του έργου προσθήκη η οποία αλλοιώνει όπως σημειώνει⁴ το πνεύμα του έργου. Η αρχική μορφή του ομίλου, περά από την πολυσυζητημένη επιλογή της τοποθεσίας, ήταν ένα

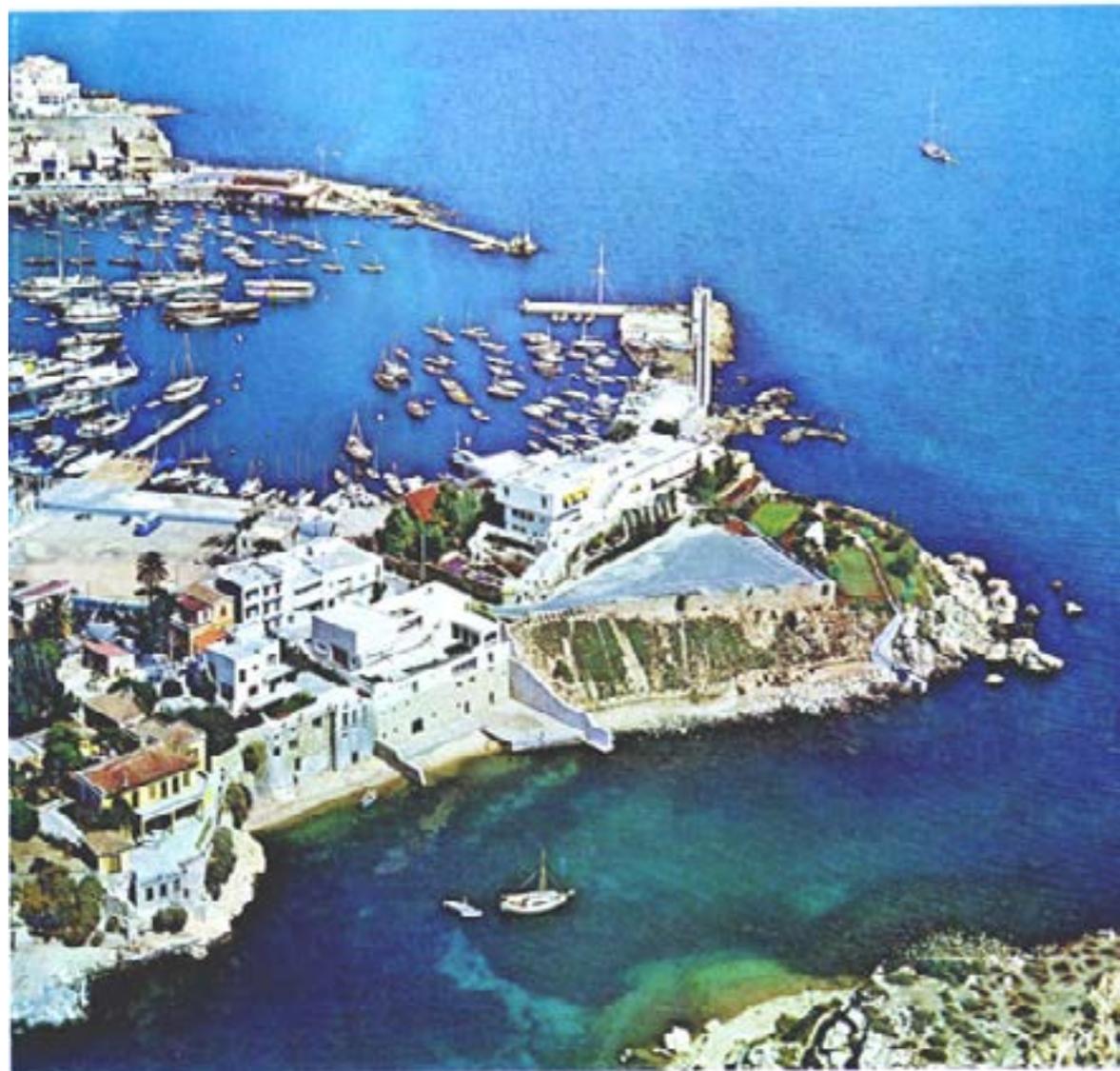
Εικ.5 Το αρχικό κτίριο όπως κατασκευάστηκε από τον Αρχιτέκτονα Κίμων Λάσκαρι

καθαρό, λιτό μοντέρνο κτίριο, σεβόμενο τη θέση του, με καλή προσαρμογή στο περιβάλλον και το φως. Παρόλο που το σχεδιαστικό του πρόγραμμα εξέφραζε περισσότερο τις ανάγκες της υψηλής κοινωνικής τάξης, είχε με την πρότασή του αποφύγει κάθε μνημειακή και πομπώδη μορφή. Η προσθήκη του 1959 λαμβάνοντας ως καθοριστικό παράγοντα τις υπαγορευόμενες ανάγκες της χρήσης του χώρου περισσότερο ως εστιατορίου και χώρου δεξιώσεων, πρόσθεσε στην αρχική λιτή και αφαιρετική μορφή του κτιρίου, όγκο ο οποίος δεν είχε προβλεφτεί από την αρχική μελέτη (όχι με τον τρόπο που κατασκευάστηκε όπως αναφέρει ο Κίμων Λάσκαρης στην επιστολή του). Παρόλα αυτά ο ΝΟΕ παραμένει ο πιο άρτια κτηριακά εξοπλισμένος όμιλος.

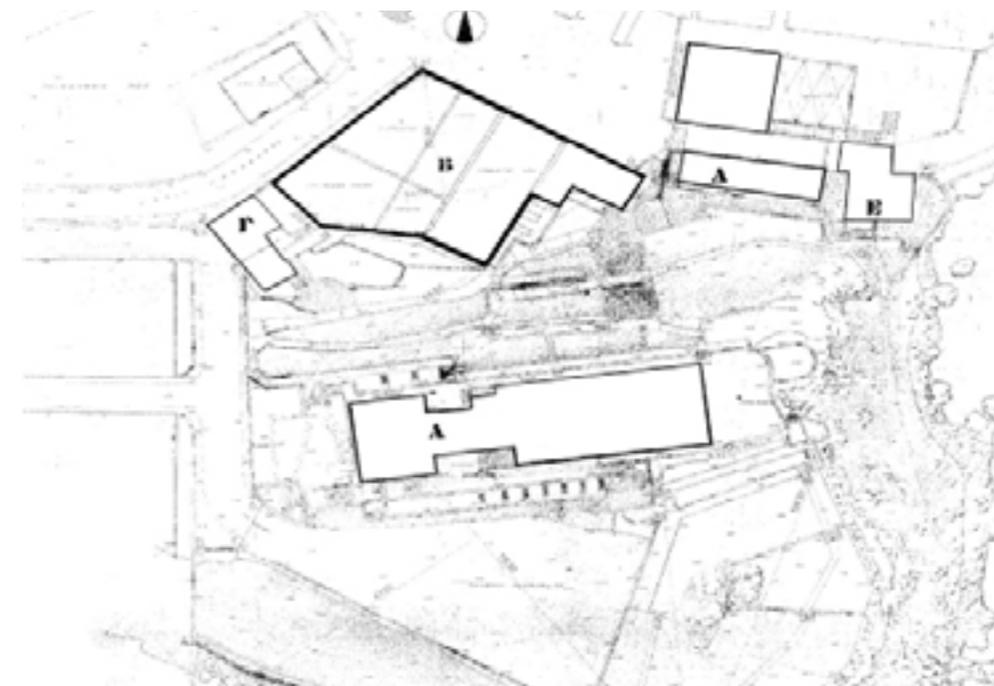
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΙΑ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΣΤΙΑ
1955-1965

Εικ.6 Από το ιστορικό λεύκωμα για την συμπλήρωση 30 ετών από την ίδρυση του ΝΟΕ 1933-1963. Φωτογραφία του 1962, μετά τα έργα ἔπιπροσθήκης

Σημερινή κατάσταση

Σχέδιο από την μελέτη των επισκευών και προσθηκών του 1982

Τοπογραφικό

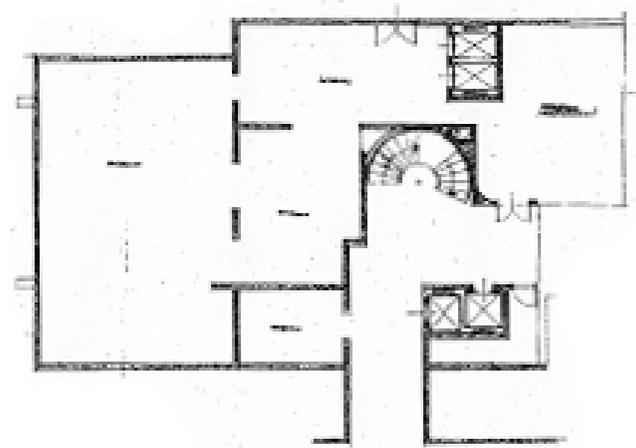
Α. Το κτίριο αυτό είναι αποκλειστικά σε χρήση χώρων εστίασης και αναψυκτηρίου. Υπάρχει χώρος εκδηλώσεων και τελετών, αίθουσες παραμονής των μελών, κουζίνα και βοηθητικοί χώροι και είναι σε αποκλειστική χρήση των μελών του ομίλου. βλέπε Εικ. 1-2

Β. Το ισόγειο αυτού του κτιρίου είναι και το προγενέστερο όλων των κτισμάτων του ΝΟΕ (1934). Έχει δυο μεγάλους νεωσοίκους, τη γραμματεία του ναυταθλητικού τμήματος και χώρους καταστημάτων που υποστηρίζουν τη λειτουργία του ομίλου, όπως επισκευαστή σκαφών, σιδερά, ραφείο πανιών, και κατάστημα ενδυμάτων και υλικών. Στον όροφό του, υπάρχουν τα αποδυτήρια, wc και ντους ανδρών και γυναικών. Ακόμη στην τελευταία επέμβαση (2004) κατασκευάστηκε ένας χώρος που καλύπτει τα 2/3 της κάτοψης σε χρήση γραφείων. βλέπε Εικ. 5

Γ. Εδώ στεγάζεται η κατοικία του ναύκληρου και το λογιστήριο του ομίλου.

Δ. Το κτίριο αυτό φιλοξενεί την αίθουσα θεωρητικών μαθημάτων και στο ημιυπόγειό του το γυμναστήριο.

Ε. Ο χώρος αυτός έχει χρήση εντευκτηρίου του ναυταθλητικού βασικά τμήματος. βλέπε Εικ. 3

ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ Β¹

ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ Α¹

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ¹

1. Σχέδια από την μελέτη των επισκευών και προσθηκών του 1982

Εικ.1 Κεντρικό κτήριο ομίλου

Εικ.2 Εντευκτήριο μελών - κεντρικό κτήριο ομίλου

Εικ.3 Εντευκτήριο λιμένας (σε χρήση συνήθως αθλητών)

Εικ. 1-2-3 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

Εικ.4 Προβλήτες ελλιμενισμού και χώρος παραμονής σκαφών¹

Εικ.5 Είσοδος στο λιμάνι

Εικ.6 Καταστήματα (υποστηρίζεις τις λειτουργίες του ομίλου)

Εικ. 4-5-6 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

Αξιολόγηση του ομίλου

Ο Ν.Ο.Ελλάδας είναι αδιαφιλονίκητα ο όμιλος με την μεγαλύτερη αίγλη και ιστορία στον Ελληνικό χώρο.

Λειτουργεί από την ίδρυσή του το 1934 μέχρι σήμερα προσφέροντας στο χώρο του ναυταθλητισμού και της ιστιοπλοΐας.

Η ιστορία του θα μπορούσε να παραλληλιστεί με την ιστορία της νεώτερης Ελλάδας. Με ένα αισιόδοξο ξεκίνημα μετά τους νικηφόρους βαλκανικούς πολέμους, με την κατοχή του από τους Γερμανούς και την χρήση του σαν Ναυαρχείο για την διεξαγωγή του πολέμου στη Κρήτη και το Αιγαίο, με την κατάληψή του στη συνέχεια από τους Εγγλέζους στα δύσκολα χρόνια του εμφύλιου και τέλος στην αναγέννησή του στα χρόνια της μεταπολεμικής Ελλάδας και τις διακυμάνσεις πολιτικές και οικονομικές που πέρασε η χώρα οι οποίες δεν τον άφησαν αδιάφορο.

Το 1943 πρωτοστατεί για την ίδρυση της Ε.Ι.Ο και τα πρώτα χρόνια μάλιστα του ανατίθεται η λειτουργία της.

Όπως έχω προαναφέρει ιδρύθηκε σε χώρο ιδιωτικό κατασκευάζοντας οργανωμένα χώρους για τους αθλητές και τα μέλη του.

Βρίσκεται σε επιβλητική θέση και δεσπόζει στην Καστέλα και το Μικρολίμανο.

Μετά τον πόλεμο υποστηρίχτηκε από άτομα που ενδιαφέρονταν για το άθλημα αλλά είχαν και μεγάλη οικονομική δύναμη.

Το ενδιαφέρον της Βασιλικής οικογένειας έδωσε μεγάλη ώθηση στον όμιλο συσπειρώνοντας γύρω του όλη την ιστιοπλοϊκή ελίτ και όχι μόνο .

Αυτό βέβαια δημιούργησε μία εμπάθεια με τους περίξ ομίλους που είχαν μία πιο λαϊκή βάση. Μετά την μεταπολίτευση συνέχισε να στηρίζεται από επώνυμους επιχειρηματίες και εφοπλιστές. Έτσι κατόρθωσε να αναδείξει σπουδαίους ιστιοπλόους

Εικ.7 Αποθήκη υλικών

Εικ.8 Χώρος σκαφών - νεώσικο

Εικ.9-10 Αποδυτήρια αθλητών

Εικ. 7-8-9-10 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

με διακρίσεις πανευρωπαϊκές και παγκόσμιες προσφέροντάς τους καλή προπονητική και οικονομική υποστήριξη για υλικά και αποστολές.

Ο Ν.Ο.Ε. έχει περίπου 1200 μέλη και έχουν περάσει από τις σχολές και τις αγωνιστικές του ομάδες χιλιάδες αθλητές.

Διατηρεί σχεδόν όλες τις γνωστές και ολυμπιακές κατηγορίες σκάφων “τριγώνου” (OPTIMIST-LASER standard, radial, 4.7- 4,20- 4.70- Lighting κτλ). Έχει σχολές OPTIMIST αρχαρίων, σχολές match race, αλλά και ανοιχτής θάλασσας. Γενικά διαθέτει ένα καλό προπονητικό σχήμα για την στήριξη των ιστιοπλοϊκών ομάδων.

Οργανωτικά διαθέτει μόνιμο προσωπικό που στηρίζει τη διεύθυνση, το εντευκτήριο των μελών, τη γραμματεία, το λογιστήριο, τη φύλαξη και τη λειτουργία των εγκαταστάσεων και του λιμανιού. Διαθέτει εγκαταστάσεις για τους αθλητές και τα σκάφη, εντευκτήριο που λειτουργεί σε καθημερινή βάση όπως και το club των μελών.

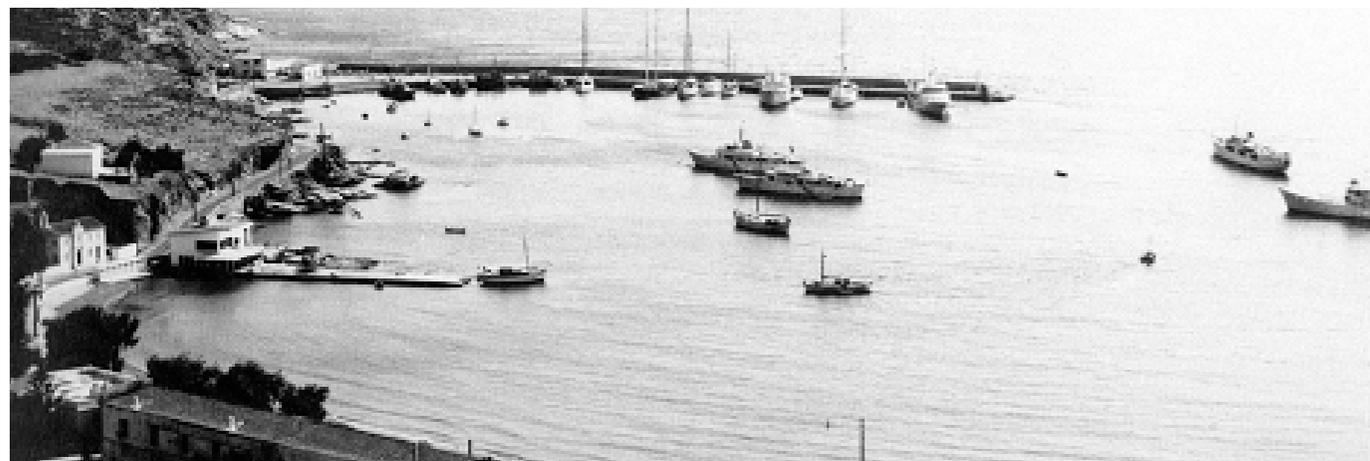
Είναι γεγονός ότι η οικονομική κρίση δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστο τον όμιλο, το κόστος συντήρησης των πολλών κτηριακών εγκαταστάσεων, των σκαφών, του πολυπληθούς προσωπικού έχουν φέρει τα οικονομικά του ομίλου σε δύσκολη θέση. Έτσι η προσπάθεια περικοπών δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστη τη λειτουργία του ομίλου σε όλους τους τομείς.

Τέλος παρ’ όλα αυτά που βιώνει, όπως άλλωστε όλη η Ελληνική κοινωνία, ο Ν.Ο.Ε. παραμένει η ναυαρχίδα των Ελληνικών ομίλων και παρά τις λειτουργικές διακυμάνσεις που κατά καιρούς περνάει δεν έχει πάψει να στηρίζει και να πρωτοστατεί στο χώρο του ναυταθλητισμού και της ιστιοπλοΐας.

Β. Ναυτικός όμιλος Άνδρου

Εικ.1 Ο χώρος που παραχωρήθηκε στο Νειμποριό για την θέση του ΝΟΑ το 1956

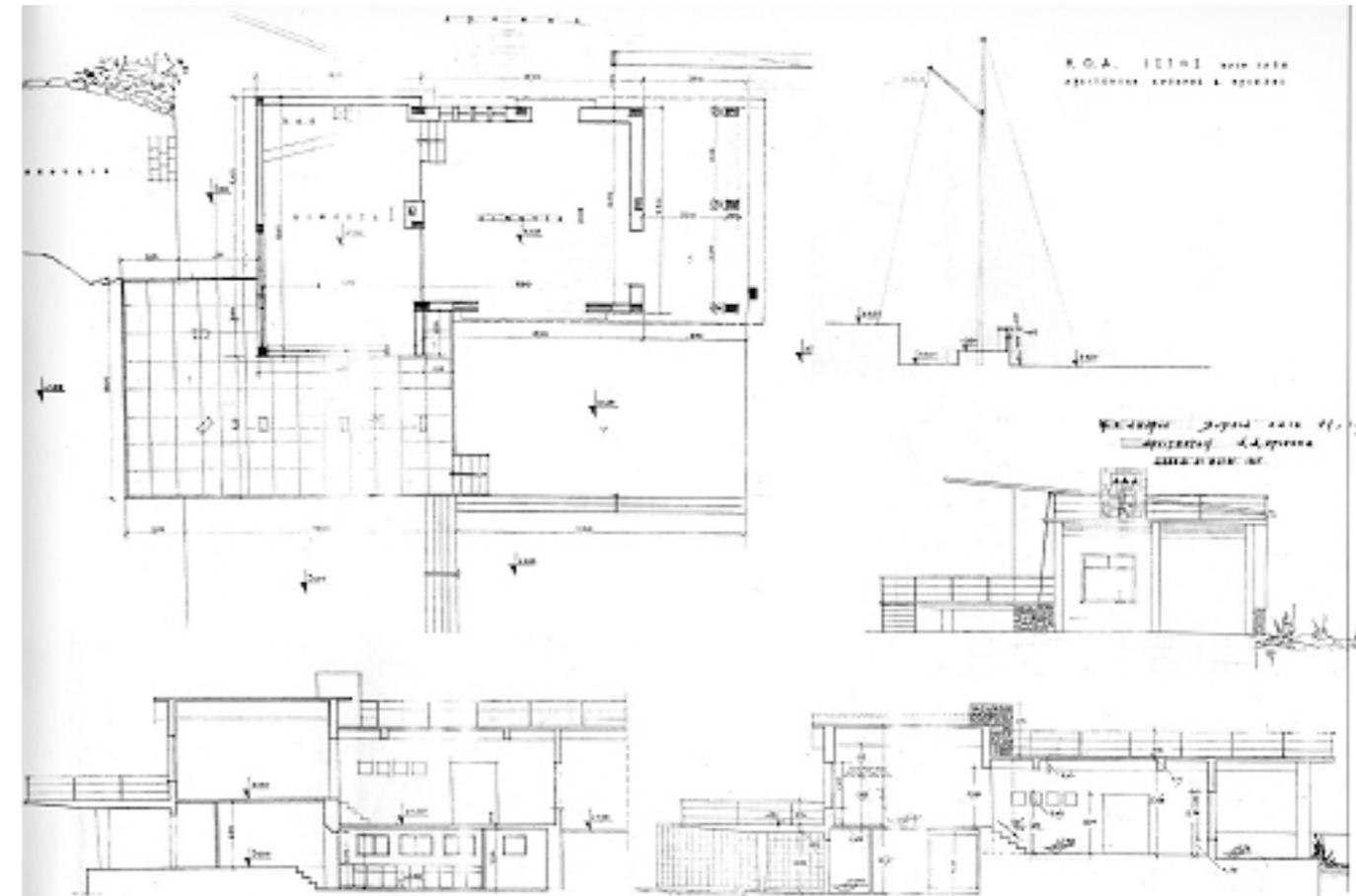
Εικ.2 Μετά από ένα χρόνο ο όμιλος είναι έτοιμος, 1957

Το 1955 μετά την παρακίνηση από την τότε νεολαία του νησιού του δημάρχου Μιχάλη Πολέμη και των ευπόρων οικογενειών, ιδρύθηκε ο Ναυτικός Όμιλος (1957) στην χώρα της Άνδρου, μία από τις κοιτίδες της Ναυτοσύνης από αρχαιοτάτων χρόνων. Ο σκοπός της ίδρυσής του ήταν η προώθηση του ναυταθλητισμού.

Το 1956 παραχωρήθηκε από το Δήμο της Άνδρου χώρος δίπλα στη θάλασσα στην περιοχή Νειμποριό και τον ίδιο χρόνο άρχισε η κατασκευή του κτιρίου του ομίλου με δωρεάν μελέτη και επίβλεψη του αρχιτέκτονα Αντώνη Κριεζή, ενώ οι μισοκατεστραμμένες αποθήκες μετατρέπονται σε

νεωσοίκους για την εξυπηρέτηση των σκαφών του ομίλου. Ο όμιλος της Άνδρου έγινε εκτοτε σημείο αναφοράς για το ναυταθλητισμό αλλά και χώρος συνάθροισης των μελών του, που ειδικά τους καλοκαιρινούς μήνες έρχονται από διάφορα μέρη του κόσμου. Από την ίδρυσή του η εκπαίδευση των νεαρών αθλητών του γίνεται δωρεάν, έτσι τα τελευταία 57 χρόνια, πολλοί Ανδριώτες πέρασαν και γαλουχήθηκαν μέσα από τον όμιλο και τον ναυταθλητισμό. Ο όμιλος είναι πλέον κομμάτι της τοπικής κοινωνίας, οι εκδηλώσεις του αλλά και οι επιτυχίες των αθλητών του είναι θέματα που απασχολούν και ενδιαφέρουν τη ντόπια κοινωνία.

Εικ. 1-2 ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΝΔΡΟΥ 1957-2007

Σχέδια του αρχιτέκτονα Αντώνη Κριεζή¹

Εικ.3 Εντευκτήριο ομίλου από την προβλήτα

1. ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΝΔΡΟΥ 1957-2007
Εικ.3 Φωτογραφία Φαίδων Κούνας

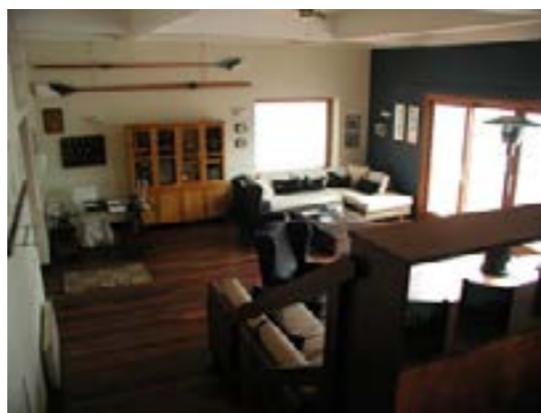

Εικ.4 Ο όμιλος με φόντο το “Κάτω κάστρο”

Περιγραφή των κτιριακών εγκαταστάσεων

Η μορφολογία του κτιρίου δεν επηρεάστηκε από την τοπική νεοκλασική αρχιτεκτονική που υφίστατο μέχρι πριν από τον πόλεμο στη χώρα της Άνδρου. Πρόκειται για ένα μοντέρνο για την εποχή κτίριο, με λιτές γραμμές και αδρές φόρμες το οποίο εξυπηρετούσε τις ανάγκες και την αισθητική των μεγαλοαστικών οικογενειών του νησιού οι οποίες έκαναν άλλωστε και την χρηματοδότηση. Παρόλα αυτά το κτίριο παραμένει μέχρι σήμερα στην αρχική του μορφή χωρίς προσθήκες και παραποιήσεις ούτως ώστε να μην ενοχλεί ούτε με τη μορφή του αλλά ούτε και με τον όγκο του, παρ’ ότι βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από τη θάλασσα. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του ομίλου είναι οι απαραίτητες και ικανές για τη λειτουργία του. Αποτελούνται πρακτικά από δύο κτιριακούς όγκους και χωρίζονται από το δρόμο που οδηγεί στο λιμάνι. Το κεντρικό κτίριο που εφάπτεται στη θάλασσα είναι το εντευκτήριο του ομίλου, ενώ από την άλλη πλευρά του δρόμου βρίσκεται ο Νεώσοικος, η καινούργια σχετικά αίθουσα μαθημάτων, οι τουαλέτες και τα αποδυτήρια των αθλητών.

Εικ. 4-5-6 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

Εικ.5 Αίθουσα μελών

Εικ.6 Καφέ και χώρος αναμονής

Το κτίριο του εντευκτηρίου μέχρι πριν από μερικά χρόνια εξυπηρετούσε αποκλειστικά τα μέλη του ομίλου, που αποτελούντο βασικά από τις εύπορες οικογένειες του νησιού. Έτσι λειτουργούσε μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες και από τα τέλη Σεπτεμβρίου έως το Πάσχα σφραγιζόταν στη κυριολεξία

Εικ.7 - Χώρος σκαφών και υλικού

Τα τελευταία χρόνια όμως παραμένει ανοιχτό όλο το χρόνο, ο κλειστός χώρος του εντευκτηρίου λειτουργεί για τα μέλη και τους γονείς των μικρών ιστιοπλόων ως χώρος αναμονής και συνάντησης. Το εντευκτήριο αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα, τα δυο επικοινωνούν μεταξύ τους. Το πρώτο στο οποίο βρίσκεται και η είσοδος έχει τη χρήση καθιστικού και γραμματείας, το δεύτερο ένα μέτρο ψηλότερα

Εικ.8 - Αίθουσα θεωρητικής διδασκαλίας

Εικ.9 - χώρος αποδυτηρίων - WC και ντουζ

Εικ. 10 Κτίριο Νεώσοικου - αίθουσας μαθημάτων - αποδυτήρια και wc αθλητών

Εικ. 7-8-9-10 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

χρησιμοποιείται ως καφέ αλλά μόνο για τα μέλη και τους γονείς των αθλητών. Η θέα και η αμεσότητα με τη θάλασσα κάνει αυτούς τους δύο χώρους πολύ ευχάριστους. Το τρίτο επίπεδο βρίσκεται κάτω από το χώρο του καφέ και είναι υπόγειο από την πλευρά του δρόμου, αλλά ισόγειο από την θάλασσα, ο χώρος αυτός έχει τη χρήση κουζίνας και αποδυτηρίων .

Η κουζίνα λειτουργεί αποκλειστικά την καλοκαιρινή σεζόν, ενώ οι εξωτερικοί χώροι χρησιμοποιούνται ως καφέ, εστιατόριο και παραμονή των λουόμενων. Αναπτύσσονται δε σε διαφορετικά επίπεδα , κάνοντας την παραμονή πιο ευχάριστη με τη διάσπαση του κόσμου που δεν είναι λίγος του θερινούς μήνες . Γενικά ο προσανατολισμός και η θέα από το χώρο του ομίλου τον καθιστούν από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία της χώρας της Άνδρου.

Το ναυταθλητικό τμήμα λειτουργεί αποκλειστικά στο χώρο του νεώσοικου στον οποίο αφήνουν μέρος των σκαφών τα υλικά (άλμπουρα, πανιά , εργαλεία) και εκεί βρίσκεται και το γραφείο των προπονητών. Δίπλα στο κτήριο του νεώσοικου βρίσκεται η αίθουσα διδασκαλίας των θεωρητικών μαθημάτων, αρκετά καλά εξοπλισμένη με οπτικο-ακουστικά μέσα. Στη συνέχεια υπάρχουν wc, ντους και αποδυτήρια ανδρών και γυναικών για τους αθλητές.

Αξιολόγηση του ομίλου

Ο όμιλος της Άνδρου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πρότυπο περιφερειακού ομίλου. Αυτό διότι :

- λειτουργεί από την ίδρυσή του χωρίς διακοπή, περίπου 60 χρόνια
- ιδρύθηκε οργανωμένα έχοντας χώρο ιδιόκτητο και κτηριακή υποδομή
- Υποστηρίχτηκε και υποστηρίζεται από ανθρώπους που ενδιαφέρονται και έχουν σχέση με το άθλημα
- έχει δημιουργήσει πολλούς καλούς αθλητές , με επιτυχίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- οι χορηγοί και τα μέλη του δεν έπαψαν να προσφέρουν για τη λειτουργία του ναυταθλητικού

τμήματος αλλά και για τη συντήρηση των εγκαταστάσεων

- και τέλος έχει γίνει μέσα από τα χρόνια λειτουργίας του κομμάτι της τοπικής κοινωνίας

Ο Ν.Ο. Άνδρου αριθμεί 400 περίπου μέλη και έχουν διδαχτεί στα χρόνια της λειτουργίας του πάνω από 650 αθλητές και αθλήτριες.

Διατηρεί σήμερα δύο προπονητές , σχολή ιστιοπλοΐας κατά τους θερινούς μήνες , ομάδα αρχαρίων και αγωνιστική. Οι κατηγορίες σκαφών που υποστηρίζει τώρα είναι OPTIMIST και LASER (standard, radial, 4.7) . Σε προηγούμενες περιόδους, που η οικονομική κατάσταση το επέτρεπε διατηρούσε ομάδα 4,20 και 4,70 .

Ο πρώτος διεθνής αγώνας ανοιχτής θάλασσας της Άνδρου γίνεται το 1967, είναι ο σημαντικότερος εκείνης της εποχής και σηματοδοτεί μια περίοδο με μεγάλη αίγλη για τον όμιλο. Οι συμμετέχοντες αποτελούσαν την αφρόκρεμα της ελληνικής ιστιοπλοΐας αλλά και προσωπικότητες παγκοσμίου κύρους.

Ο αγώνας έκτοτε διοργανώνεται χωρίς διακοπή κάθε χρόνο αλλά οι συμμετοχές και η αίγλη του δεν είναι πλέον όπως παλιά.

Το βασικό πρόβλημα της λειτουργίας του ομίλου είναι όταν έρχεται η στιγμή οι αθλητές του να μεταπηδήσουν σε ολυμπιακές κατηγορίες, τότε δεν υπάρχει η δυνατότητα στήριξης προπονητικής και οικονομικής με αποτέλεσμα (πλην ελαχίστων περιπτώσεων) πολλά ταλέντα να εγκαταλείπουν το άθλημα . Η μόνη κατά τη γνώμη μου λύση που μπορούν να προσφέρουν με όσο το δυνατόν μικρότερη οικονομική επιβάρυνση είναι η συνεργασία με τους μεγάλους ομίλους του κέντρου. Αυτό βέβαια μακροπρόθεσμα σηματοδοτεί τη μεταγραφή του αθλητή από τον όμιλο, αλλά είναι προτιμότερο από το να χάσεις έναν αθλητή με προσόντα.

Γ. Ναυτικός όμιλος Ραφήνας “Άλκυών”

Εικ.1-2 Πανοραμικές λήψεις του αλιευτικού καταφυγίου και του ομίλου

Ο Ναυτικός όμιλος της Ραφήνας “ΑΛΚΥΩΝ” ιδρύθηκε το 1997 και αρχικά στεγαζόταν κάτω από το σημερινό λιμεναρχείο. Το 2000 με την αλλαγή του Δ.Σ. του ομίλου, έκανε και το πρώτο βήμα εγκαθιστώντας στο βορειοδυτικό τμήμα του λιμανιού μία τροχοβίλα δημιουργώντας έτσι την πρώτη αισθητή παρουσία του στο χώρο του λιμανιού. (με την ανεκτικότητα βέβαια του λιμενικού ταμείου και των λιμενικών αρχών) *

* ο τρόπος δημιουργίας του συγκεκριμένου ομίλου αποτελεί κλασσικό παράδειγμα του τρόπου εγκατάστασης των περισσότερων Ναυτικών ομίλων ανά την Ελλάδα, δηλαδή χωρίς ιδιοκτησιακό καθεστώς , χωρίς κανένα σχεδιασμό ή προγραμματισμό, με μόνο γνώμονα την αγάπη για το άθλημα.

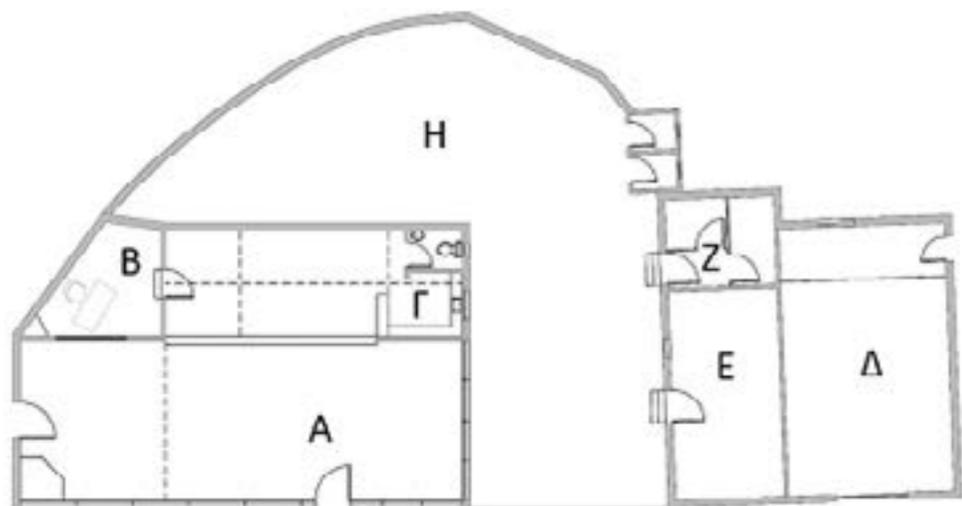
Στη συνέχεια ανάλογα με το ενδιαφέρον της εκάστοτε διοίκησης και

τις σχέσεις που διαμορφώνει με τις τοπικές αρχές να προσπαθεί να της παραχωρήσουν κάποιο χώρο και στην καλύτερη περίπτωση τότε να ξεκινήσει την οργανωμένη κατασκευή ενός ομίλου. Το σύνθημα βέβαια είναι να προεκτείνεται αυθαίρετα ανάλογα με τις ανάγκες και την ανοχή ... δημιουργώντας συνήθως κακόγουστα κατασκευάσματα που ρυπαίνουν αισθητικά το χώρο της παραλίας. Αυτά όλα όπως έχουμε προαναφέρει συνεχίζουν να γίνονται λόγω της έλλειψης προγραμματισμού από την Γ.Γ. Αθλητισμού - Πολιτείας και της χαλαρής αντιμετώπισης από πλευράς των τοπικών αρχών.

Εικ.3 Κτηριακές εγκαταστάσεις

Εικ. 1-2-3 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

Κάτοψη υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων του Ν.Ο.Ρ. "ΑΛΚΥΩΝ" (σχέδιο Φ. Κούνας)

Ο όμιλος αποτελείται από δυο κτίρια: το πρώτο περιλαμβάνει χώρο αναμονής και συνεύρεσης

(Α) αθλητών μελών και γονέων,
(Β) γραφείο γραμματείας και χώρο συνελεύσεων
(Γ) κουζίνα και wc

Ενώ το δεύτερο διαθέτει τις απαραίτητες ναυταθλητικές εγκαταστάσεις

(Δ) αποθηκευτικό χώρο υλικών
(Ε) αίθουσα μαθημάτων
(Ζ) αποδυτήρια και τουαλέτα
(Η) νεώσοικος

Σταδιακά με την αύξηση των αναγκών και την αποδοχή από την τοπική κοινωνία και τις αρχές, άρχισαν να γίνονται διάφορες επεκτάσεις αλλά πάντα χωρίς προγραμματισμό και μελέτη.

Με την κατασκευή στο λιμάνι αλιευτικού καταφυγίου δημιουργήθηκαν καλύτερες προϋποθέσεις για το ελλιμενισμό των σκάφων της

Εικ.3-4 Κτιριακές εγκαταστάσεις του ομίλου με εμφανή τα μορφολογικά στοιχεία από την τμηματική και αυθαίρετη επέκταση

Εικ. 3-4 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

ανοιχτής θάλασσας και την πρόσβαση των σκαφών τριγώνου στο νερό.

Πάντως παρά την διευθέτηση των χώρων του λιμανιού (δημιουργία παρκινγκ, λιμανιού αλιευτικών σκαφών κτλ) δεν έχει γίνει καμία κίνηση για να οριοθετηθεί συγκεκριμένος χώρος λειτουργίας του ομίλου, έτσι ώστε στη συνέχεια με την οικονομική υποστήριξη της πολιτείας και των μελών να κατασκευαστεί ένα κτίριο που να πληροί τις ανάγκες του ομίλου αλλά και να βελτιώνει την αισθητική παρουσία του στο χώρο.

Εικ.5 Χώρος συνελεύσεων

Εικ.6 Χώρος αναμονής

Ο σημερινός όμιλος διαθέτει τους απολύτως αναγκαίους χώρους για τη λειτουργία του. Ο πρώτος κτιριακός όγκος περιέχει ένα ενιαίο χώρο σε δύο επίπεδα που χρησιμοποιείτε σαν χώρος συνελεύσεων του ΔΣ και ο υπόλοιπος ως αίθουσα για την παραμονή των μελών, αθλητών και γονέων, αλλά και όλος μαζί σε περίπτωση συνάθροισης ως χώρος εκδηλώσεων .

Εικ. 5-6-7-8-9 Φωτογραφίες Φαίδων Κούνας

Εικ.7 Χώρος θεωρητικών μαθημάτων

Ακόμη έχει χώρο γραφείου για τη διοίκηση - γραμματεία, μικρή κουζίνα και wc. Στο άλλο κτίσμα έχει μία αίθουσα μαθημάτων, αποδυτήρια, wc αθλητών και αποθήκη υλικού. Ενδιάμεσα στα δυο κτίρια διαμορφώνεται ένας χώρος κατά το ήμισυ στεγασμένος σε χρήση νεώσοικου.

Εικ.8 Χώρος σκαφών - νεώσοικος

Εικ.9 Αποθήκη υλικών

Αξιολόγηση του ομίλου

Ο όμιλος της Ραφήνας παρά το μικρό σχετικά χρόνο ύπαρξής του, τις ελλιπείς κτιριακές εγκαταστάσεις του, έχει διανύσει εποχές με έντονη αθλητική δραστηριότητα και έχει δημιουργήσει αθλητές που σήμερα πρωτοστατούν στους ιστιοπλοϊκούς αγώνες. Βέβαια όπως είναι φυσικό λόγω των μικρών δυνατοτήτων του οι αθλητές του έχουν πλέον μεταγραφεί σε άλλους μεγαλύτερους ομίλους.

Έτσι διαπιστώνουμε ότι σε πρώτη προτεραιότητα βρίσκεται το μεράκι και η αγάπη για το άθλημα και δευτερευόντως τα κτίρια και τα υλικά (όχι ότι αυτά είναι αμελητέα).

Ο όμιλος βασικά σήμερα δραστηριοποιείται σε κατηγορίες OPTIMIST και LASER

(standard, radial, 4.7), διαθέτει για την υποστήριξη τους δύο προπονητές, διατηρεί σχολή αρχαρίων και αγωνιστική για τα αναφερόμενα σκάφη.

Έχει ακόμη σχολή ανοιχτής θάλασσας. Είναι από τους πιο δραστήριους ομίλους του ευβοϊκού και διοργανώνει αρκετούς αγώνες για σκάφη τριγώνου και ανοιχτής θάλασσας.

3. ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ Belo Horizonte ΤΗΣ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ¹

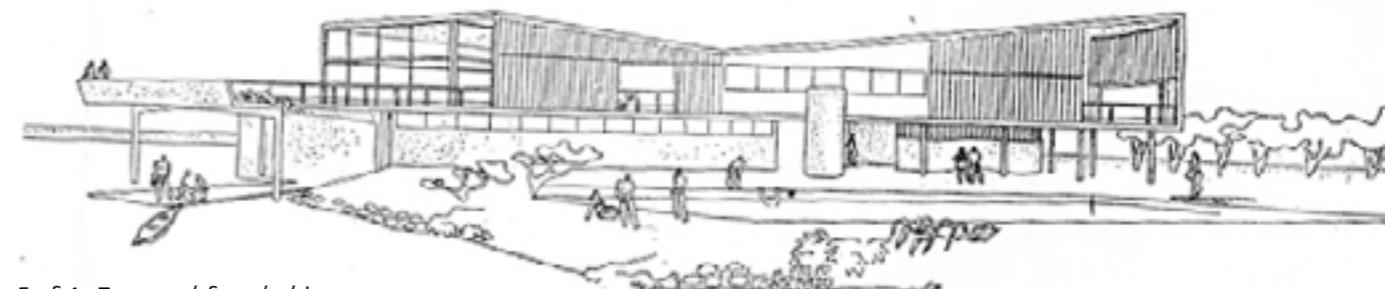
Το 1940 ο δήμαρχος του Belo Horizonte, Juscelino Kubitschek δίνει μια σημαντική ανάθεση στο αρχιτέκτονα Oscar Niemeyer. Το σχέδιο ήταν η δημιουργία μιας εξ ολοκλήρου νέας πόλης στα προάστια του Belo Horizonte για την αναψυχή της μεσαίας τάξης που εκείνη την εποχή ήταν σε πλήρη ανάπτυξη.

Για την υλοποίηση αυτού του κέντρου αναψυχής της πόλης κατασκευάστηκαν μια σειρά από κτίρια που βρίσκονται γύρω από μια μεγάλη τεχνητή λίμνη. Το συνολικό σχέδιο θα πρέπει να αλληλεπιδρά με τη φύση και πάνω απ' όλα να δημιουργείται μια στενή σχέση με την τεχνητή λίμνη.

Το κέντρο του έργου ήταν ένα καζίνο, ενώ στο κτιριολογικό πρόγραμμα συμπεριλαμβανόταν ένα εστιατόριο, μια αίθουσα χορού, μια εκκλησία, ένα ξενοδοχείο (που δεν κατασκευάστηκε) και ο ναυτικός όμιλος. Τέλος το σχέδιο περιελάμβανε επίσης το σπίτι του δημάρχου.

φυσιολογικές ανάγκες του όπως φρέσκος αέρας, το φως του ήλιου και η επαφή με τη φύση, και παρέμεινε μακριά από τη ζωή του ελεύθερου χρόνου“.

Σε κάθε περίπτωση, η εισαγωγή των μη λειτουργικών στοιχείων στην αστικοποίηση της Pampulha, σηματοδότησε μια κρίσιμη καμπή στη σύγχρονη αρχιτεκτονική. Το έργο αυτό εισάγει μια νέα αρχιτεκτονική που ο Niemeyer αναζητούσε από τα τέλη της δεκαετίας του '30, μια αποστασιοποίηση από τον ορθολογισμό των πρώιμων έργων του. Με αυτό το συγκρότημα, ο αρχιτέκτονας διερευνά τις δυνατότητες του οπλισμένου σκυροδέματος και να παίζει, με αναφορές σε Mies van der Rohe και ιδιαίτερα σε Le Corbusier, ο Niemeyer δημιούργησε τολμηρές φόρμες, αμφισβήτησε τις δομές και εξέπληξε τον κόσμο μέχρι και χρόνια αργότερα. Ο σχεδιασμός της Pampulha δεν είναι μόνο καινοτόμος στο νέο ρόλο της ως

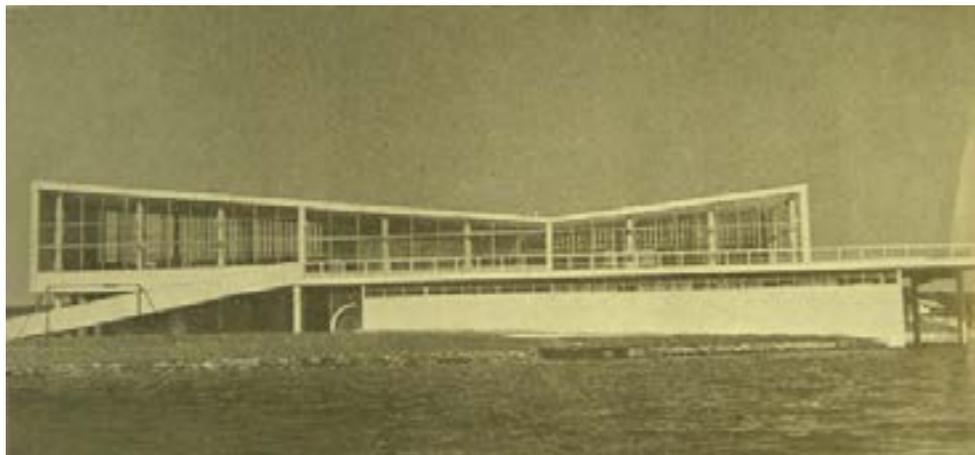

Σχεδ.1 Προοπτικό δυτικής όψης

Τα κτίρια αυτά αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Μέχρι τότε, οι σύγχρονοι ευρωπαίοι αρχιτέκτονες είχαν επικεντρωθεί στις ανθρώπινες ανάγκες και την λειτουργικότητα, ο Στάμος Παπαδάκης αναφέρει χαρακτηριστικά: *“Μοντέρνα αρχιτεκτονική μέχρι σήμερα είναι η φροντίδα για την υγεία, την ορθολογική συμπεριφορά του ανθρώπου και τις*

ψυχαγωγία, αλλά και ένα σχέδιο που αποσκοπεί στην ενσωμάτωση περισσότερων στοιχείων της οργανικής φύσης. Είναι μια από τις πρώτες φορές που η μοντέρνα αρχιτεκτονική και οι τροπικές συνθήκες συνυπάρχουν σε ένα περιβάλλον. Στην Pampulha, ξεκινά μια έρευνα για την αρχιτεκτονική του, λιγότερο άκαμπτη και επικεντρώνεται σε πιο οργανικά σχήματα και καμπύλες.

¹ Παρουσίαση του ομίλου στο Belo Horizonte από το βιβλίο του Σταμ. Παπαδάκη Σχεδ.1 Από το βιβλίο του Σταμ. Παπαδάκη

Εικ. 1 Ανατολική όψη

Τοποθεσία

Το κτίριο έχει επίμηκες σχήμα και είναι τοποθετημένο κάθετα στη λίμνη της Pamruilha. Οι μικρές πλευρές του είναι 17 μέτρα και έχουν προσανατολισμό βορρά-νότου, και οι μεγάλες πλευρές είναι 60 μέτρα με προσανατολισμό προς τα ανατολικά και τα δυτικά.

Η κύρια πρόσβαση βρίσκεται στο νότο, μέσω μιας κομψής ράμπας σκυροδέματος που επιτρέπει την παρατήρηση της φύσης, του κτιρίου και της λίμνης. Η νότια όψη είναι εντελώς κλειστή, για την προστασία από τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες και στρέφει την πλάτη του κτιρίου στον δρόμο πλαισιώνοντας την θέα στην λίμνη.

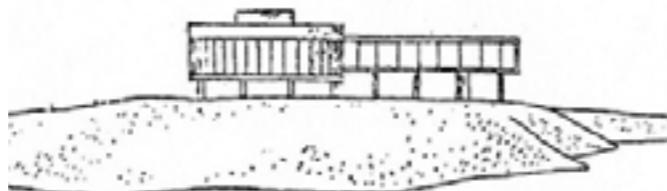
Αντίθετα η μικρή πλευρά που είναι προσανατολισμένη στο βορρά είναι τελείως ανοιχτή και δεδομένης της θέσης του κτιρίου στο νότιο ημισφαίριο λαμβάνει τον καλύτερο ηλιακό προσανατολισμό. Η μεγάλη βεράντα στον πρώτο όροφο προσφέρει στον χρήστη ένα ιδανικό μέρος για χαλάρωση και μια πανοραμική θέα στον κόλπο. Ο Niemeyer αντιμετωπίζει και διαφοροποιεί σαφώς τις δύο μακριές όψεις, με την ανατολική όψη να είναι εντελώς ανοιχτή στη θέα και το ανατολικό φως μέσω της γυάλινης πρόσοψης. Ενώ στη δυτική

Εικ.1-2 Από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη
Σχεδ.2 Από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη

όψη έχουν τοποθετηθεί κατακόρυφες περσίδες για την προστασία από το δυτικό φως και τον διαχωρισμό από τις βοηθητικές λειτουργίες και τους χώρους αναψυχής όπως πισίνες, γήπεδα κλπ. Η σύνδεση του ισογείου με τον έξω χώρο γίνεται μέσω διάφορων μηχανισμών που θα μελετηθούν παρακάτω.

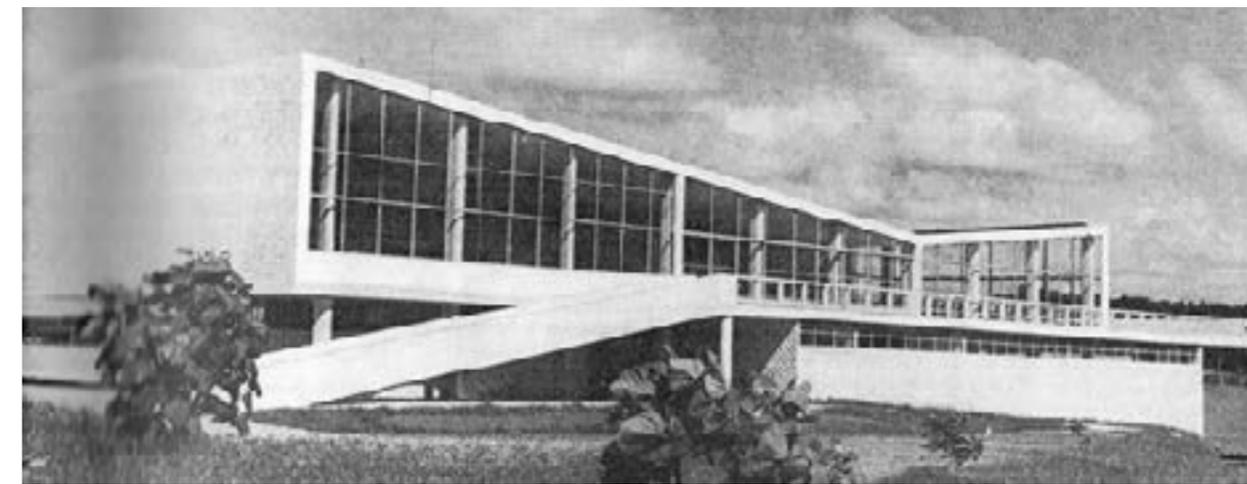
Εικ.2 Βόρεια όψη

Σχεδ.2 Αρχικό σκίτσο

Έννοια

Το κτίριο του ναυτικού ομίλου είναι ένα επίμηκες πρίσμα μικρού ύψους, το οποίο είναι κατανοητό ως ένα οριζόντιο κτίριο, προσπαθώντας να χαθεί στον ορίζοντα της πόλης και να βουτήξει στο νερό σαν βάρκα. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι ευδιάκριτα του μοντέρνου κινήματος, χρησιμοποιώντας τις πιο σύγχρονες τεχνικές και υλικά όπως το γυαλί, το σκυρόδεμα και τις τεχνικές ηλιοπροστασίας. Ωστόσο ο αρχιτέκτονας συνδυάζει αρμονικά αυτές τις καινοτομίες με την βαθιά ριζωμένη παράδοση της Βραζιλιάνικης αρχιτεκτονικής. Ο Niemeyer διερεύνησε ποια παραδοσιακά στοιχεία θα μπορούσαν να παραμείνουν στην επαναστατική αρχιτεκτονική του προσέγγιση, χωρίς να παραπέμπουν σε παλιούς τρόπους και διαδικασίες. Όπως είπε και ο ίδιος : *“Επιστροφή στο παρελθόν, επιμένοντας σε μια αρχιτεκτονική έξω από το χρόνο είναι για έναν αρχιτέκτονα απόδειξη μιας λυπηρής ατολμίας”* Με μια γρήγορη ματιά η οροφή σχήματος «V» του Ναυτικού Ομίλου μπορεί να θεωρηθεί ως μια προσπάθεια για την δημιουργία μιας επισημότητας, ακόμη και ως μια ιδιότροπη χειρονομία. Αν και σαφώς αποκλίνει από τις οριζόντιες οροφές του μοντέρνου κινήματος, ο Niemeyer χρησιμοποιεί

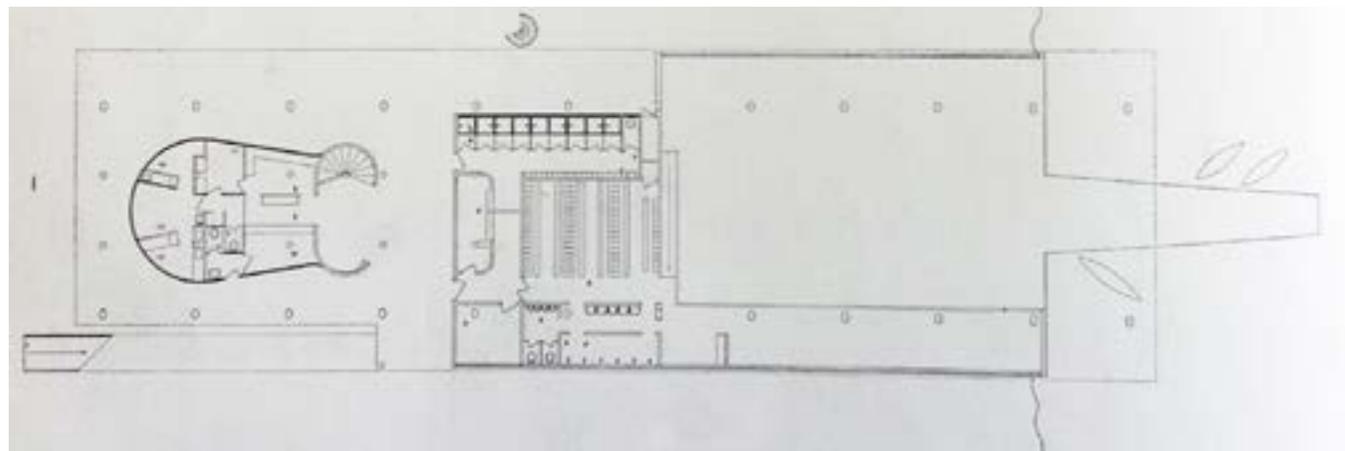
Εικ.3 Από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη

Εικ.3 Οροφή σχήματος «V»

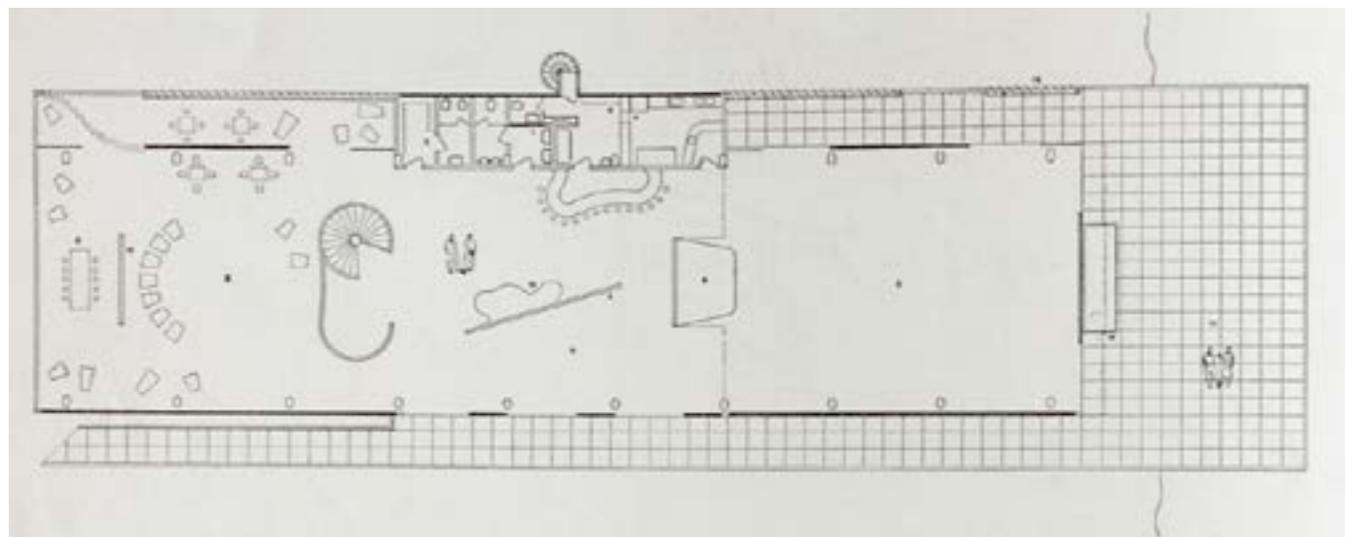
ένα βαθύτερο νόημα από την ίδια τη φόρμα. Η κλίση αντιστοιχεί σε μια εσωτερική κατανομή, όχι μόνο για να δώσει μέγιστο ύψος όπου είναι απαραίτητο, αλλά και για να σπάσει τη μονοτονία ενός τέτοιου επιμήκους και χαμηλού κτιρίου.

Ένα ακόμη αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό είναι η πλήρης ανεξαρτησία του άνω με το κάτω επίπεδο. Το ισόγειο είναι ένας ανοιχτός χώρος που αποτελείται από δύο μέρη την υποδοχή και τα αποδυτήρια. Οι τοίχοι είναι ανεξάρτητοι από τον φέρον οργανισμό του κτιρίου ενώ η δομή, η μορφή και η τοποθέτηση τους δημιουργούν θεάσεις της ανατολικής και δυτικής πλευράς του περιβάλλοντος χώρου. Αντ' αυτού στον πάνω όροφο η γυάλινη πρόσοψη έχει μια πιο συμβατική διαμόρφωση.

“Το πλεονέκτημα των μεθόδων ηλιοπροστασίας είναι ότι όταν βρίσκονται σε μεγάλες διαστάσεις δημιουργούν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις όψεις, αντικαθιστώντας την επιπεδότητα των επιφανειών, ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της δεκαετίας του ‘20”. Όσον αφορά τις κάθετες επικοινωνίες, όπως η ράμπα και η σπειροειδής σκάλα υπηρεσίας έχουν αφεθεί ορατές στην εμπρόσθια όψη και χρησιμοποιούνται ως συνθετικό καθώς και λειτουργικό στοιχείο.

Σχεδ.3 Κάτοψη ισογείου

Σχεδ.4 Κάτοψη ορόφου

Σχέδ.3-4 Από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη

Χώροι

Ο εσωτερικός χώρος χαρακτηρίζεται επί το πλείστον από μία διαφάνεια, ιδιαίτερα στους χώρους του εστιατορίου και της μεγάλης αίθουσας όπου οι τοίχοι χρησιμοποιούνται κατά βάση για την δημιουργία άτυπων ορίων παρά ως σαφείς διαιρέσεις των χώρων. Είναι λίγοι οι χώροι που έχουν διαχωριστεί τελείως και εντοπίζονται κατά κύριο λόγο στο κάτω επίπεδο.

Οι τοίχοι αυτοί είναι εντυπωσιακοί και έχουν ένα ιδιαίτερο καλλιτεχνικό ενδιαφέρον. Στην μεγάλη αίθουσα ο επισκέπτης συναντά μια τοιχογραφία τοπίου του σύγχρονου Βραζιλιάνου καλλιτέχνη Burle Marx ενώ στο πίσω μέρος μια άλλη τοιχογραφία παίρνει πρωταγωνιστικό ρόλο, πρόκειται για τοιχογραφία του καλλιτέχνη Candido Portinari που απεικονίζει σκηνές αθλητισμού και αναψυχής, σε μια σαφή γλώσσα του Κυβισμού.

Εικ.4 Τοιχογραφία Burle Marx

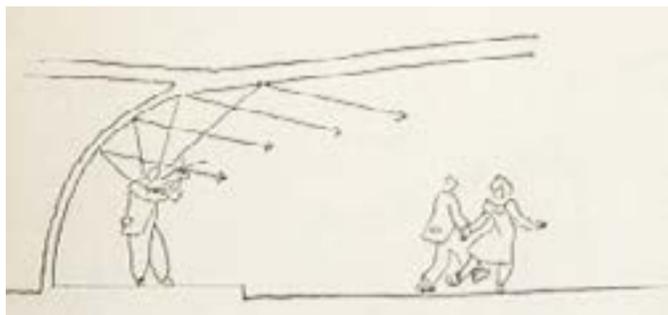
Εικ.5 Τοιχογραφία Candido Portinari

Εικ.4 Από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη

Εικ.6 Ο χώρος του εστιατορίου

Ο μικρός τοίχος σε σχήμα κελύφους που είναι η θέση της μπάντας λειτουργεί ως διαχωριστικό ανάμεσα στο χώρο υποδοχής και του εστιατορίου με κατεύθυνση την βεράντα και τη λίμνη. Η κεντρική τοποθέτηση του τοίχου της ορχήστρας δημιουργεί μια διπλή κυκλοφορία ενισχύοντας τον εσωτερικό χώρο όσο και τη χωροθέτηση.

Σχεδ.5 τοίχος σε σχήμα κελύφους

Στα δυτικά βρίσκονται οι βοηθητικοί χώροι και η κουζίνα του εστιατορίου.

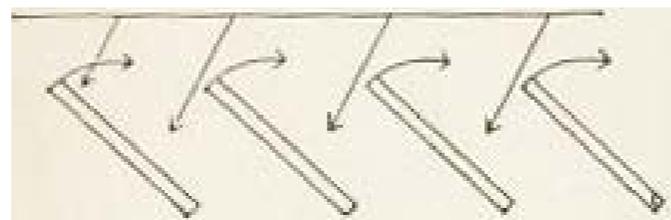
Οι χώροι αυτοί λόγω της χρήσης τους είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένοι και κλειστοί σημαντική διαφορά, σε σχέση με τη σαφή διαφάνεια του υπόλοιπου χώρου.

Στη δυτική πλευρά, ανάμεσα στις περσίδες και τα τζάμια παράγεται ένας ενδιάμεσος χώρος που προσφέρεται για χαλάρωση απολαμβάνοντας την σκιά και τον αέρα.

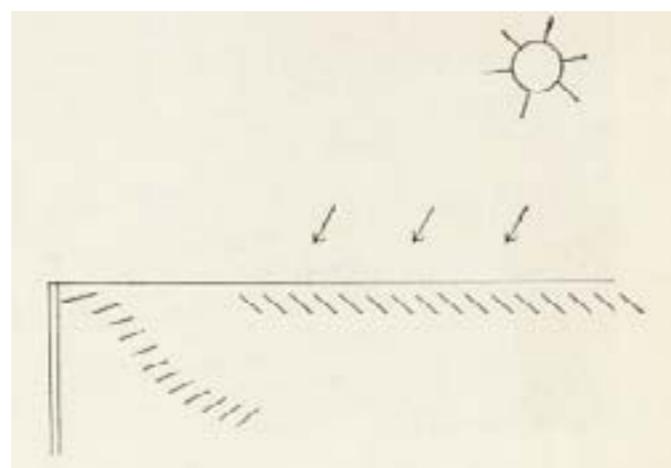
Εικ.4 Σχέδ.5-6-7 Από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη

Είδη

Η δυτική πρόσοψη προστατεύεται από περσίδες, σχεδιασμένες σε δύο ζώνες η μια πάνω από την άλλη με διαφορετικό προσανατολισμό σε κάθε επίπεδο, αποδεικνύοντας την ευελιξία του αρχιτεκτονικού αυτού στοιχείου. Η σκίαση του κτιρίου αξίζει ένα ξεχωριστό κεφάλαιο, όχι μόνο λόγω του τρόπου ένταξης και της άρτιας αισθητικής της, αλλά και το πως αυτό το στοιχείο εισήχθη με έναν ιδιαίτερο δυναμισμό στη βραζιλιάνικη αρχιτεκτονική. Πράγμα πολύ σημαντικό γιατί εκείνη την εποχή οι αρχιτέκτονες αντιμετώπιζαν πολύ αυστηρά τα προβλήματα της ηλιοπροστασίας, του φωτός και της θερμότητας παραμελώντας πολλές φορές την αισθητική του κτιρίου. Στον όμιλο αυτό χρησιμοποιήθηκαν κάθετες περσίδες αλουμινίου. Είναι μια ελαφριά κατασκευή βαμμένη ώχρα για μια ζεστή αντανάκλαση του φωτός στο εσωτερικό και μεγαλύτερη πλαστικότητα στην όψη.

Σχεδ.6 Περσίδες

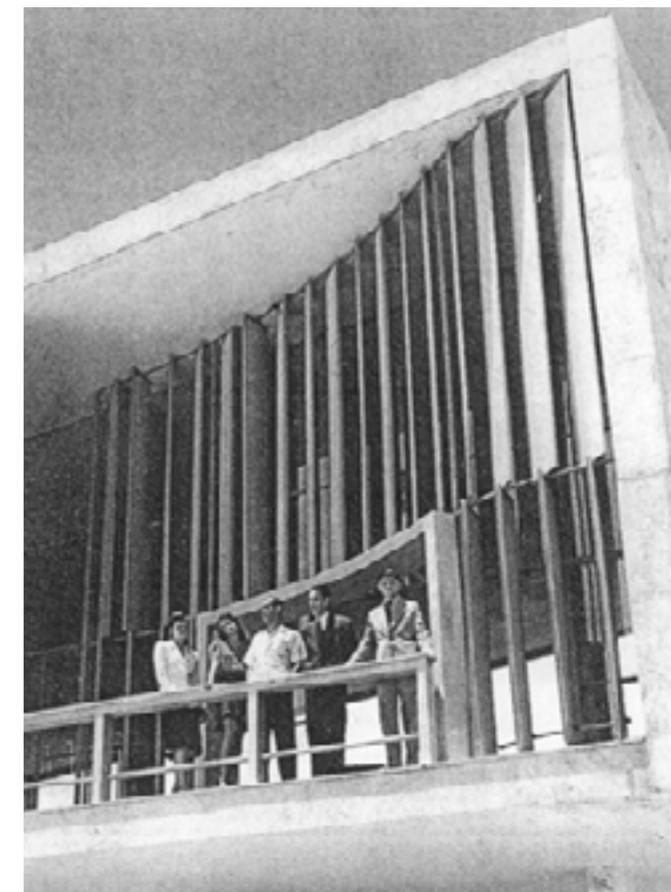
Σχεδ.7 Περσίδες σε δύο ζώνες

Εικ.7 Οι περσίδες, σχεδιασμένες σε δύο ζώνες

Στη δυτική πλευρά που βρίσκεται πλησιέστερα προς το νότο, ένα κομμάτι της ηλιοπροστασίας έχει υποχωρήσει κατά δυο μέτρα προς τα πίσω με την υπόλοιπη να παραμένει στην ακμή του κτιρίου δημιουργώντας έτσι ένα εξωτερικό χώρο που προστατεύεται από την υπερβολική ηλιακή ακτινοβολία και επιτρέπει τη διέλευση ανθρώπων. Από την πλευρά της μεγάλης αίθουσας η ηλιοπροστασία έχει αντιμετωπιστεί με πιο αισθητική και ογκομετρική πρόθεση. Η τζαμαρία της αίθουσας έχει οπισθοχωρήσει δημιουργώντας ένα χώρο στην χρήση των ανθρώπων κάνοντας πιο ομαλή την μετάβαση από μέσα προς τα έξω δημιουργώντας ουσιαστικά ένα κατώφλι στην μεγάλη αίθουσα και την βεράντα.

Εικ.5-6 Φωτογραφίες και σχέδια από το βιβλίο του Στάμου Παπαδάκη

Εικ.8 Η τζαμαρία της αίθουσας οπισθοχωρεί

Ράμπα

Η πρόσβαση γίνεται μέσω μιας ελαφριάς ράμπας που βάζει το χρήστη στον δεύτερο όροφο. “Η ιδέα είναι να έχουν πρόσβαση στο εσωτερικό του κτιρίου καθώς περπατώντας παρατηρούν και απολαμβάνουν την θέα.”

Η ράμπα, όπως και σε όλα τα κτίρια Niemeyer δεν έχει αξία από μόνη της, αλλά είναι μια εύκολη ανάβαση που επιτρέπει το παιχνίδι της ανακάλυψης διαφορετικών απόψεων του κτιρίου κατά μήκος της ανόδου. Εδώ και πάλι βλέπουμε την επιρροή του Le Corbusier για τη χρήση των ραμπών στην αρχιτεκτονική.

Εικ.9 Ράμπα

Σπειροειδής σκάλα

Η σπειροειδής σκάλα στο κτίριο χρησιμοποιείται δυο φορές, η μία είναι η σκάλα υπηρεσίας και η άλλη είναι για τη γρήγορη πρόσβαση στα σκάφη και τη λίμνη. Το πλαστικό χαρακτήρας των καμπυλών της σκάλας εναρμονίζεται με μερικά από τα έπιπλα και με τη δομή του δαπέδου. Είναι γνωστό ότι ο Le Corbusier παίζει με τις αισθητικές δυνατότητες και την ογκομετρία της σπειροειδούς σκάλας.

Δομή

Η δομή ανταποκρίνεται στο ορθοκανονικό σύστημα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής, αν και με κάποιες αλλαγές.

Η κατασκευή αποτελείται από κολώνες και πλάκες από οπλισμένο σκυρόδεμα τοποθετημένες σε ορθογώνιο κάναβο διαστάσεων 5X11,5m ενώ ένας δευτερεύων σκελετός συγκρατεί την οροφή του ισογείου διαστάσεων 3,6X5m. Ο πρωτεύων σκελετός είναι διαστάσεων 40X60cm ενώ ο δευτερεύων είναι αισθητά λεπτότερος.

Υλικά

Τα πλακάκια αναφέρονται στην βραζιλιάνικη παράδοση και χρησιμοποιούνται για να δώσουν ένα γυαλιστερό φινίρισμα στο ισόγειο

Όπως σε όλες τις εργασίες του, τα υλικά που χρησιμοποιεί είναι η ένωση των σύγχρονων, κάποιων αυτοχθόνων και κάποιων παραδοσιακών υλικών.

Το κύριο υλικό είναι το μπετόν βαμμένο λευκό. Χρησιμοποιεί επίσης επένδυση φυσικής πέτρας για το νότιο τοίχο και πλακίδια που αναφέρονται στην βραζιλιάνικη παράδοση και για να δώσει ένα γυαλιστερό φινίρισμα στο πάτωμα.

Ο Niemeyer χρησιμοποιεί το γυαλί σε μεγάλα πάνελ ή συρόμενα παράθυρα μέσα σε τοίχο.

Οι περσίδες είναι από αλουμίνιο και ρυθμίζονται. Πολλά στοιχεία του Ναυτικού Ομίλου είναι βαμμένα μπλε. Το μπλε χρησιμοποιείται συχνά σε παραδοσιακά κτίρια για τα παντζούρια.

Αξιολόγηση του ομίλου

Ο όμιλος του Belo Horizonte έχει ως πρωταρχικό στόχο την προώθηση της ψυχαγωγίας και της αναψυχής στα μέλη του. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η έννοια του πρωταθλητισμού και της ανταγωνιστικής ιστιοπλοΐας έρχεται σε δεύτερη μοίρα δίνοντας θέση στην γνωριμία με το άθλημα και με την ενασχόληση με αυτό για λόγους αναψυχής. Ακόμα και λόγω τοποθεσίας δεν θα μπορούσε να αναπτυχθεί η αγωνιστική ιστιοπλοΐα διότι ο χώρος της τεχνητής λίμνης δεν είναι κατάλληλος για τέτοια προπόνηση και πολύ περισσότερο για την διοργάνωση αγώνων.

Οι προτεραιότητες που δίνει είναι αυτές της αναψυχής και της συνεύρεσης των μελλών και δευτερευόντως της δημιουργίας χώρων για την ανάδειξη του αθλήματος.

Είναι ένα καθαρό δημιούργημα της ανερχόμενης τότε αστικής τάξης της Βραζιλίας που έγινε για να ωραιοποιήσει το όλο πρόγραμμα. Άλλωστε είναι ενδεικτικό ότι ο πυρήνας του κτιριακού συγκροτήματος και το κεντρικό κτίριο είναι το καζίνο.

Δεν παύει όμως κατά την άποψη μου να είναι ένα άρτιο αρχιτεκτόνημα του μοντέρνου κινήματος με ιδιαίτερη έμφαση στη λειτουργικότητα και αισθητικά ενταγμένο αρμονικά στο ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον.

Ο γενικότερος σχεδιασμός του κάτω από άλλες συνθήκες θα μπορούσε να φιλοξενήσει τις ανάγκες ενός απόλυτα λειτουργικού ομίλου ενταγμένου στην ανάδειξη του αθλήματος.

4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟΝ Ν.Ο.ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ Ν.Ο.ΑΝΔΡΟΥ

Προσπαθώντας να συγκρίνω τους ομίλους που έχουν σχεδιαστεί την ίδια περίπου εποχή στον ελληνικό χώρο με το έργο του Oscar Niemeyer στη λίμνη Pamulha της Βραζιλίας διαπιστώνω σε πρώτη ματιά την κοινή μεγαλοαστική προέλευση που έχουν οι αναθέσεις των δύο έργων και η επιρροή τους από το μοντέρνο κίνημα.

Ο Ν.Ο.Ε ξεκινάει τη κατασκευή του το 1935 με τον Αρχιτέκτονα Κίμων Λάσκαρι, έναν από τους πιο συνεπείς εκφραστές του μοντερνισμού στην μεσοπολεμική Ελλάδα, όπως και ο Niemeyer με σαφή ανάθεση από εκπροσώπους της μεγαλοαστικής τάξης των χωρών τους.

Τα κτίρια έχουν και τα δύο παρεμφερή σχηματισμό κάτοψης (παραλληλόγραμμο) και προσανατολισμένα επίσης και τα δύο με τις μεγάλες όψεις προς τη λίμνη ή τη θάλασσα.

Η ηλιοπροστασία από τον Niemeyer γίνεται με την χρήση περσίδων, χαρακτηριστικό στοιχείο για το συγκεκριμένο έργο του. Σε αντίθεση ο Λάσκαρις χρησιμοποιεί προστεγνάσματα και ημιυπαίθριους χώρους για την προφύλαξη της νοτιοδυτικής όψης από τον ήλιο.

Το μεγαλύτερο τμήμα των χώρων του ομίλου της Pamulha εξυπηρετεί την αναψυχή και χαλάρωση των μελών του ομίλου. Ενώ η αθλητική δραστηριότητα είναι σαφώς περιορισμένη. (Ισως και λόγω της μικρής αναλογικά διάστασης της λίμνης σε σχέση με το άθλημα της ιστιοπλοΐας)

Είναι σαφές ότι ο Ν.Ο.Ε διατηρεί από την αρχή της λειτουργίας του ένα έντονο ενδιαφέρον για τις ναυταθλητικές δραστηριότητες γι αυτό παρατηρούμε και μία ανάλογη κτηριακή υποδομή η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή του ομίλου της λίμνης Pamulha.

Σε αντίθεση ο όμιλος του Ν.Ο.Ε παρέχει μία διαφορετική λύση απομονώνοντας τον χώρο του club από το χώρο των ναυταθλητικών εγκαταστάσεων οι οποίες έχουν ξεχωριστές

υποδομές. Σε αυτό μπορεί να συνετέλεσε και η έντονη παρουσία της Βασιλικής οικογένειας.

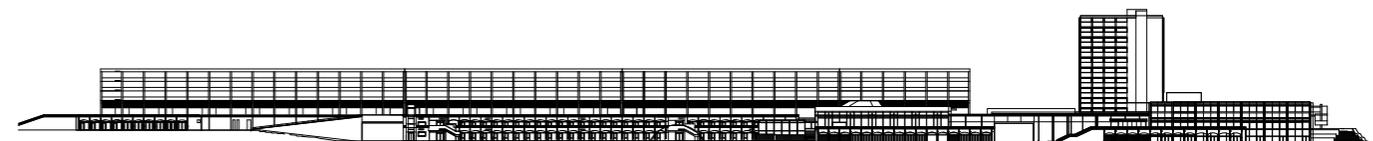
Το έργο του Niemeyer μετά την ολοκλήρωσή του δεν είχε καμία επέμβαση και προφυλάχτηκε η αρχιτεκτονική του καθαρότητα μέχρι σήμερα, ενώ το έργο του Λάσκαρι μετά τον πόλεμο είχε δύο μεγάλες επεμβάσεις προσθηκών, δίχως να χρησιμοποιείται γι' αυτές ο αρχικός μελετητής και διπλασιάζοντας σχεδόν το αρχικό κτήριο. Το αποτέλεσμα ήταν να αυξηθεί ο όγκος του κτιρίου πάνω στον ιστορικό λόφο της Μουνιχίας και να διασαλευτεί η καθαρότητα της μορφής του αρχικού κτηρίου. Ακόμη και ο αρκετά μικρότερος σε μέγεθος και κατά λίγα χρόνια νεώτερος Ν.Ο. της Άνδρου (1955), κατασκευάστηκε από την ίδια μεγαλοαστική κοινωνία και έχει και αυτός επιρροή από το μοντέρνο κίνημα. Εδώ η στέγη ξεφεύγει από τους καθαρούς κανόνες του μοντερνισμού και έχει κεκλιμένη μορφή μεγαλώνοντας το ύψος και το άνοιγμα προς την ανατολή και τη θάλασσα κάτι που εφαρμόζει και ο Niemeyer (με την στέγη σε σχήμα V). Ο όμιλος του Ν.Ο.Α θα έλεγα ότι χωροταξικά ακολουθεί τη συνταγή του Ν.Ο.Ε διαχωρίζοντας το εντευκτήριο και τον χώρο παραμονής των μελών από τις αθλητικές εγκαταστάσεις, πάντα σε μικρότερη κλίμακα.

ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΩΝ

Α. Διεθνές ναυταθλητικό κέντρο Κίελου

Η ιδέα για μία διακριτική εμφάνιση του ιστιοπλοϊκού κέντρου προέρχεται από το σχηματισμό του τοπίου. Οι πρόποδες των βράχων που βρίσκονται κοντά στο εργοτάξιο προεξέχουν σε σχήμα γλώσσας επηρεάζοντας τον σχεδιασμό. Αποτέλεσμα ήταν να συνεχιστεί ο σχηματισμός των βράχων, με τη μορφή μιας βάσης.

Η βάση περιλαμβάνει όλες τις λιμενικές εγκαταστάσεις, όπως υπόστεγα σκαφών χώροι για την επιτροπή αγώνα, καταστήματα και κάποια διαμερίσματα. Επίσης υπάρχει η δυνατότητα γκαλερί ενώ μια παραθαλάσσια διαδρομή οδηγεί τον θεατή σε ένα παρατηρητήριο όπου και φαίνεται όλοι η δράση στη θάλασσα.

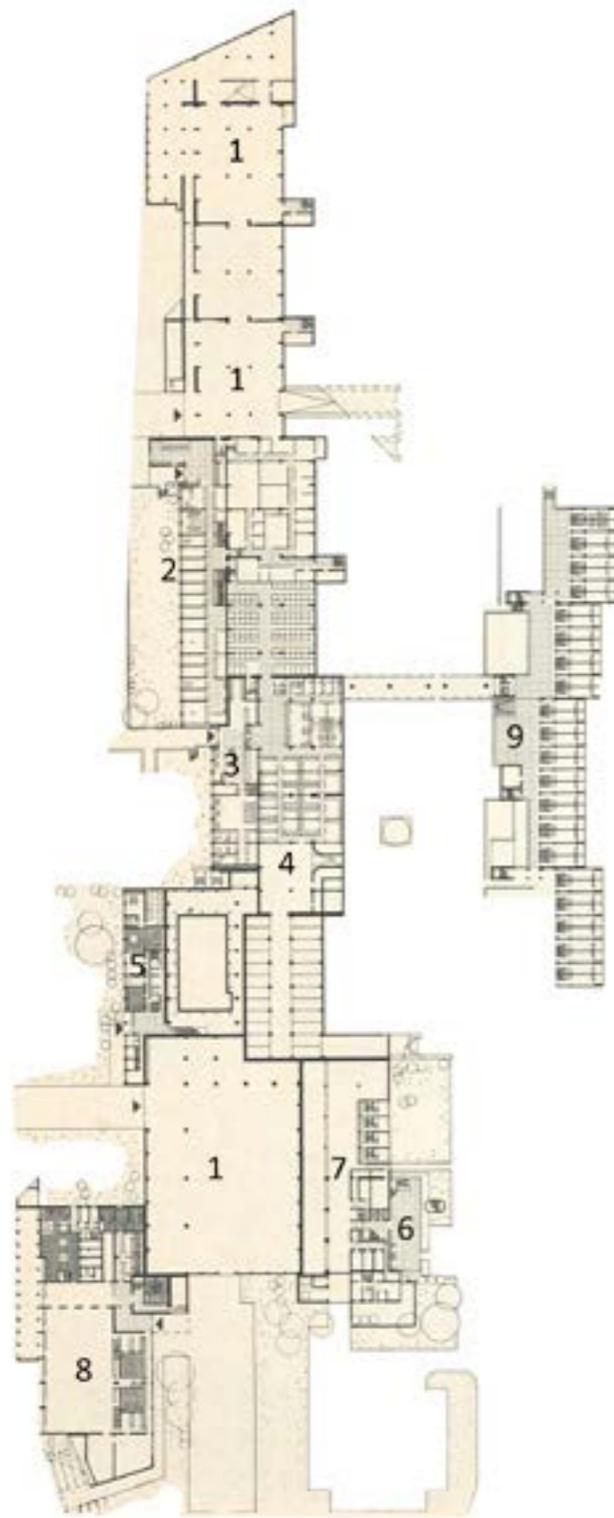

Σχεδ.1 Όψη απο την θάλασσα

Εικ.1

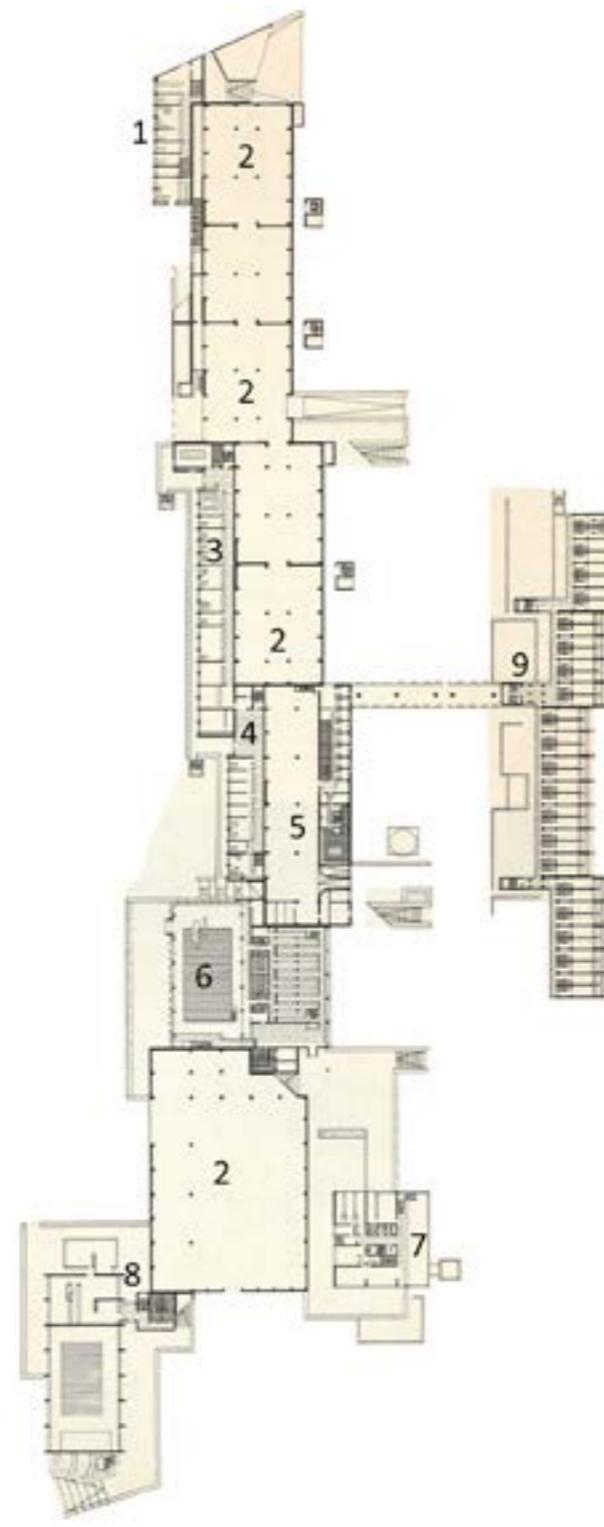
Εικ.1 - Σχεδ.1 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Σχεδ.2 Ισόγειο

1. Χώρος σκαφών
2. Χώροι διοίκησης και επιτροπής αγώνων
3. Κέντρο τύπου
4. Υπόγειος χώρος στάθμευσης
5. Σάουνα και εσωτερική πισίνα
6. Είσοδος ξενοδοχείου
7. Χώρος στάθμευσης ξενοδοχείου
8. Κέντρο αναψυχής
9. Χώροι διαμερισμάτων

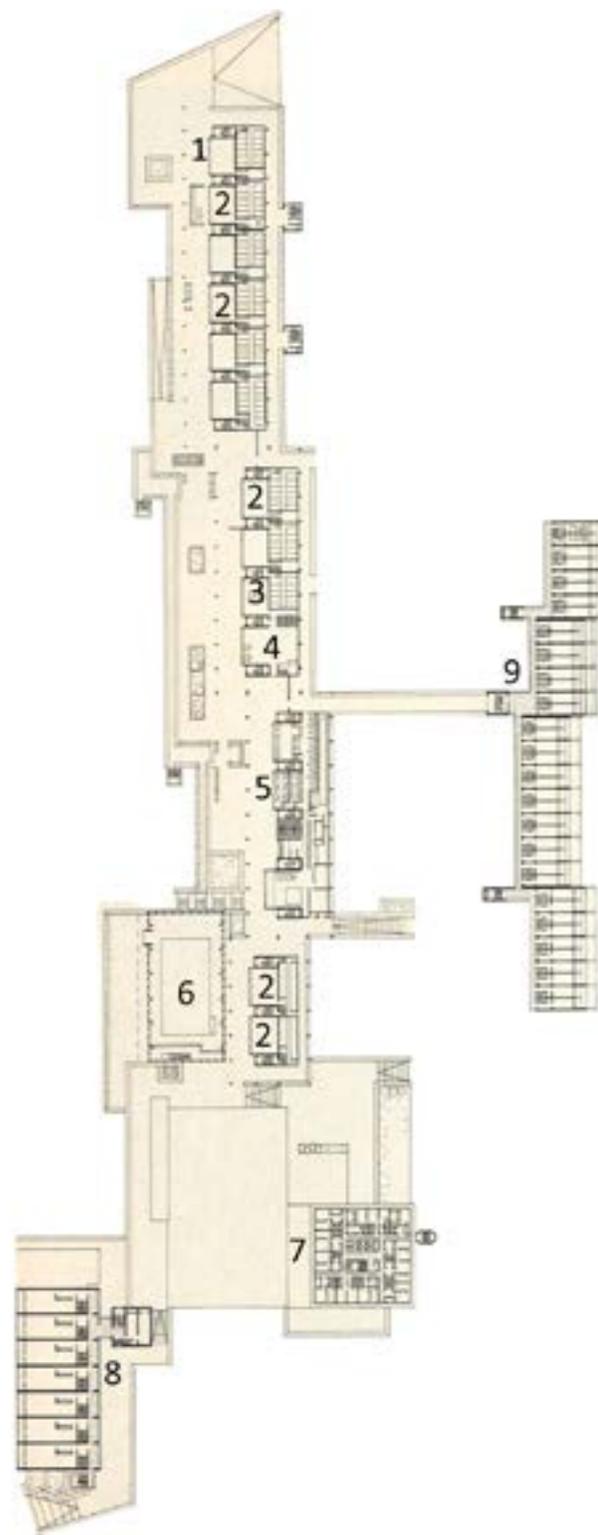
Σχεδ.2 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Σχεδ.2 Πρώτος Όροφος

1. Κέντρο πληροφοριών
2. Χώρος σκαφών
3. Χώροι διοίκησης και επιτροπής αγώνων
4. Κέντρο τύπου
5. Χώρος στάθμευσης
6. Σάουνα και εσωτερική πισίνα
7. Ξενοδοχείο
8. Κέντρο αναψυχής
9. Χώροι διαμερισμάτων

Σχεδ.3 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Σχεδ.3 Δεύτερος Όροφος 2

1. Γραμματεία
2. Αποθήκη
3. Χώρος πινγκ-πονγκ
4. Κοινόχρηστος χώρος
5. Εστιατόριο
6. Κέντρο αναψυχής
7. Χώροι διαμερισμάτων

Σχεδ.3 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Περιγραφή

Το κτίριο απέχει 13km από το κέντρο της πόλης και βρίσκεται στην περιοχή Kieler Förbe και είναι ευδιάκριτο από την θάλασσα και από την στεριά. Το κτιριολογικό πρόγραμμα περιελάμβανε:

-Το ιστιοπλοϊκό κέντρο με χώρους για τους αθλητές όπως αποδυτήρια κολυμβητήριο χώρους μασάζ καθώς και ένα χώρο πολλαπλών χρήσεων ενώ οι χώροι των σκαφών βρίσκονταν κοντά στην θάλασσα.

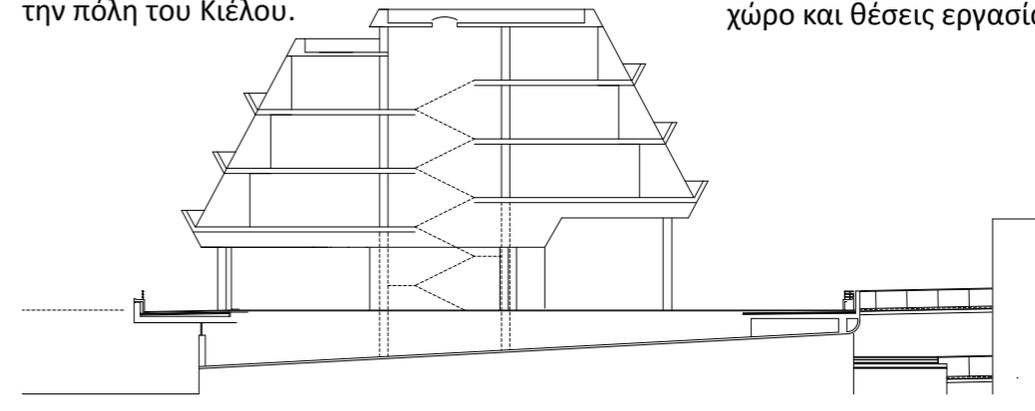
-Κτίρια της οργάνωσης όπως της επιτροπής αγώνων του τύπου της γραμματείας και των πληροφοριών.

-Εγκαταστάσεις για τους θεατές, χώροι για τοποθέτηση σκηνών του ερυθρού σταυρού και της αστυνομίας με τις εγκαταστάσεις υγιεινής τους, χώρους σταθμεύσεις λεωφορείων, καντίνα και χώρους εστίασης.

-Χώρους φιλοξενίας σε μορφή διαμερισμάτων ξενοδοχείου και σπίτια που μπορούσαν να φιλοξενήσουν μια οικογένεια.

-Λοιπές εγκαταστάσεις υπηρεσιών όπως πυροσβεστικής κλπ.

Όλα τα κτίρια εντάσσονται στο αρχιτεκτονικό πλαίσιο για την εφαρμογή της Ολυμπιάδας. Ο δε τελικός στόχος ήταν να χρησιμοποιηθούν αυτά τα κτίρια και αργότερα για τις ανάγκες του αθλήματος. Κατά την περίοδο του σχεδιασμού και της κατασκευής δημιουργήθηκε ένα νέο οδικό δίκτυο για την ένωση του ιστιοπλοϊκού κέντρου με την πόλη του Κιέλου.

Σχεδ.4 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Μετά την Ολυμπιάδα

Η μετάβαση των κτηριακών και αθλητικών εγκαταστάσεων μετά το πέρας των Ολυμπιακών αγώνων έγινε άμεσα και προγραμματισμένα. Τα κτήρια μονοκατοικιών και πολυκατοικιών που χρησίμευσαν για την φιλοξενία των επισκεπτών, γύρω από το Ιστιοπλοϊκό κέντρο, πέρασαν στους νέους ιδιοκτήτες τους δημιουργώντας ένα νέο οικισμό ο οποίος με τα χρόνια συμπληρώθηκε και επεκτάθηκε δίνοντας ζωή στο όλο συγκρότημα.

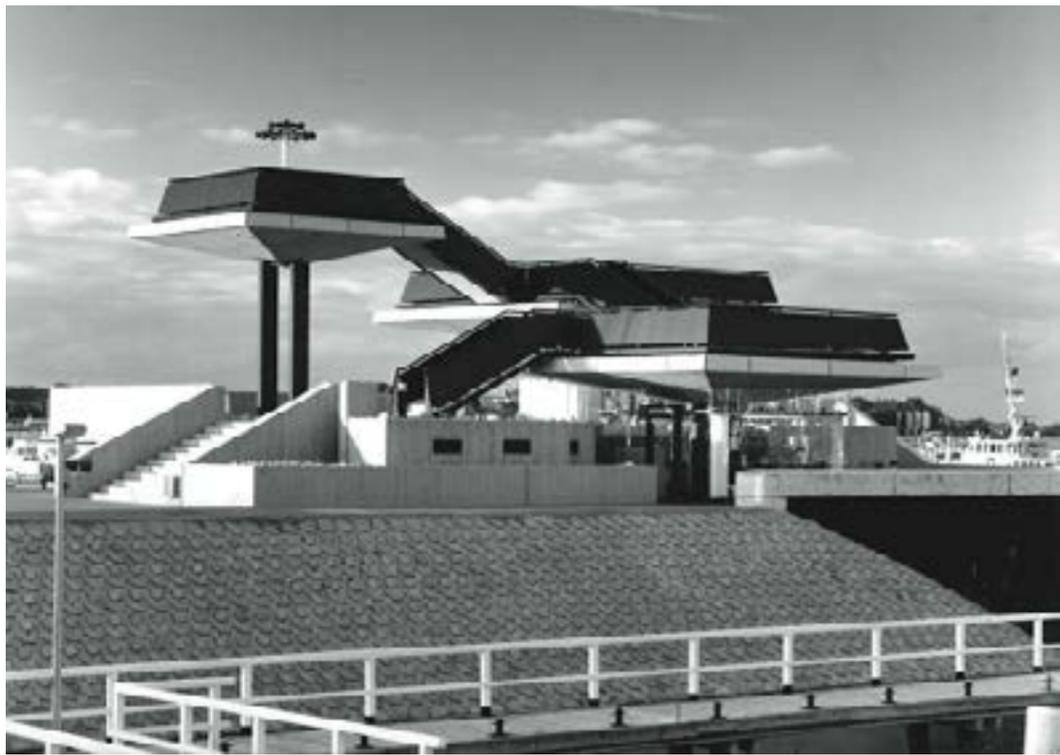
Οι χώροι διαμονής των αθλητών και των παραγόντων μετατράπηκαν σε ξενοδοχεία και ξενώνες που στηρίζουν σήμερα τους αθλητές και επισκέπτες των ιστιοπλοϊκών αγώνων και δραστηριοτήτων. Ακόμη δημιουργήθηκαν και συμπληρώθηκαν χώροι που στεγάζουν καταστήματα, εστιατόρια, μπαρ και γενικά χρήσεις για την εξυπηρέτηση των αθλητών και επισκεπτών του ναυταθλητικού κέντρου.

Το ουσιαστικό όμως είναι ότι σύμφωνα με τον αρχικό στόχο το μεγαλύτερο μέρος των κτηρίων και υποδομών παρέμεινε σε χρήση και στην ανάδειξη του αθλήματος. Μέσα από την Ολυμπιάδα γεννήθηκε ένα Διεθνές Ιστιοπλοϊκό κέντρο που από τη μία στηρίζει και προωθεί το άθλημα της ιστιοπλοΐας και από την άλλη δημιούργησε ένα τουριστικό χωριό που τους περισσότερους μήνες του χρόνου δουλεύει παράλληλα με τις ναυταθλητικές δραστηριότητες δίνοντας ζωή στο χώρο και θέσεις εργασίας στους κατοίκους.

Σχεδ.4 Καταμήκος Τομή

Εικ.2

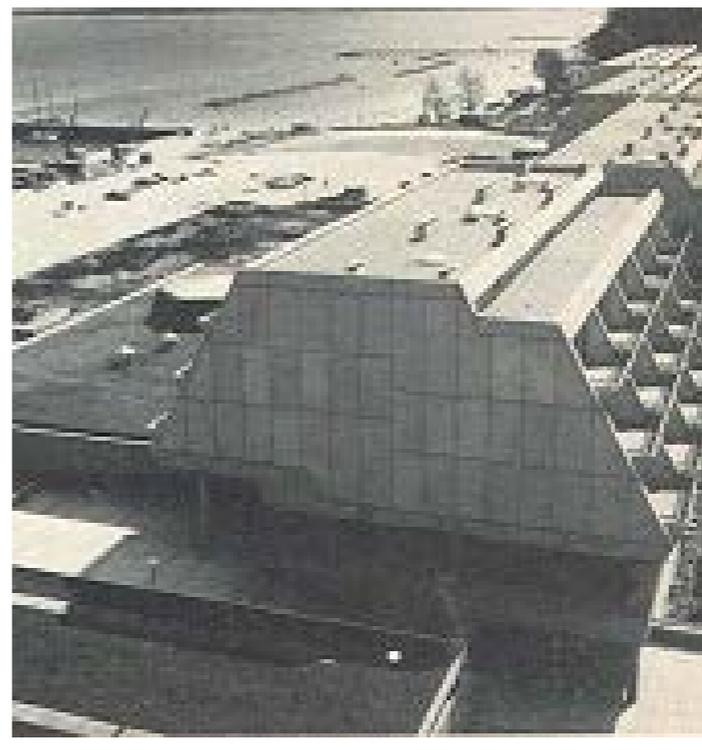

Εικ.3

Εικ.2-3 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Εικ.4

Εικ.5

Εικ.4-5 Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner

Β. Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας του Αγίου Κοσμά

Σύμφωνα με την περιγραφή των Μελετητών του Ολυμπιακού Κέντρου Ιστιοπλοΐας του Αγίου Κοσμά, ανταποκρίνεται απόλυτα στον βασικό στόχο του προγράμματος ανάπτυξης της περιοχής. Ως έργο ολυμπιακής χρήσης, προορίστηκε για τη διεξαγωγή μόνο ενός αγωνίσματος, της ιστιοπλοΐας, που έχει αντί για αγωνιστικό στίβο την ανοικτή θάλασσα. Ως έργο πάλι μεταολυμπιακής χρήσης, αποτελεί μια ενοποιημένη και λειτουργική περιοχή που είναι

Εικ.1 Μαρίνα Ολυμπιακού Κέντρου Ιστιοπλοΐας του Αγίου Κοσμά

Εικ.1-2 Φωτογραφίες άρθρου

ταυτόχρονα και η διέξοδος προς τη θάλασσα της παράκτιας περιοχής του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού. Οι δύο αυτές χρήσεις “παντρεύτηκαν” με επιτυχία στη μελέτη και το σχεδιασμό του έργου. Έτσι, οι επισκέπτες των Ολυμπιακών Αγώνων εντόπισαν στη στενή αυτή λωρίδα γης, λειτουργίες και εγκαταστάσεις διεθνούς επιπέδου που ανταποκρίνονται απόλυτα στις προδιαγραφές της Διεθνούς Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας (ISAF).

Από τη δική τους πλευρά, οι μελλοντικοί χρήστες του έργου θα απολαύσουν μια περιοχή όπου θα λειτουργούν παράλληλα αθλητικές εγκαταστάσεις, τουριστικό λιμάνι, χώροι συνάθροισης κοινού, εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, πολιτιστικά κτήρια κ.α.

Στη ζώνη, εξάλλου, που βρίσκεται παράλληλα της Λ. Ποσειδώνος, θα διαμορφωθεί παράκτιο Πάρκο, που θα αποτελεί τη διέξοδο προς τη θάλασσα του Μητροπολιτικού Πάρκου του Ελληνικού. Το έργο, από αρχιτεκτονικής πλευράς περιλαμβάνει την κατασκευή λιμανιού και των υποστηρικτικών του εγκαταστάσεων, έργα υποδομής (αντιπλημμυρικά,

συγκοινωνιακά, υδραυλικά), κτιριακές εγκαταστάσεις, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου και έργα πρασίνου.

Εικ.2 Η Μαρίνα του Αγίου Κοσμά και οι παρόχθιες εγκαταστάσεις.

Αρχιτεκτονική πρόταση

Η Αρχιτεκτονική λύση εξελίσσεται σε δύο επίπεδα :
- Το πρώτο περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες που αφορούν την οργάνωση και διεξαγωγή των αγώνων, όπως ασφάλεια μαρίνας , προετοιμασία αθλητών και ράμπες καθέλκυσης σκαφών.

-Στο δεύτερο επίπεδο οργανώνεται ο δρόμος με κατεύθυνση από την είσοδο του κέντρου προς το αμφιθέατρο και την ολυμπιακή φλόγα και τη μεγάλη πλατεία.

Σχέδ. 1 Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου - ΜΕΑΣ Ε.Π.Ε

ΤΟΜΕΑΣ I : (στην εξωτερική πλευρά του λιμανιού με μέτωπο προς την ανοικτή θάλασσα)

Στο τομέα αυτό τοποθετήθηκαν τα κτίρια για τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, τους επισήμους και τους αξιωματούχους (πύργος διοίκησης, γραφεία αγώνων, γραφεί ISAP, μετεωρολογικός σταθμός, ασφάλεια) στον ίδιο χώρο στεγάζονται και τα ΜΜΕ. Στο χώρο αυτό βρίσκεται ακόμη το αμφιθέατρο των τελετών και η Ολυμπιακή φλόγα. Η χωροθέτηση έγινε με γνώμονα την ορατότητα προς τον Ολυμπιακό λιμένα και την αγωνιστική περιοχή.

ΤΟΜΕΑΣ II : (στην εσωτερική πλευρά του λιμανιού κάθετα στον τομέα 1)

Εδώ τοποθετούνται λειτουργίες που σχετίζονται με τους αθλητές και τη διεθνή Ομοσπονδία του αθλήματος .

ΤΟΜΕΑΣ III : (στην παράκτια ζώνη του λιμανιού) Αποτελεί το μεγαλύτερο σε έκταση τμήμα και περιλαμβάνει , τις εισόδους προς τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις και τους χώρους εξυπηρέτησης των αθλητών.

Εικ.3 Το ακρομώλιο και στο βάθος οι πλωτές εξέδρες

Η θαλάσσια ζώνη της μαρίνας περιλαμβάνει μία λιμενολεκάνη, συνολικής υδάτινης επιφάνειας 165.000μ² και ωφέλιμο βάθος 4μ. Το έργο περιέλαβε την κατασκευή προσήνεμου μώλου μήκους 980μ. (σε μήκος 650μ. υπήρχαν παλαιότερες επιχώσεις), την προστασία με τεχνητούς ογκολίθους ολόκληρου του μώλου στην εξωτερική πλευρά και σε τμήμα της εσωτερικής πλευράς την κατασκευή ακρομωλίου, την κατασκευή κρηπιδωμάτων στο εσωτερικό του λιμανιού, την κατασκευή πλωτών προβλητών και ράμπων που προορίζονταν για τα σκάφη των αθλητών κ.α. Στη χερσαία ζώνη της μαρίνας αναπτύχθηκαν κτιριακές εγκαταστάσεις, που φιλοξένησαν τους αθλητές, τη διοίκηση, τους επισήμους, την Ολυμπιακή Οικογένεια και τον Τύπο κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Μεταολυμπιακά τα κτίρια αυτά θα χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες λειτουργίας της μαρίνας και για το κοινό που θα επισκέπτεται την περιοχή.

Εικ.3 Φωτογραφίες άρθρου

Εικ.4 Πεζόδρομοι και κτιριακές εγκαταστάσεις

Δημιουργήθηκε εσωτερικό οδικό δίκτυο καθώς και χώροι στάθμευσης. Πραγματοποιήθηκαν διάφορα υδραυλικά και ηλεκτρομηχανολογικά έργα, καθώς επίσης, έργα πρασίνου και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου. Η φύτευση, η πεζοδρόμηση και γενικότερα οι υπαίθριοι χώροι διαμορφώθηκαν ανάλογα με την περιοχή εφαρμογής και τους σκοπούς τους οποίους καλείται να εξυπηρετήσει. Επιπλέον, διατηρήθηκε σε μεγάλο βαθμό η εκτεταμένη υπάρχουσα βλάστηση κατά μήκος του βορείου άκρου της περιοχής, η οποία λειτουργεί παράλληλα και ως φράγμα μεταξύ της υφιστάμενης λεωφόρου και του θαλασσίου μετώπου. Στο δεύτερο επίπεδο των κτιριακών εγκαταστάσεων οργανώθηκε μια μεγάλη πλατεία-δρόμος με κατεύθυνση από την είσοδο του κέντρου προς το αμφιθέατρο και την Ολυμπιακή φλόγα. Κάθετα προς αυτή τη διεύθυνση και παράλληλα με την εξωτερική πλευρά του λιμανιού αναπτύχθηκε ένας περίπατος παραθαλάσσιος με απέραντη θέα στον ορίζοντα. Η κατακόρυφη επικοινωνία μεταξύ των δύο επιπέδων γίνεται με πυρήνες κλιμακοστασίων, ασανσέρ ανά αποστάσεις, καθώς και μία ράμπα στον πρώτο τομέα του έργου.

Εικ.5 Το αμφιθέατρο

Εικ.5 Ολυμπιακή φλόγα

Εικ.5-6 Φωτογραφίες άρθρου

Το έργο ήταν ιδιαίτερα σύνθετο λόγω του ότι περιλαμβάνει διαφορετικής φύσης έργα, πλην όμως αλληλεξαρτούμενες εργασίες. Δεδομένου ότι έπρεπε να ολοκληρωθεί σε λιγότερο από δύο χρόνια οποιαδήποτε καθυστέρηση της κατασκευής σε κάποιο τμήμα θα ήταν καταστροφική. Στο εργοτάξιο λειτουργούσαν αδιάκοπα δύο μονάδες παρασκευής σκυροδέματος. Είναι χαρακτηριστικό ότι η αξία των εργασιών που εκτελούνταν ανά μήνα ήταν περίπου 5.000.000 ευρώ. Κατά τη διάρκεια του έργου απασχολήθηκαν σε καθημερινή βάση 400 περίπου εργαζόμενοι. Το έργο έχει συνολικό προϋπολογισμό 118.500.000 ευρώ. Κύριος του έργου είναι το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η μαρίνα της εγκατάλειψης

Όλα τα παραπάνω έρχεται να τα αναιρέσει η πραγματικότητα. Το Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας στον Άγιο Κοσμά δεν έχει διατηρήσει τη λάμψη της περιόδου των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ρημάζει, στο πλαίσιο της προβληματικής σύμβασης που έγινε το 2006.

Εικ.7 Μαρίνες των σκανδάλων και της ταλαιπωρίας (μαρίνα Αλίμου)

Το πρόβλημα έχει ωστόσο και άλλες διαστάσεις. Πολίτες έχουν προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας μετά την ψήφιση το 2005 του νόμου για τη μεταολυμπιακή χρήση των αθλητικών εγκαταστάσεων. Τότε αναπληρώτρια υπουργός Πολιτισμού ήταν η κυρία Φάνη Πάλλη-Πετραλιά* η οποία τροποποίησε τα αρχικά Προεδρικά Διατάγματα και άλλαξε τις εμπορικές χρήσεις, συν τους όρους δόμησης. Ειδικά ως προς το Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας, στον Άγιο Κοσμά, επιτρέπεται η κατασκευή νέων εμπορικών χώρων εμβαδού 65.000 τ.μ. αντί 8.000τ.μ. που ήταν αρχικώς. Αυτό βέβαια αναδεικνύει την πολιτική των συμφερόντων που αδιαφορεί για την υποβάθμιση του έργου και της περιοχής. Αυξάνει τον όγκο των κτισμάτων, που με τη τακτική της εγκατάλειψης και υποβάθμισης, περιμένουν τη κατάλληλη στιγμή να επέμβουν οι

Εικ.7 Φωτογραφία άρθρου “Μαρίνες των σκανδάλων και της ταλαιπωρίας” ΤΟ ΒΗΜΑ 11/07/2010

επιτήδριοι με την βοήθεια πάντα των πολιτικών και να πάρουν την εκμετάλλευση των εγκαταστάσεων, ξεχνώντας ηθελημένα τον λόγο για τον οποίο έγιναν τα συγκεκριμένα έργα.

Πέρα από το πολιτικό σκέλος της ιστορίας, γεγονός είναι ότι η μαρίνα δεν μπορεί να εξαντλήσει αυτή τη στιγμή τη βασική της δυνατότητα, τον ελλειμνισμό περίπου 1.100 σκαφών, ενώ οι πέριξ εγκαταστάσεις παρουσιάζουν έντονες φθορές.

Η σύγκριση με ανταγωνιστικές χώρες μόνο θλίψη μπορεί να προκαλέσει, όταν η Κροατία, με το ένα τρίτο της ελληνικής ακτογραμμής, διαθέτει 108 πλήρως επανδρωμένες μαρίνες, και η Τουρκία πολλαπλασιάζει τις δικές της με ρυθμούς καταϊγιστικούς.

Μετά την Ολυμπιάδα

Το σύνηθες είναι μετά από την οργάνωση μίας Ολυμπιάδας να μένουν στις Αθλητικές ομοσπονδίες, που είναι και οι υπεύθυνες για την προώθηση των αθλημάτων, κάποιες εγκαταστάσεις και κάποιοι χώροι που θα βοηθήσουν στην προώθηση του αθλήματος και την διοργάνωση αγώνων.

Τέτοια παραδείγματα επιγραμματικά στο χώρο της ιστιοπλοΐας έχουμε στην Ισπανία το Ιστιοπλοϊκό κέντρο της Βαρκελώνης, που ήταν και το μοναδικό που έχει κατασκευαστεί μέσα στο κέντρο των ολυμπιακών εγκαταστάσεων.

Οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις για την ολυμπιάδα του Μονάχου στο Κίελο, μετετράπηκαν μετά σε ένα διεθνές ιστιοπλοϊκό κέντρο με διοργάνωση πολλών αγώνων κάθε χρόνο και πλήθος άλλων.

Οι εγκαταστάσεις αυτές μετά το πέρας των αγώνων περνούν στα χέρια είτε ιδιωτών είτε φορέων προς

εκμετάλλευση και αξιοποίηση. Εμείς δυστυχώς βλέπουμε το σύνολο σχεδόν των ολυμπιακών έργων να μένουν ανεκμετάλλευτα, να υπολειμθούν και άλλα να έχουν περιέλθει επί χρόνια σε ατέρμονους δικαστικούς αγώνες και να καταστρέφονται απροστάτευτα με την πάροδο του χρόνου.

Τραγικό παράδειγμα όπως προανέφερα είναι η Ολυμπιακή μαρίνα του Αγίου Κοσμά που φιλοξένησε το άθλημα της ιστιοπλοΐας στους ολυμπιακούς του 2004 και από την οποία δεν δόθηκε ούτε ένα κομμάτι για χρήση του ναυταθλητισμού, αλλά παραπαίει ανάμεσα στην ανοργανωσιά και τα συμφέροντα των επιτήδειων.

Εικ.8 - Ολυμπιακή μαρίνα Δέλτα στο Φάληρο

Το μοναδικό κομμάτι που έχει μείνει, παρά τα λειτουργικά προβλήματα που παρουσιάζει είναι ένα μέρος από την Ολυμπιακή μαρίνα Δέλτα του Φαλήρου.

Σε αυτό το χώρο στεγάστηκε η Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία και μερικοί όμιλοι που είχαν εγκαταστάσεις εκεί πριν από τα ολυμπιακά έργα όπως ο Ν.Ο.Τ.Κ.

Εικ.8-9 φωτογραφία άρθρου “Μαρίνες των σκανδάλων και της ταλαιπωρίας” ΤΟ ΒΗΜΑ 11/07/2010

Εκεί υπάρχει ο μοναδικός ίσως ικανοποιητικός χώρος για την διοργάνωση αγώνων διεθνούς επιπέδου, πάντα με την συνδιοργάνωση και την στήριξη της ΕΙΟ. Παρ όλα αυτά και εδώ ο χώρος δεν έχει εκμεταλλευτεί δεόντως και αυτό διότι εννέα χρόνια μετά την Ολυμπιάδα πολλά από τα κτίρια δεν έχουν παραδοθεί ακόμη στους δικαιούχους για χρήση και αξιοποίηση, η μαρίνα παραπαίει στο ποιος θα έχει ουσιαστικά τη συντήρησή της, με αποτέλεσμα οι καταστροφές να είναι δραματικές ενώ τα έσοδα από τον ελλειμνισμό των σκαφών λόγω της κακής οργάνωσης να είναι πολύ κάτω των αναμενόμενων.

Εικ.9 - εικόνες κατάληψης στη μαρίνα Δέλτα στο Φάληρο

Η φύλαξη δε του χώρου και η καθαριότητα είναι ακόμη ένα μεγάλο πρόβλημα.

Έτσι το όνειρο για την δημιουργία μετά την Ολυμπιάδα ενός διεθνούς Ιστιοπλοϊκού κέντρου στην Ελλάδα με τον ιδανικό από καιρικές συνθήκες στίβο του Φαλήρου, που μπορεί να λειτουργήσει όλες τις εποχές δεν μπόρεσε να γίνει πραγματικότητα.

Συγκρίνοντας τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις του Κιέλου με αυτές του Αγ. Κοσμά, διαπιστώνουμε ένα διαφορετικό σε μέγεθος κτηριολογικό πρόγραμμα. Το Κίελο βρίσκεται μακριά από την διοργανώτρια πόλη, το Μόναχο, έτσι διαμορφώνει μία λειτουργικά και οργανωτικά ανεξάρτητη δομή έχοντας ανάγκη από περισσότερα κτίρια υποστήριξης.

Ακόμη η ανάπτυξη του έργου με την χρήση ψηλών κτηρίων το καθιστούν ορατό και από την πόλη του Κιέλου (απέχει 13km) και από τη θάλασσα.

Το πρόγραμμα του Αγ. Κοσμά περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις για την διεξαγωγή του αθλήματος της ιστιοπλοΐας και μόνο, καθιστώντας έτσι το κτηριολογικό πρόγραμμα μικρότερο. Η αρχιτεκτονική λύση αποφεύγει τη χρήση ψηλών κτηρίων σε μία προσπάθεια να μη διακοπεί η θέα και η συνέχεια της θάλασσας από τον αστικό ιστό ο οποίος βρίσκεται σε σχετικά μικρή απόσταση.

Η χωροταξική αντιμετώπιση των δύο έργων γίνεται με διαφορετική προσέγγιση. Στο μεν Κίελο η μαρίνα βρίσκεται σε διαφορετικό επίπεδο από τον χώρο των σκαφών με αποτέλεσμα κατά την ώρα έλκυσης και καθέλκυσης των σκαφών ειδικά σε περίοδο αγώνων να αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες. Τα κτίρια όσο απομακρύνονται από τη μαρίνα ανεβαίνουν κλιμακωτά έτσι ώστε να διαμορφώνεται μια αμφιθεατρική εικόνα προς τη θάλασσα και να δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης των αγώνων.

Στον Άγιο Κοσμά αντιθέτως ο χώρος των σκαφών με τη μαρίνα είναι στο ίδιο επίπεδο καθιστώντας εύκολη την είσοδο και έξοδο των σκαφών από τη θάλασσα. Η αντιμετώπιση της λύσης των χαμηλών κτιρίων που είναι πολύ σωστή χωροταξικά σε σχέση με τον αστικό ιστό της πόλης δεν δίνει την αμφιθεατρική λύση του Κιέλου και δεν είναι εύκολη η παρακολούθηση του αγώνα, που ο στίβος του είναι στη ανοιχτή θάλασσα.

Μία άλλη αντίθεση που έχουμε είναι στην

μεταολυμπιακή χρήση των κτηριακών εγκαταστάσεων. Στο Κίελο μετά το πέρας των αγώνων τα κτήρια προγραμματισμένα πέρασαν στους νέους χρήστες και τις καινούργιες χρήσεις τους. Ξενοδοχεία, μονοκατοικίες, εστιατόρια, καταστήματα χώροι αναψυχής, κάμπινγκ, ήρθαν να βελτιώσουν τη μικρή προϋπάρχουσα συνοικία και να δημιουργήσουν ένα πόλο έλξης και ένα ιστιοπλοϊκό κέντρο διεθνούς κύρους, παρά τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες κατά την διάρκεια της χειμερινής περιόδου που καθιστούν τη χρήση του σχεδόν αδύνατη.

Ακόμη την καλοκαιρινή περίοδο διοργανώνουν στο χώρο των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων αλλά και της πόλης, ίσως την μεγαλύτερη ιστιοπλοϊκή γιορτή της Ευρώπης την “Εβδομάδα του Κιέλου”, ολυμπιακές και διεθνείς κατηγορίες σκαφών αλλά και παραδοσιακά σκάφη απ’ όλο το κόσμο αγωνίζονται δίπλα σε μία πόλη που πάλλεται πολιτιστικά και τουριστικά.

Αναδεικνύοντας το άθλημα της ιστιοπλοΐας σε ειδικούς και μη και δικαιώνοντας το λόγο που κατασκευάστηκε ο χώρος αυτός.

Εμείς πάλι αντιθέτως στον Άγιο Κοσμά έχουμε μία πλήρη αδράνεια και καταστροφική αργοπορία, δέκα σχεδόν χρόνια μετά την Ολυμπιάδα ο χώρος παραμένει ανεκμετάλλευτος και μισοκατεστραμμένος, με του υπεύθυνους να παραπαίουν σε δικαστικές παρωδίες ενώ η χώρα και η ιστιοπλοΐα να έχει χάσει την ευκαιρία να κάνει ένα διεθνές ιστιοπλοϊκό κέντρο σε μία πολύ λειτουργική μαρίνα και σε ένα χώρο που μπορείς να κάνεις ιστιοπλοΐα 365 μέρες το χρόνο κάτω από ιδανικές συνθήκες.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΟΜΙΛΩΝ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα προσπαθήσω να παρουσιάσω χαρακτηριστικά παραδείγματα εγκαταστάσεων ναυτικών ομίλων με διαφορετικά πρότυπα που δεν έχουν ιδιαίτερα κοινά μεταξύ τους. Διότι το ερέθισμα για τον σχεδιασμό τους είχε

τελείως διαφορετική αφετηρία. Δεν θα σταθώ να τους παρατηρήσω από λειτουργική άποψη (όσον αφορά την αθλητική τους δραστηριότητα) αλλά θα επικεντρωθώ στην αρχιτεκτονική λύση που έχει δοθεί λόγω της ιδιαιτερότητας που διέπει τον καθένα.

1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

Εικ.1

Ο στόχος του έργου αυτού είναι η δημιουργία κάτω από το μεγάλο Φωτοβολταϊκό πάνελ στο Forum Park της Βαρκελώνης, του Διεθνούς Κέντρου ιστιοπλοΐας της πόλης.

Η κεντρική είσοδος βρίσκεται κάτω από την ανατολική βεράντα-γέφυρα.

Η σύνδεση των ορόφων γίνεται μέσω κλίμακας κεντρικά τοποθετημένης στην κάτοψη.

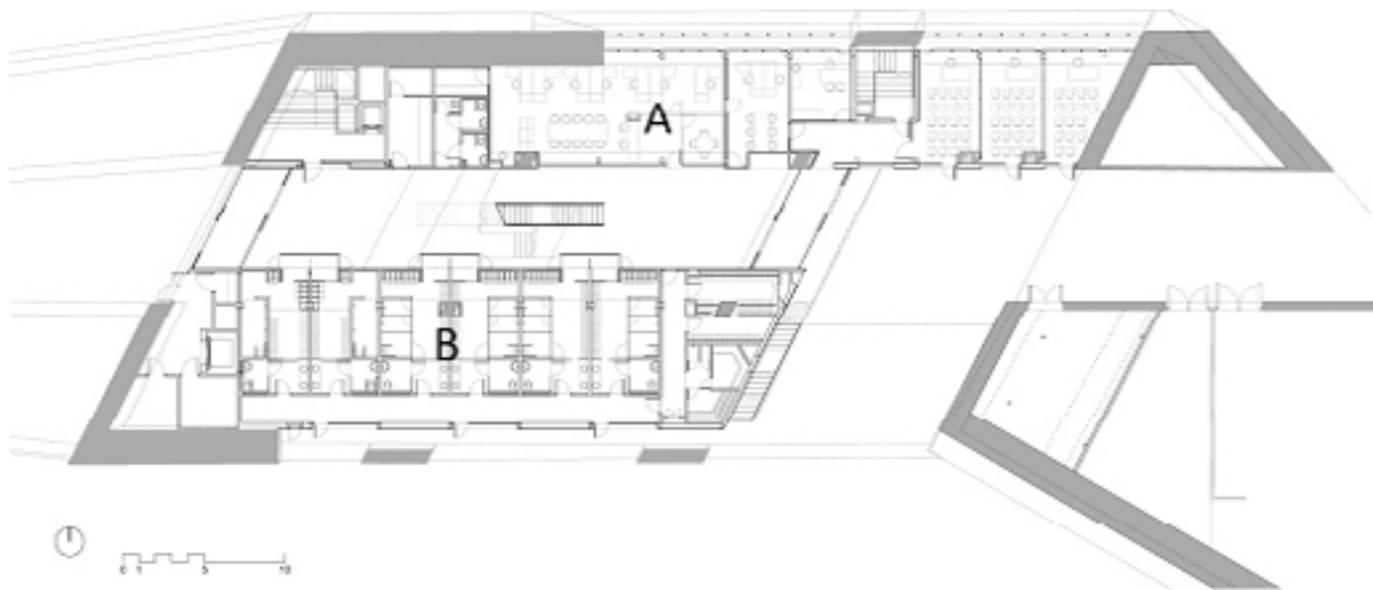
Στο ισόγειο τοποθετούνται οι χώροι της γραμματείας και των μαθημάτων (Α) καθώς και οι χώροι των αποδυτηρίων (Β). Στον πρώτο όροφο τοποθετείται το γυμναστήριο (Γ) και άλλος ένας μεγαλύτερος χώρος μαθημάτων (Α). Στον δεύτερο όροφο βρίσκεται το εστιατόριο (Ε) και οι χώροι

φιλοξενίας των αθλητών (Δ) που διαθέτουν πατάρι όπως φαίνεται στην τελευταία κάτοψη.

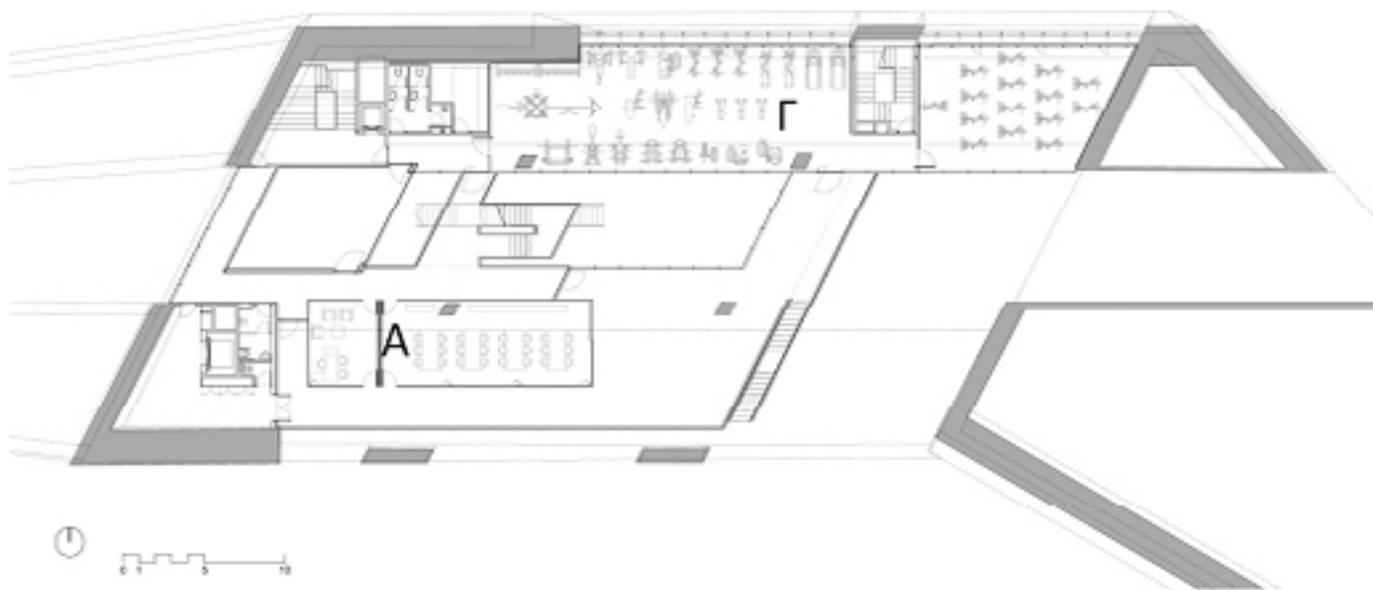
Δυο υπερυψωμένες βεράντες στην νότια πλευρά επιτρέπουν την θέα προς την θάλασσα.

Η στήριξη του ισογείου γίνεται πάνω στις υπάρχουσες δοκούς θεμελίωσης μέσω ενισχυμένων μπετονένιων αντηρίδων που στηρίζονται στις υπάρχουσες κολώνες. Αυτές οι κολώνες έχουν βάθος πάνω από 30 μέτρα, επειδή η κατασκευή βρίσκεται ουσιαστικά πάνω στην θάλασσα. Ενώ ο δεύτερος όροφος “κρέμεται” από την υφιστάμενη κατασκευή, έτσι ώστε το μεσαίο πάτωμα να αποκτά μια μεγάλη διαφάνεια λόγω της απουσίας των κολονών.

Εικ.1 Γραφείο μελετών Mestura

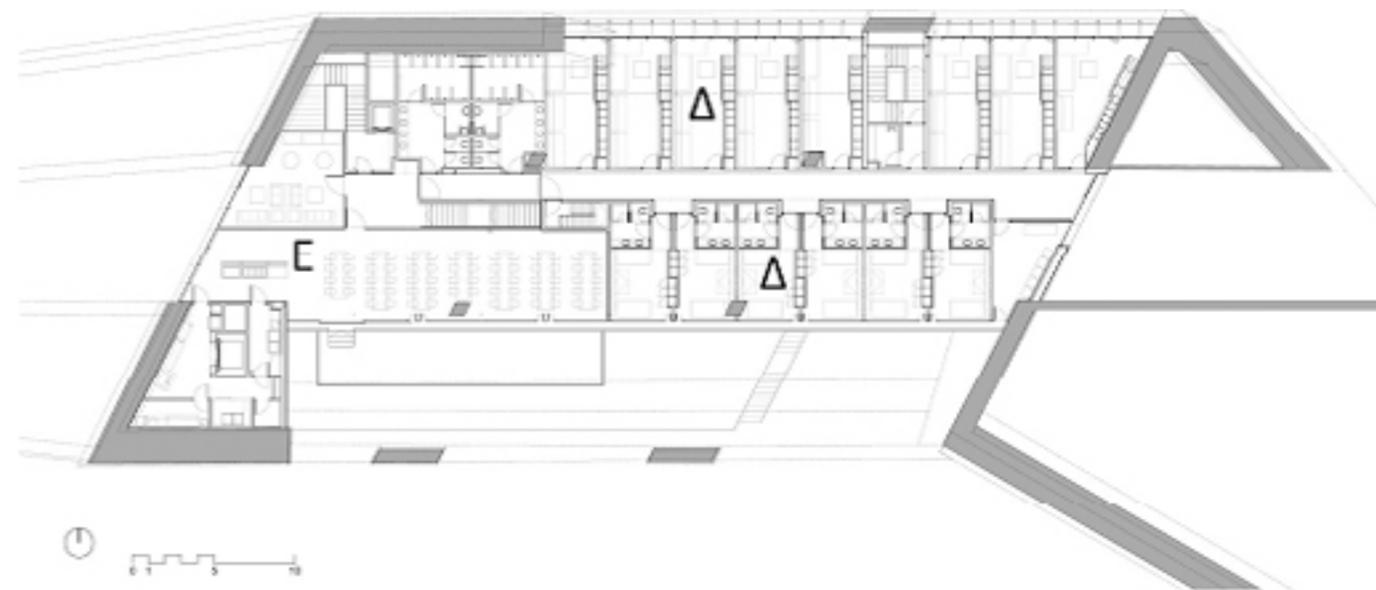

Σχεδ.1 Ισόγειο

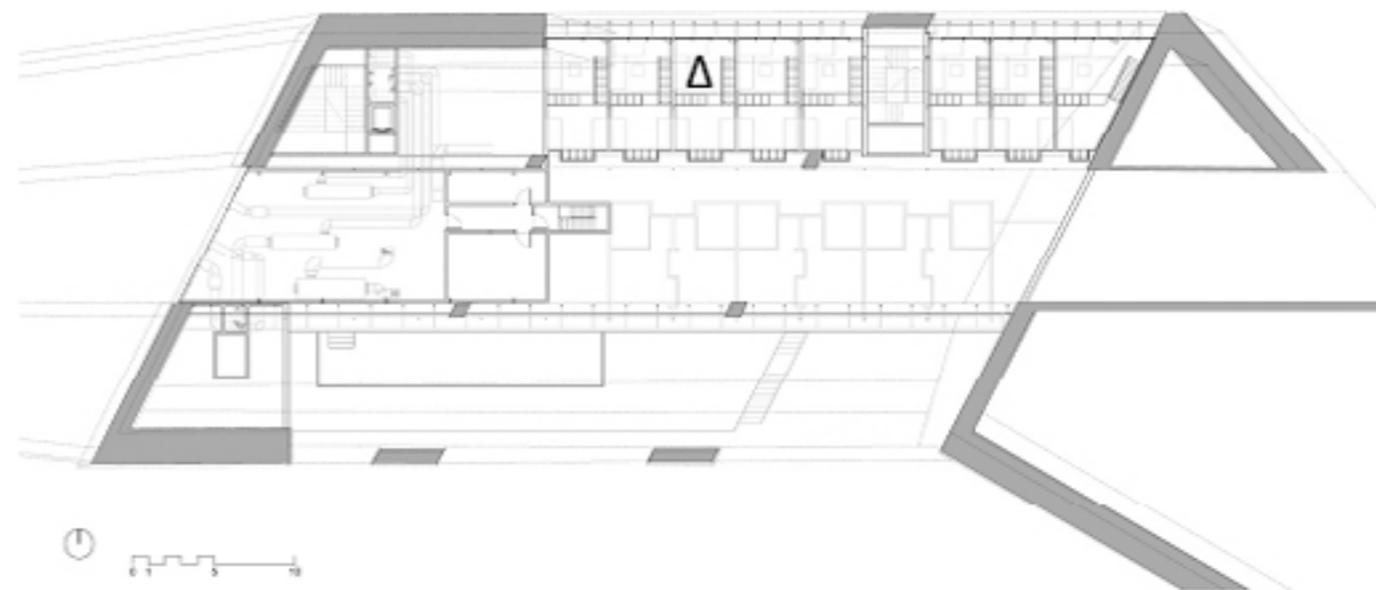

Σχεδ.2 1ος Όροφος

Σχεδ.1 - 2 Γραφείο μελετών Mestura

Σχεδ.3 2ος Όροφος

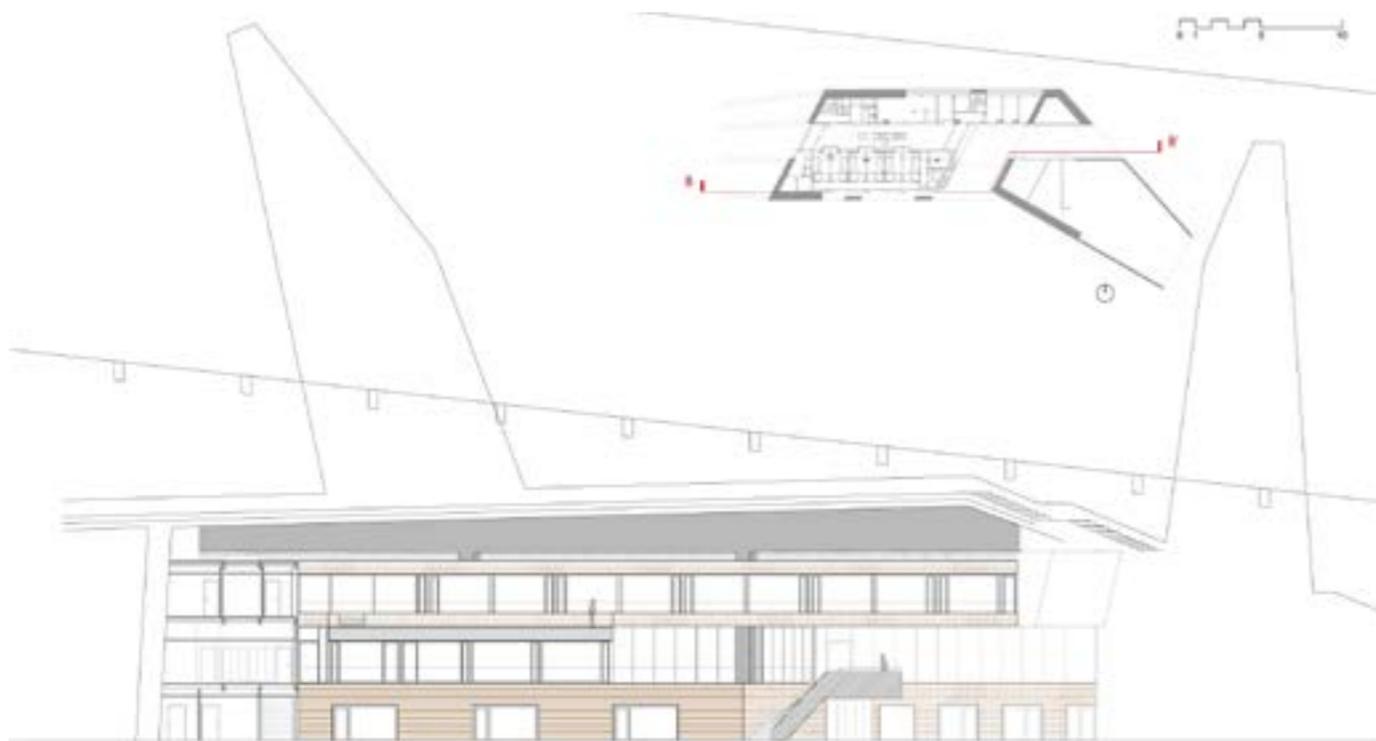

Σχεδ.4 3ος Όροφος

Σχεδ.3 - 4 Γραφείο μελετών Mestura

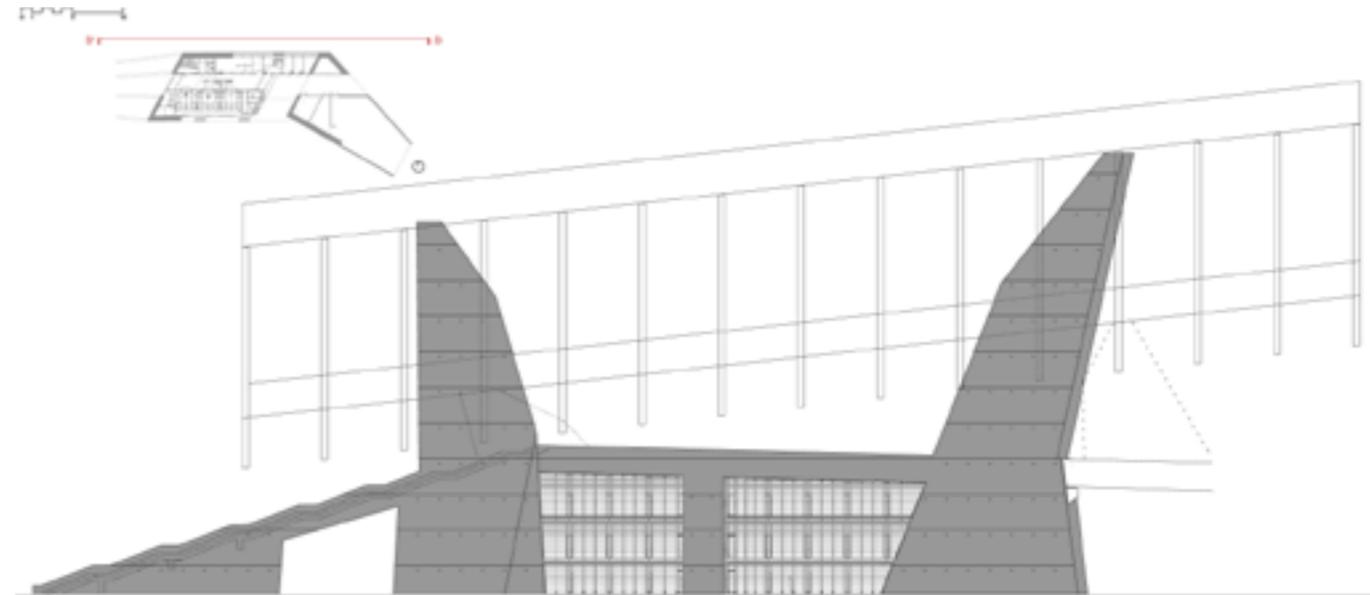

Σχεδ.5 Όψη

Σχεδ.6 Όψη

Σχεδ.5 - 6 Γραφείο μελετών Mestura

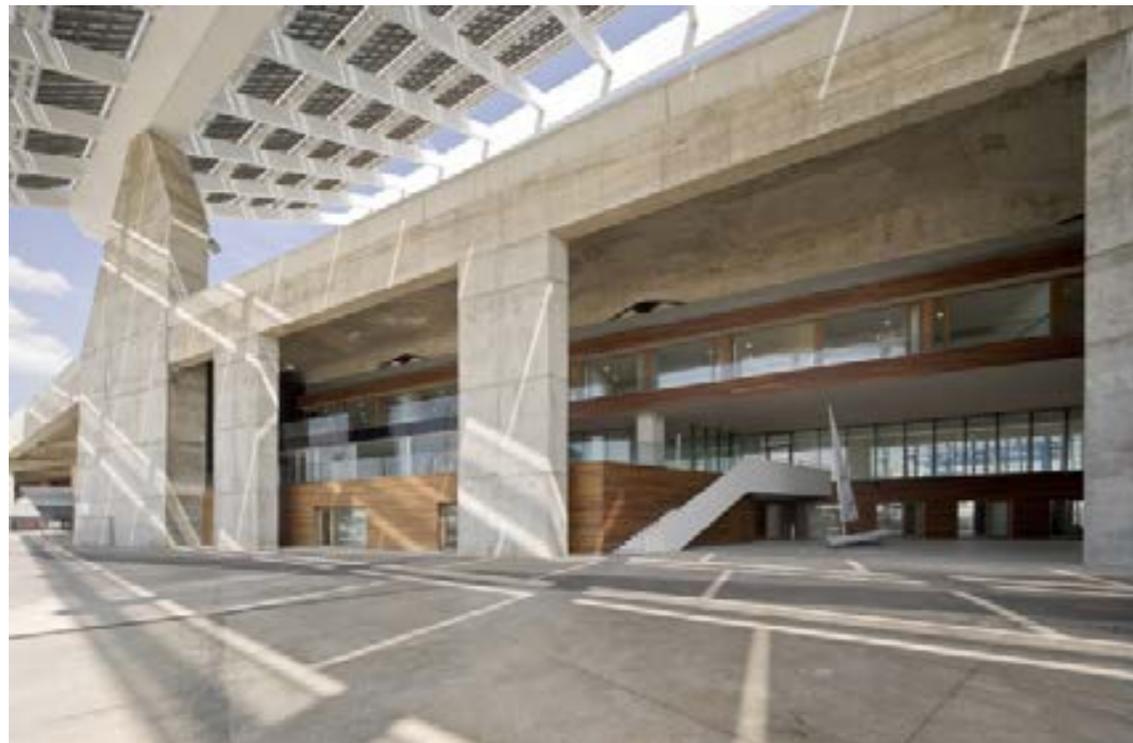

Σχεδ.7 Όψη

Σχεδ.8 Κατά μήκος Τομή

Σχεδ.5 - 6 Γραφείο μελετών Mestura

Εικ.2 Όψη από τη πλευρά του λιμανιού. Ο δεύτερος όροφος “κρέμεται” από την υφιστάμενη κατασκευή

Εικ.3 Εξωτερική κλίμακα καθόδου από τον 1ο στο Ισόγειο και είσοδος

Εικ.2 - 3 Γραφείο μελετών Mestura

Εικ.4 1ος, αριστερά χώρος γυμναστηρίου, δεξιά χώρος μαθημάτων.

Εικ.5 Ισόγειο χώρος γραφείων

Εικ.4 - 6 Γραφείο μελετών Mestura

Εικ.6 2ος όροφος, αριστερά χώρος εστίασης, στο βάθος χώροι φιλοξενίας αθλητών

Εικ.7 Κάτω ημιυπαίθριος κοινόχρηστος χώρος - Επάνω ξενώνας αθλητών

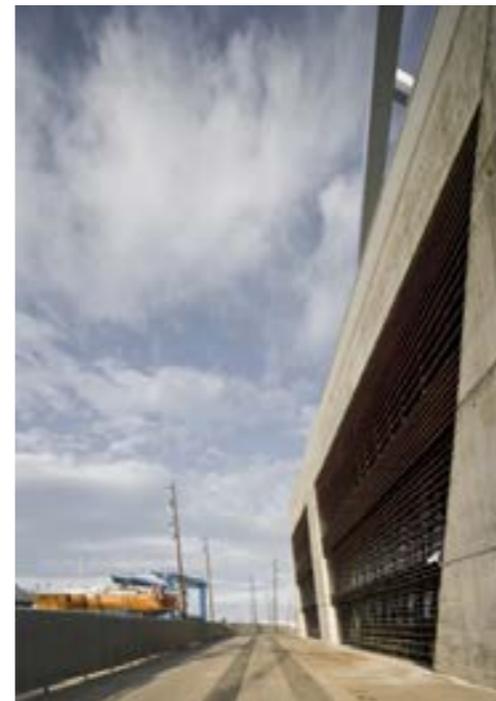
Εικ.8 Ξενώνας αθλητών

Εικ.9 Χώρος διαλέξεων

Εικ.10 Οι χώροι φιλοξενίας των αθλητών διαθέτουν πατάρι

Εικ.11 Βόρεια όψη

Εικ.12 Βόρεια όψη

Αξιολόγηση Ομίλου

Ο όμιλος της Βαρκελώνης είναι ένα ολοκληρωμένο ιστιοπλοϊκό κέντρο που ικανοποιεί πλήρως τις λειτουργικές ανάγκες ενός τέτοιου έργου.

Με το ηλιακό κάτοπτρο να πρωταγωνιστεί μορφολογικά αλλά και λόγω μεγέθους ακριβώς πάνω από τον όμιλο. Θα έλεγα ότι θα πρέπει να πλησιάσει κανείς κοντά ή ακόμα καλύτερα να μπει και μέσα για να συνειδητοποιήσει την αξία του έργου αυτού.

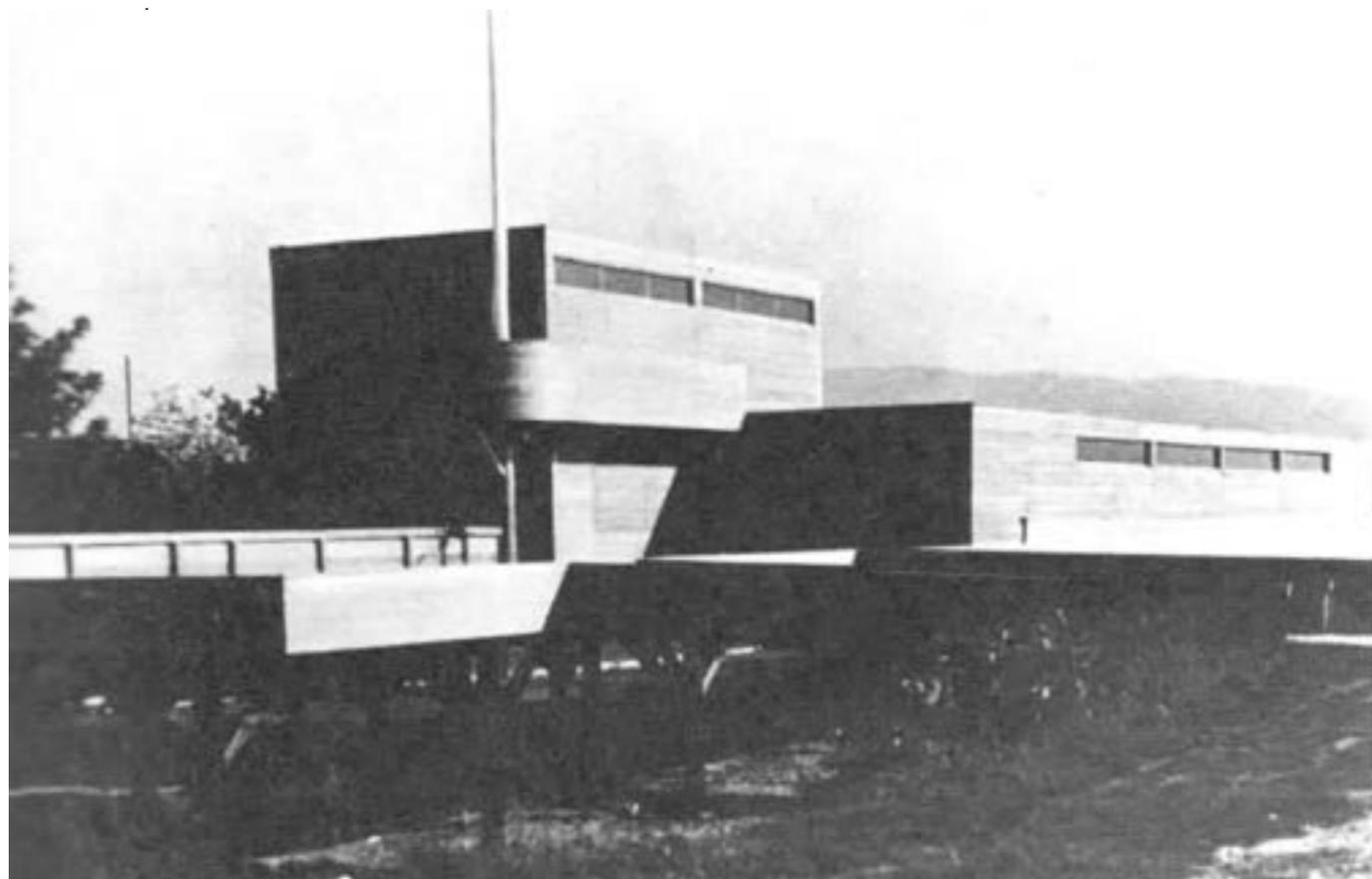
Ο τρόπος που έχουν τοποθετηθεί οι χρήσεις στους ορόφους δημιουργούν ένα κτίριο απολύτα λειτουργικό με επίκεντρο τους χρήστες που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι οι αθλητές. Οι καθαροί και λιτοί όγκοι, η εκτεταμένη χρήση ξύλου δημιουργούν στο χρήστη μια οικεία και ζεστή ατμόσφαιρα.

Το έργο αυτό κατά τη γνώμη μου δημιουργεί ένα πρότυπο ιστιοπλοϊκό όμιλο, που σέβεται και το προωθεί το άθλημα. Μέσα από αυτή την ανάγκη δημιουργεί τις ιδανικές συνθήκες λειτουργίας και παραμονής παραγόντων και αθλητών. Αρχιτεκτονικά άρτιο, παρά την ιδιαιτερότητα που δημιουργούσε το προϋπάρχον ηλιακό πάνελ, ο μελετητής κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα βιοκλιματικό σύγχρονο κτίριο με έντονα δυναμικά στοιχεία.

2. Ο ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ-ΚΩΠΗΛΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ “Uskok” ΤΟΥ ΖΑΓΚΡΕΜΠ ΤΗΣ ΚΡΟΑΤΙΑΣ

Ο όμιλος του Uskok του Ζάγκρεμπ παρ’ ότι δεν είναι ιστιοπλοϊκός αλλά κωπηλατικός πρέπει να αναφερθεί γιατί πέρα του Αρχιτεκτονικού του ενδιαφέροντος παρουσιάζει και την ιδιαιτερότητα ότι ένας αθλητής κωπηλάτης και Αρχιτέκτων έχει σχεδιάσει και κατασκευάσει αυτό το ενδιαφέρον έργο. Ο Αρχιτέκτων Antun Urlich, μανιώδης κωπηλάτης ο ίδιος το 1927, στο τέλος των σπουδών του που πραγματοποιήθηκαν στη Βιέννη στο “Hochschule fur angewandte kunst” με καθηγητή τον Dr. Josef Hoffman¹, σχεδίασε το κτήριο του κωπηλατικού ομίλου στα πλαίσια της διπλωματικής

Στο τέλος των σπουδών του επέστρεψε στο Ζάγκρεμπ “όχι για την Αρχιτεκτονική αλλά για την κωπηλασία όπως έλεγε ο ίδιος”. Πρωταθλητής της κωπηλασίας για επτά χρόνια αποτύπωσε το πάθος του για το άθλημα με τον αξιόλογο σχέδιο που δημιούργησε για τον κωπηλατικό όμιλο. Ο αρχιτέκτονας συμμετείχε στην κατασκευή αυτού του ξύλινου έργου μαζί με ένα συνεργείο μαραγκών και το κτήριο ολοκληρώθηκε μέσα σε μόλις 18 ημέρες. Η αρχιτεκτονική αξία του φάνηκε από την λειτουργική οργάνωση των κατόψεών του.

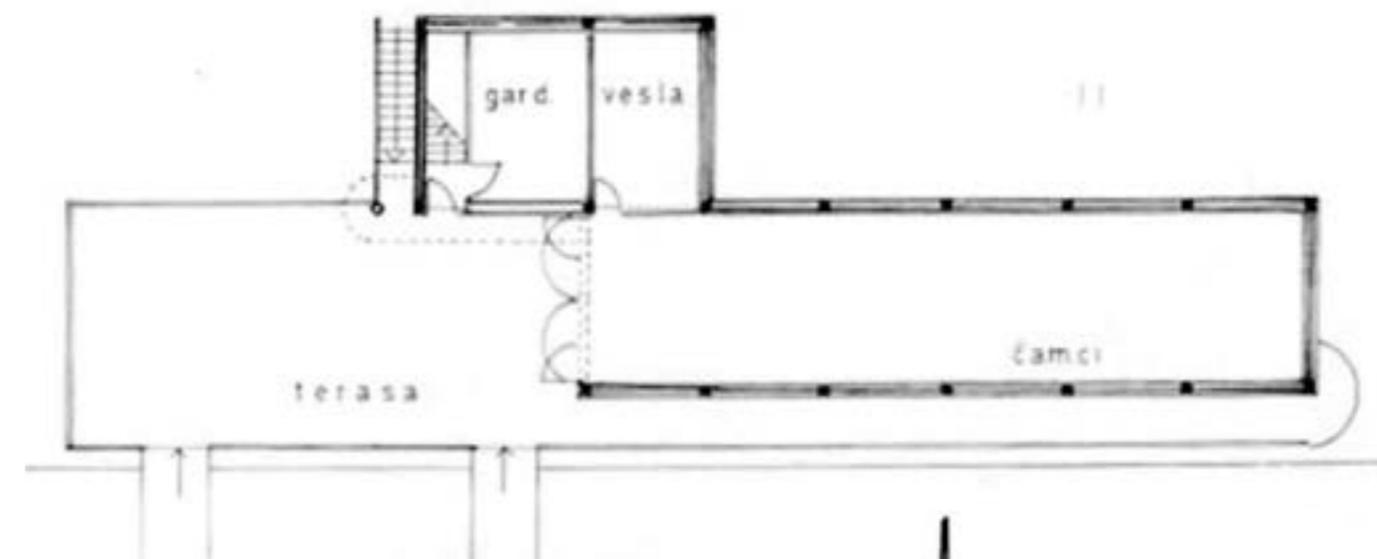

Εικ. 1

1. Josef Hoffman (1870-1956) ένας από τους κύριους εκφραστές της Art Nouveau της Αυστρίας.

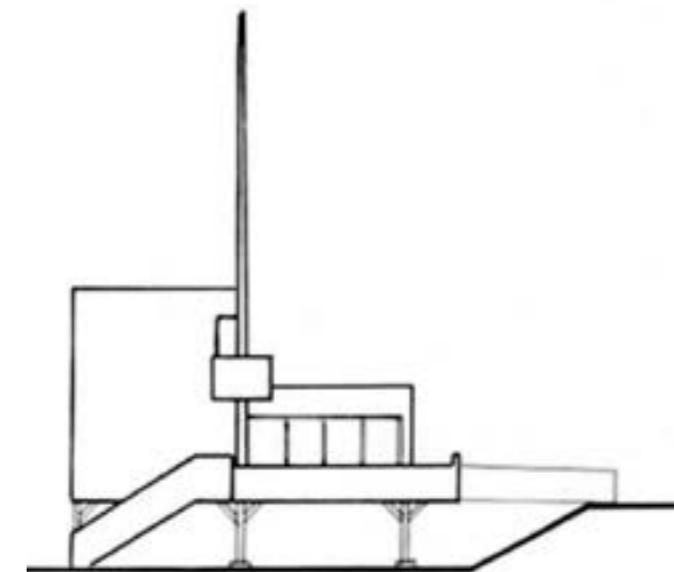
Εικ.1 Κωπηλατικός Όμιλος “Uskok” Ζάγκρεμπ 1931- Κροατικό Αρχιτεκτονικό Μουσείο - Ο Αθλητισμός, Το σώμα και η μοντέρνα αρχιτεκτονική - Παν. Τουρνικιώτης

“Η θέση του κτιρίου και η διαμήκης μορφή του με την τολμηρή τομή της από το κάθετο κατάρτι κάνει το κτίριο να μοιάζει περισσότερο με ένα καλόγουστο σκαρί που λικνίζεται στα ειρηνικά νερά δεμένο στην όχθη του ποταμού. Το λιγνό σχήμα του γίνεται ακόμα πιο έντονο και ελκυστικό με την μακριά καλοφτιαγμένη κουπαστή της βεράντας και τα μεγάλα παράθυρα. Το κτίριο υποστηρίζεται από

Σχεδ.1 Κάτοψη

ένα σύστημα πασσάλων και στύλων, ώστε ο κύριος χώρος να βρίσκεται στο επίπεδο του ποταμού και έτσι να είναι εύκολη η πρόσβαση στο νερό, αλλά παράλληλα να προστατεύεται από τις πλημμύρες. Όλη η κατασκευή έγινε από ελαφριά μαλακή ξυλεία: τα θεμέλια, οι κολόνες του, οι τοίχοι, τα δάπεδα, το ταβάνι, οι προσόψεις, όλα αποτελούσαν μέρος ενός αρμονικού και ομοιογενούς συνόλου. Μετά όμως τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, οι πολλές παρεμβάσεις και προσθήκες που έγιναν στο κτίριο είχαν σαν αποτέλεσμα την καταστροφή του.”²

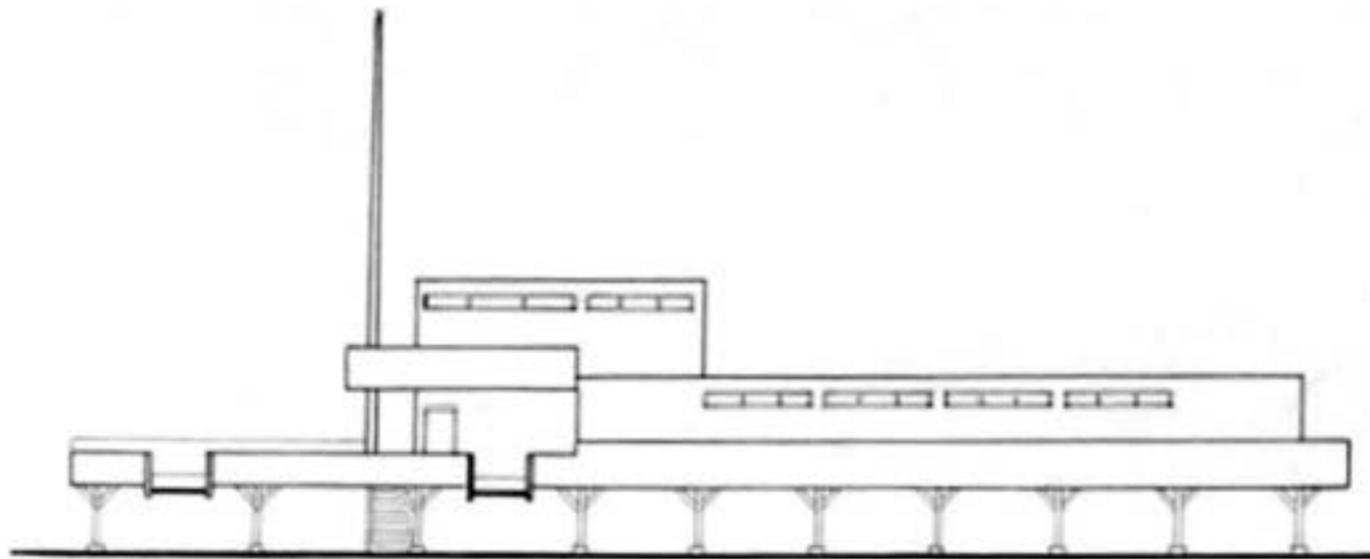

Σχεδ.2 Όψη Δυτική

Σχεδ.1-2 Κωπηλατικός Όμιλος “Uskok” Ζάγκρεμπ 1931- Κροατικό Αρχιτεκτονικό Μουσείο - Ο Αθλητισμός, Το σώμα και η μοντέρνα αρχιτεκτονική - Παν. Τουρνικιώτης

2. Ο Αθλητισμός, Το σώμα και η μοντέρνα αρχιτεκτονική - Παν. Τουρνικιώτης

Έτσι σήμερα δεν υπάρχει αυτό το τόσο ενδιαφέρον δείγμα του μοντερνισμού, ένα μοναδικό παραδείγμα της αθλητικής αρχιτεκτονικής της Κροατίας .

Σχεδ.3 Όψη Νότια

Αξιολόγηση Ομίλου

Αυτός ο μικρός όμιλος είναι σχεδιασμένος με αγάπη και μεράκι¹ για την αρχιτεκτονική και το άθλημα. Θα πρέπει να είναι το παράδειγμα για την κατασκευή ειδικά των μικρών ομίλων που δημιουργούνται κατά κύριο λόγο από ενδιαφέρον για τον αθλητισμό, από ομάδες ανθρώπων που δεν εκπροσωπούν μία μεγαλοαστική τάξη και έτσι δεν έχουν την οικονομική άνεση αλλά πολλές φορές ούτε την κρατική στήριξη.

Το παράδειγμα του κωπηλατικού ομίλου του Ζάγκρεμπ μου φέρνει στο μυαλό όλους αυτούς τους διάσπαρτους ομίλους στις παραλίες της χώρας μας, που οι περισσότεροι μέσα από ένα καθεστώς αυθαιρεσίας με πρώτο πυρήνα ένα κοντέινερ ή μία τροχόβια και στη συνέχεια μία άναρχη σύνθεση από τσιμεντόλιθους, ελλενίτ και πρόχειρες κατασκευές, βεβηλώνουν την αισθητική μας αλλά και δεν μπορούν να εξυπηρετούν καν τις ανάγκες

του αθλήματος.

Θα μπορούσαν με λίγο προγραμματισμό να αποφευχθούν, χρησιμοποιώντας σαν παράδειγμα αυτό το καλοσχεδιασμένο όμιλο. Με λίγη ευαισθησία και αισθητική θα ήταν δυνατό να βελτιώσουμε αυτή την άσχημη εικόνα και να τους κάνουμε πιο λειτουργικούς.

Σχεδ.3 Κωπηλατικός Όμιλος "Uskok" Ζάγκρεμπ 1931- Κροατικό Αρχιτεκτονικό Μουσείο - Ο Αθλητισμός, Το σώμα και η μοντέρνα αρχιτεκτονική - Παν. Τουρνικιώτης.

1. Ο ίδιος ο αρχιτέκτονας έλεγε : " ήταν προφανές πως η ψυχή μου τραγουδούσε και το αποτέλεσμα ήταν αυτή η αξιολάτρευτη ξύλινη κατασκευή "

3. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ Golden Gate Yacht Club

Εικ.1

"Η σύνθεση χαρακτηρίζεται από επιπεδότητα και γραμμικότητα, ο σχεδιασμός επανερμηνεύει το χώρο του Golden Gate Yacht Club ως μια σύνθεση που αποτελείται από τρεις άξονες .

Ο ένας είναι τοποθετημένος στην υπάρχουσα προβλήτα, ο οποίος στεγάζει μια σχολή ιστιοπλοΐας για μαθητές γυμνασίου .

Ο δεύτερος αποτελεί ένα νέο ερευνητικό εργαστήριο που είναι τοποθετημένο στην άλλη πλευρά της προβλήτας. Ο τελευταίος άξονας καλύπτει και τους δύο, διευκολύνοντας την πρόσβαση του κοινού και υποστηρίζοντας το ερευνητικό κέντρο και τη σχολή ιστιοπλοΐας .

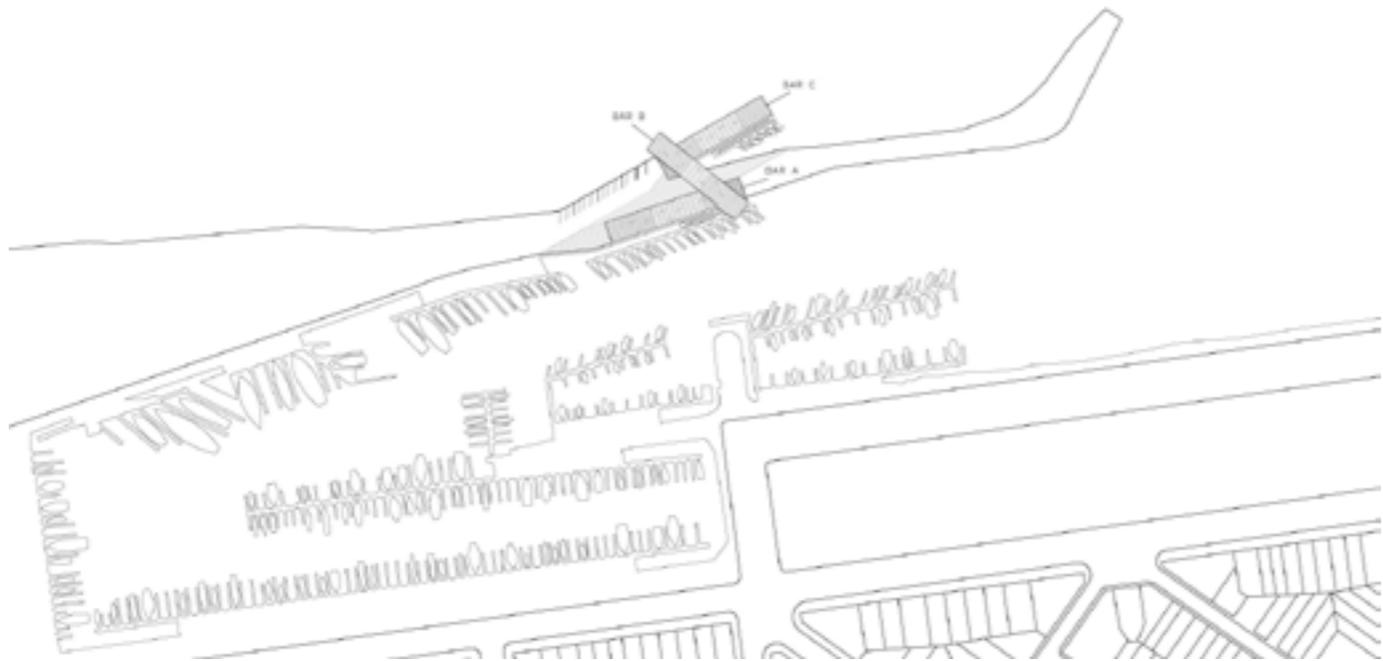
Αυτή η κυρίαρχη γραμμή λειτουργεί ως γέφυρα , όχι μόνο για τη σύνδεση των διαφόρων χρήσεων των κτιρίων, αλλά και να δημιουργήσει τις συνθήκες ώστε κοινότητα και κτίριο να συμμετάσχουν ενεργά στην τέχνη της ιστιοπλοΐας. Μορφολογικά ο κάθε άξονας επικαλύπτεται με διαφορετικά στοιχεία ."

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δευτερεύουσα επιδερμίδα του κτιρίου που έρχεται να καλύψει την Νότια όψη

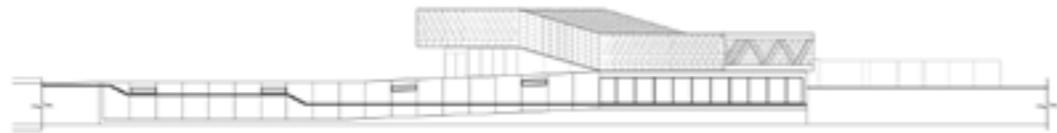

Εικ.2

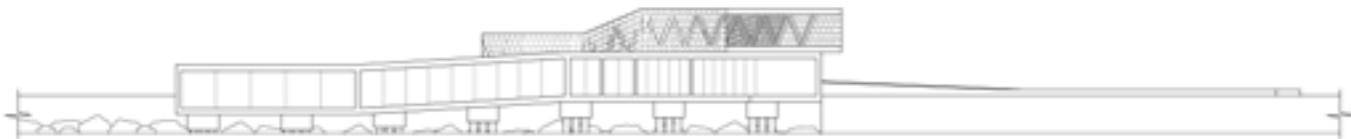
Εικ.1 - 2 Από δημοσίευση στο becky-lam.com

Σχεδ.1 Τοπογραφικό

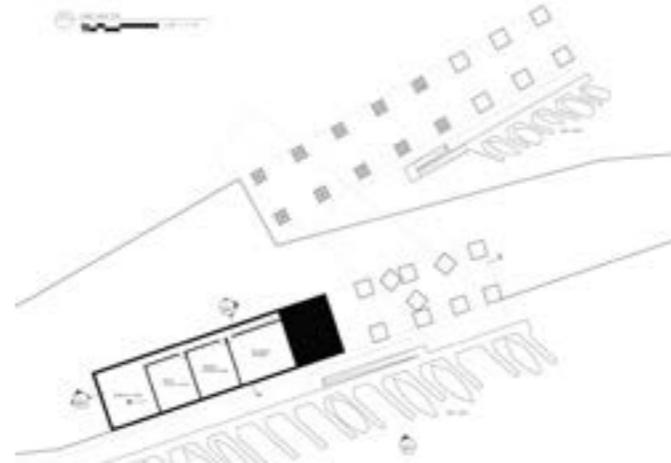

Σχεδ.2 Νότια όψη

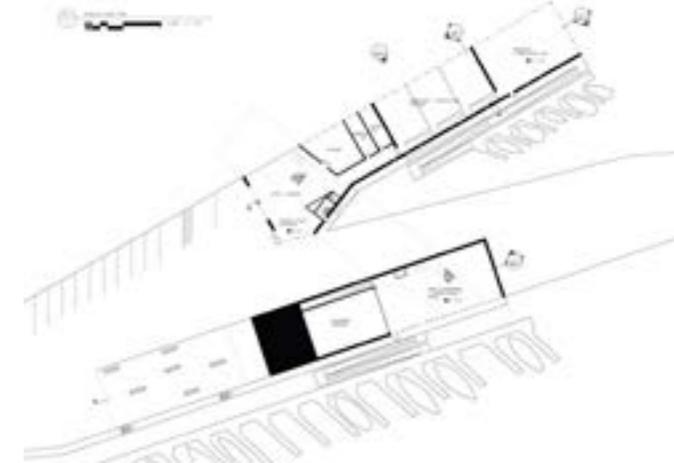

Σχεδ.3 Βόρεια όψη

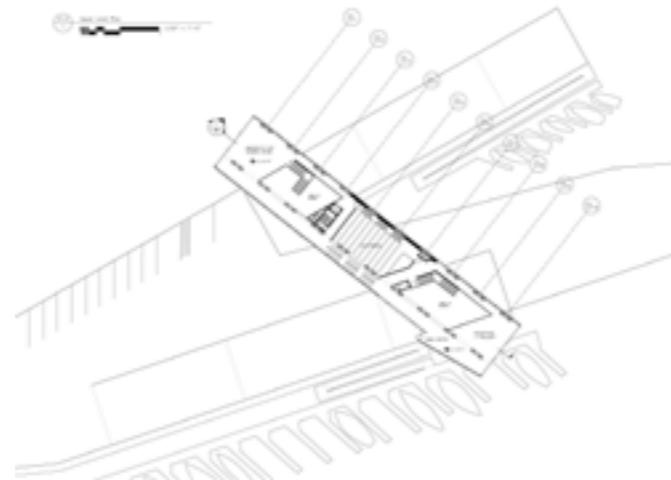
Σχεδ.1- 3 Από δημοσίευση στο becky-lam.com

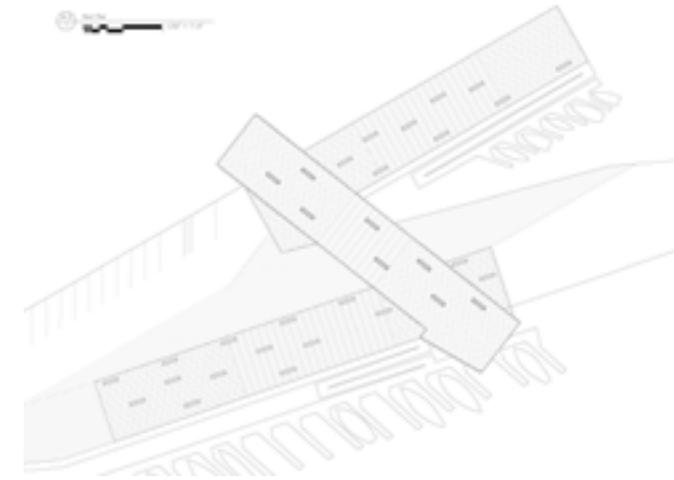
Σχεδ.4 Ισόγειο

Σχεδ.5 1ος Όροφος

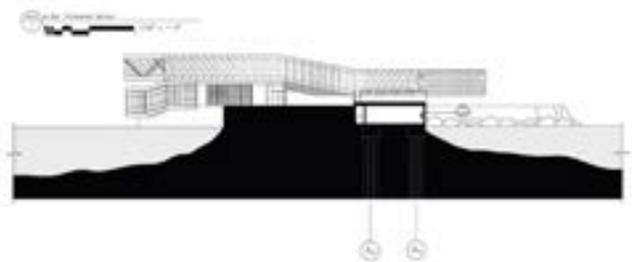

Σχεδ.6 2ος Όροφος

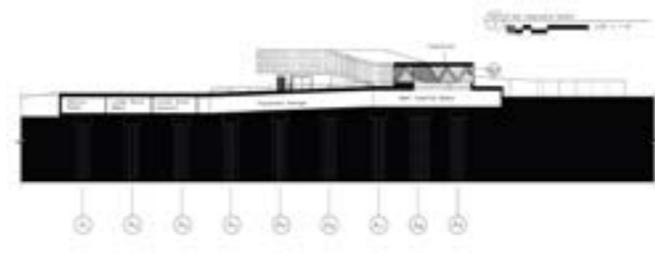

Σχεδ.7 Κάτοψη δωματίων

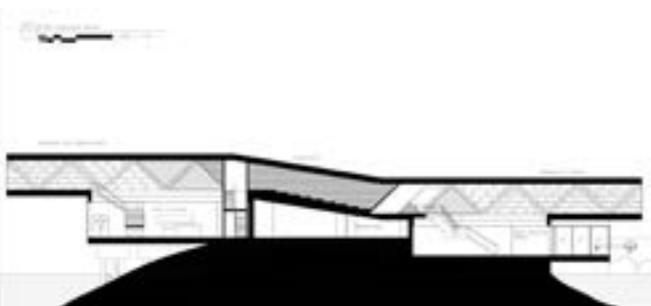
Σχεδ.4- 7 Από δημοσίευση στο becky-lam.com

Σχεδ.8 Τομή

Σχεδ.9 Τομή

Σχεδ.10 Τομή

Σχεδ.11 Τομή

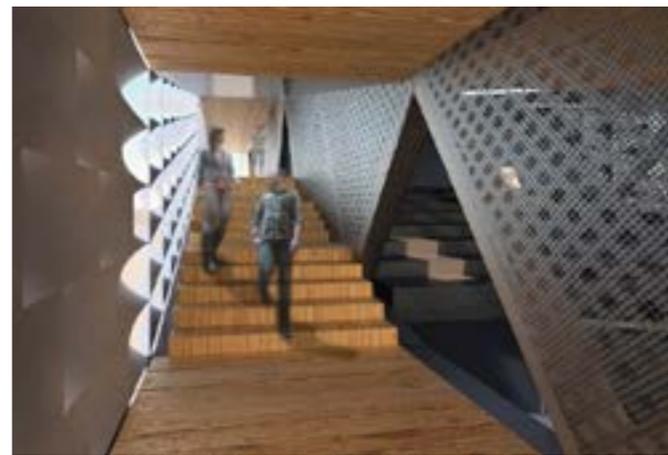

Εικ.3

Σχεδ.8- 11, Εικ.3 Από δημοσίευση στο becky-lam.com

Αξιολόγηση Ομίλου

Πρόκειται για μία αρχιτεκτονική πρόταση μη υλοποιημένη. Αυτό που μπορούμε να παρατηρήσουμε πέρα από το χωροταξικό ενδιαφέρον της σύνθεσης είναι η συνύπαρξη του κοινού, του οποίου το ενδιαφέρον είναι μεγάλο για ένα αγώνα όπως είναι το Americas cup, με μία σχολή ιστιοπλοΐας για παιδιά και ένα ερευνητικό κέντρο που στηρίζει τον αγώνα. Ακόμη αυτή η “γέφυρα” επικοινωνίας με το κοινό του αθλήματος θα δώσει μακροπρόθεσμα στο χώρο, αθλητές, σπόνσορες και φίλους της ιστιοπλοΐας.

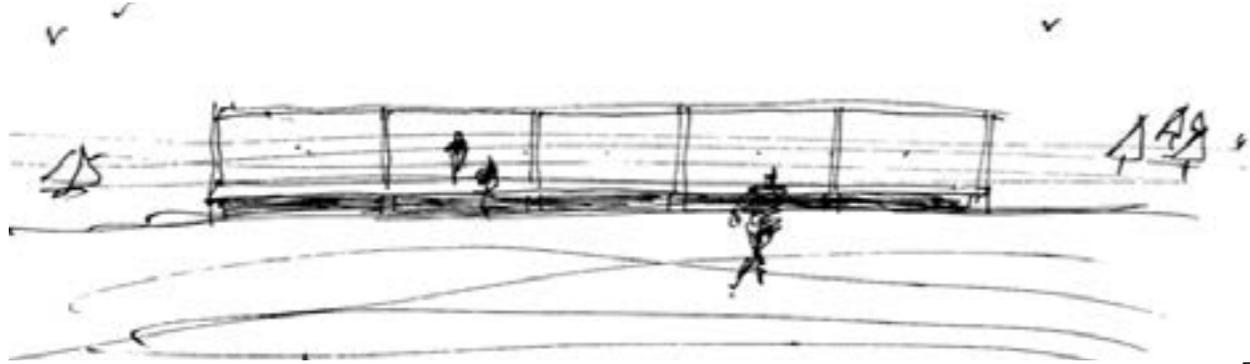
Εικ.4

Εικ.5

Εικ.4 - 5 Από δημοσίευση στο becky-lam.com

Δ.Sailing Club's Yacht Sotogrande-Cádiz-Spain

“Αυτό το έργο αποτελεί μία απλή και οικονομική λύση για την κατασκευή ενός ομίλου που θα αντικαταστήσει το υπόστεγο, που στέγαζε μέχρι σήμερα τα πανιά των σκαφών αναψυχής του Ιστιοπλοϊκού ομίλου της Sotogrande (Sotogrande sailing club).

Θα θέλαμε να αποδείξουμε και πάλι, πως η αρχιτεκτονική είναι σε θέση, παρά τον περιορισμένο προϋπολογισμό, να επινόησει ένα πανέμορφο κομμάτι.”

Η πλατφόρμα

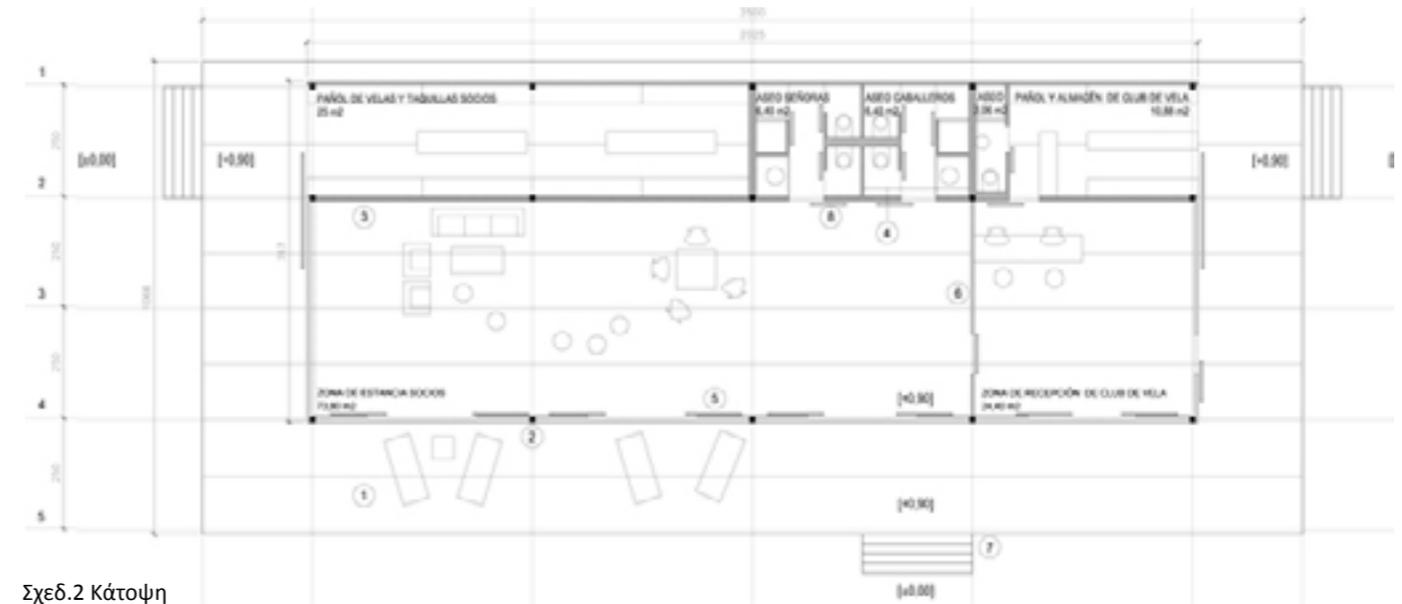
Ως πρώτο βήμα θα δημιουργηθεί μια επίπεδη επιφάνεια που υποστηρίζεται από μία απλή μεταλλική κατασκευή από λευκό βαμμένο γαλβανισμένο χάλυβα. Επάνω σε αυτό, σαν να ήταν ένα πλαίσιο, έχουν τοποθετήσει αυτοφερόμενα κυψελωτά πάνελ σκυροδέματος. Η δυνατότητα πρόσβασης γίνεται με τρεις κλίμακες από γαλβανισμένη λαμαρίνα βαμμένη λευκή.

Σχεδ.1

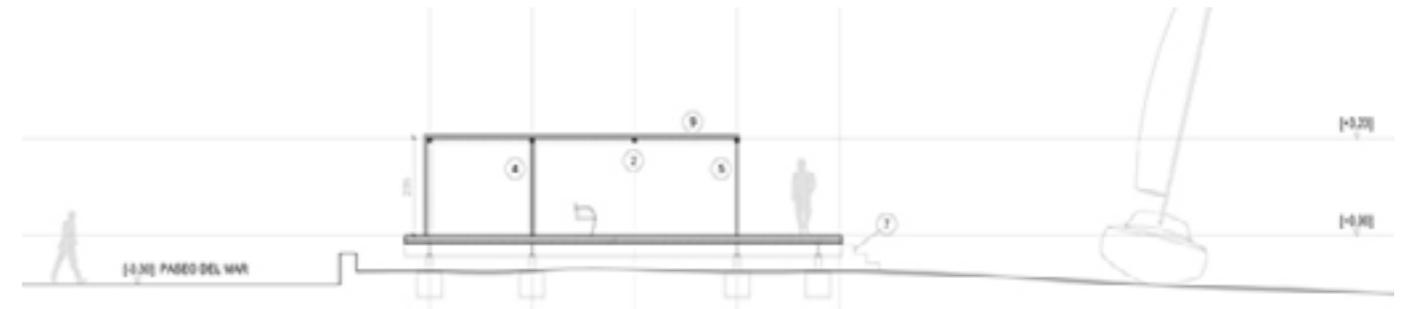

Εικ.1

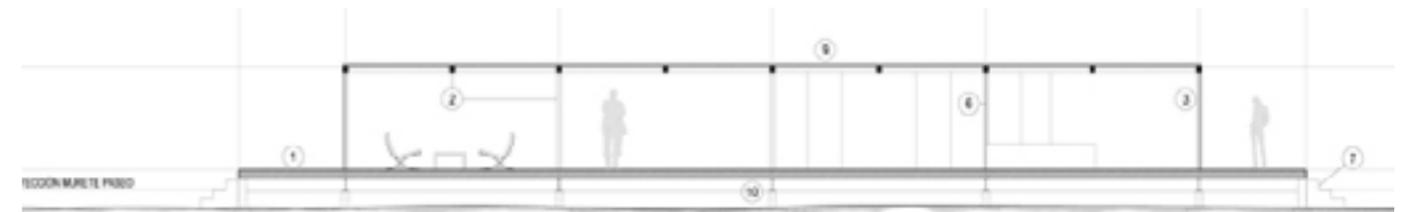
Εικ.1 - Σχεδ.1 Γραφείο Μελετών Alberto Campo Baeza

Σχεδ.2 Κάτοψη

Σχεδ.3 Τομή κατά μήκος

Σχεδ.2 Τομή κατά πλάτος

Σχεδ.1 Γραφείο Μελετών Alberto Campo Baeza

Στην εν λόγω πλατφόρμα που συνδέεται με την βάση προσαρμόζεται μία απλή κατασκευή από μεταλλικούς γαλβανισμένους σωλήνες με διαστασιολόγηση 2,50X5,00X2,50m .

Η οροφή και οι τοίχοι έχουν πληρωθεί με πολυκαρμπονικά πάνελ, διαφανή ή αδιαφανή, ανάλογα με τις απαιτήσεις .

Καθιστικός χώρος

Το μπροστινό μέρος του καθιστικού χώρου καλύπτεται με ημιδιαφανή πολυκαρμπονικά για να έχουν τόσο ήλιο όσο και σκιά. Εκεί προβλέπεται μια αναδιπλούμενη κατασκευή για την προστασία των πολυκαρμπονικών πάνελ, για λόγους ασφάλειας.

Αυτή η κατασκευή έρχεται να επαληθεύσει όλα όσα έχουμε αναφέρει για τους μικρούς "αυθόρμητους" ομίλους που κατασκευάζονται όπως προαναφέραμε απρογραμματίστα, πρόχειρα και τις περισσότερες φορές κακόγουστα στις παραλίες μας.

Αυτό το παράδειγμα με το μικρό κόστος και τη μεγάλη ευαισθησία, το μειωμένο χρόνο κατασκευής και την ευελιξία τοποθέτησης, ίσως είναι ένα καλό πρότυπο που θα έπρεπε να υλοποιήσουμε και εμείς για να μπορέσουμε να βάλουμε μία τάξη στις διάφορες αυθαίρετες κατασκευές ομίλων που διαθέτουμε. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι μελετητές του έργου:

"Έτσι, με ένα μέτριο προϋπολογισμό ελπίζουμε να δημιουργήσουμε μια στοιχειώδη αρχιτεκτονική σύνθεση που θα είναι ένα όμορφο και ισορροπημένο έργο, ως προς τις αναλογίες και το μέγεθος του . Θα θέλαμε να οικοδομήσουμε ένα μικρό - μεγάλο έργο ."

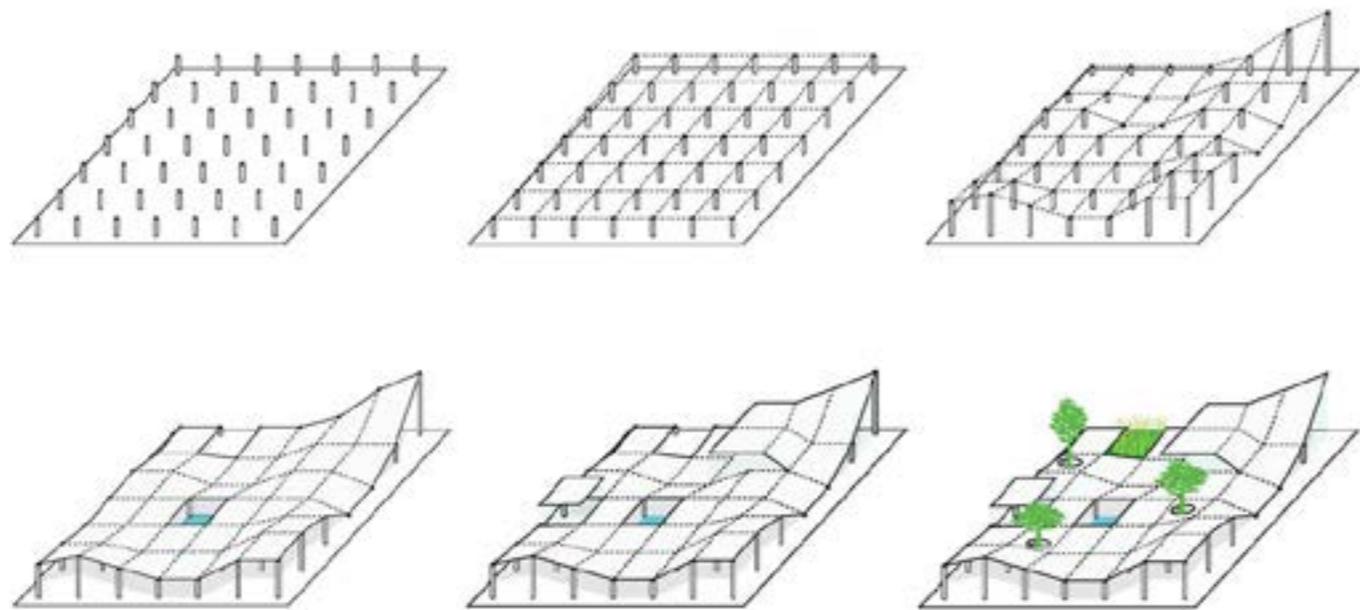
Εικ.2

Ο ναυτικός όμιλος - κέντρο νεολαίας βρίσκεται σε μια εγκαταλελειμμένη προκουμαία βιομηχανικής περιοχής, στις παρυφές της Κοπεγχάγης . Το κτίριο εξυπηρετεί δύο ομάδες χρηστών : έναν ιστιοπλοϊκό όμιλο και ένα κέντρο νεότητας .Ο εξωτερικός χώρος είναι ένα σημαντικό μέρος του σχεδιασμού και ένας χώρος 2.000 m² καλύπτεται με ένα κυματιστό ξύλινο κατάστρωμα. Κάτω από το κατάστρωμα αυτό τοποθετείται ένας κοινόχρηστος χώρος και ένα εργαστήριο, καθώς και χώρος για την αποθήκευση σκαφών. Η λύση αυτή προέκυψε διότι ο ιστιοπλοϊκός όμιλος χρειάζεται περισσότερο χώρο από το οικόπεδο για να αποθηκευθούν τα σκάφη και το κέντρο νεολαίας απαιτούσε υπαίθριο χώρο παιχνιδιού. Ένας ακόμη

λόγος ήταν το μολυσμένο επιφανειακό έδαφος της γης. Το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού είχε αρχικά προϋπολογιστεί για την αφαίρεση του. Με τη δημιουργία όμως του καταστρώματος, η αφαίρεση του επιφανειακού εδάφους ήταν περιττή, απελευθερώνοντας έτσι τα χρήματα να δαπανηθούν για την κατασκευή . Σε αντίθεση με το καμπυλωτό σχήμα της εξωτερικής πλατφόρμας , οι εσωτερικοί χώροι παρουσιάζουν μια κανονικότητα που εκδηλώνεται από την χρήση των υλικών και των λεπτομερειών. Το γκρίζο τσιμέντο του πατώματος του εργαστηρίου έρχεται σε αντίθεση με το λεπτότερο λευκό γυαλισμένο δάπεδο από μπετόν του κοινόχρηστου χώρου.

Εικ.1

Σχεδ.1

Σχεδ.1 Διαμόρφωση ξύλινου καταστρώματος - Γραφείο μελετών Big
 Εικ.2 Ξύλινο κατάστρωμα - Γραφείο μελετών Big

Εικ.3

Εικ.4

Εικ.5

Εικ.6

Εικ.7

Εικ.8

Εικ.3-4 Υπαίθριος χώρος παιχνιδιού - Γραφείο μελετών Big
 Εικ.5-6 Ξύλινο κατάστρωμα - Γραφείο μελετών Big
 Εικ.7-8 Εγκαταστάσεις ναυτικού ομίλου

Βραβεία

2008 Wood Award
 2005 Mies Van Der Rohe Award Honourable Mention
 2004 European Architecture Award Luigi Cosenza
 2004 Copenhagen Award For Architecture
 2004 Ar+d Award, Architectural Review, Riba

Αξιολόγηση Ομίλου

Στην Δανία σε μια χώρα με μεγάλη παράδοση στο χώρο της ιστιοπλοΐας έχει κατασκευαστεί αυτός ο όμιλος. Πέρα από την ευρηματική σύνθεση και τη δημιουργία ενός πολύ λειτουργικού χώρου βλέπουμε πόσο κοντά φέρνει τα μικρά παιδιά με την τοποθέτηση ενός κέντρου νεότητας δίπλα στον ιστιοπλοϊκό όμιλο. Τροφοδοτώντας έτσι το ενδιαφέρον των μικρών παιδιών για το άθλημα και κάνοντας το πέρασμα από τον ένα χώρο στον άλλο να είναι το αυτονόητο.

Αυτό δεν θα το βρούμε στον ελληνικό χώρο, ακόμη και στα νησιά που η σχέση με τη θάλασσα είναι άμεση. Η προσπάθεια να φέρεις μικρά παιδιά στον όμιλο δεν είναι εύκολη, διότι λείπει η αμεσότητα που το παιχνίδι σε κάποιο σημείο ταυτίζεται με το άθλημα, χωρίς πίεση απλά σαν φυσική συνέχεια.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

1. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

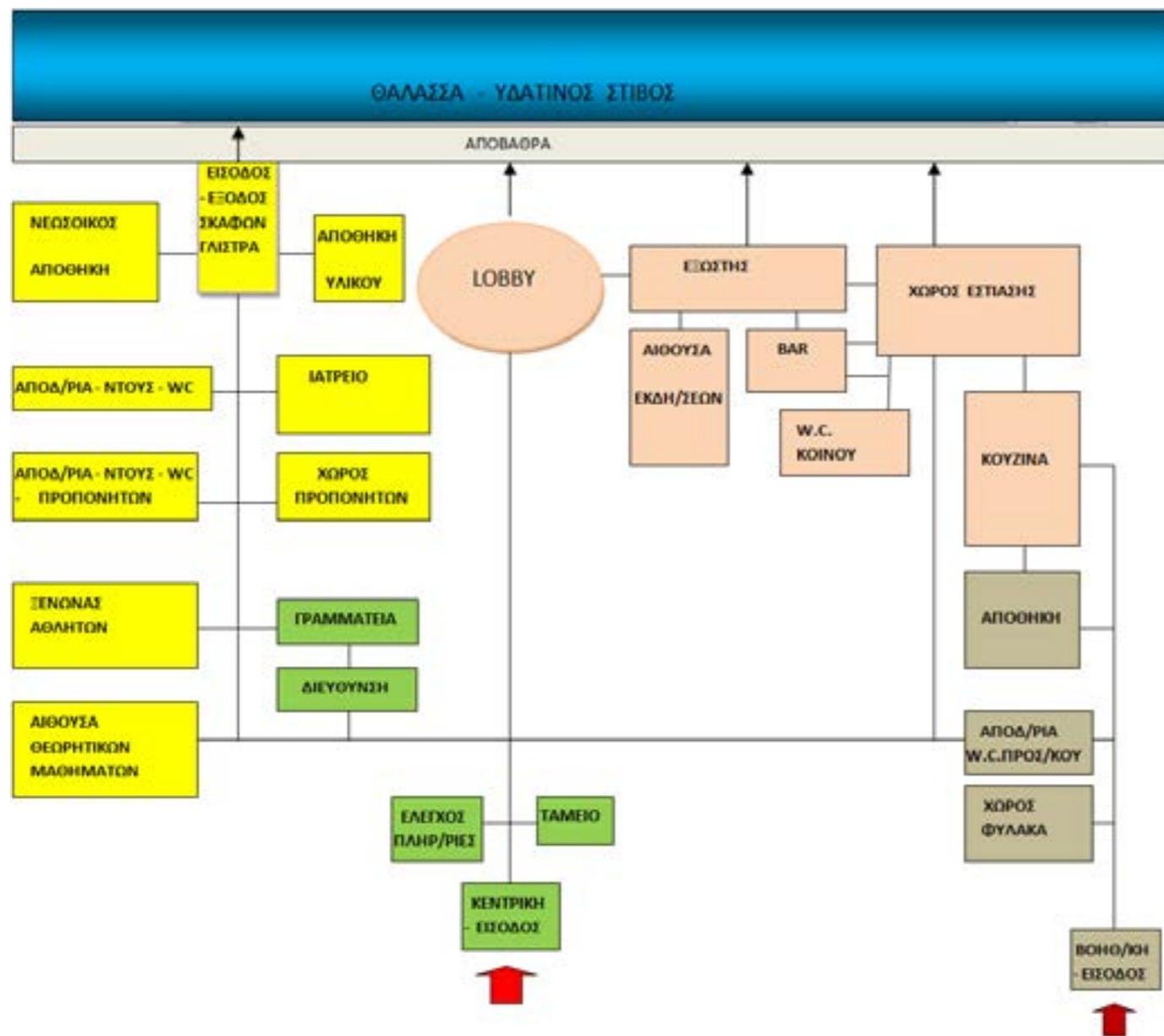
Ένας ναυταθλητικός όμιλος με τις σημερινές ανάγκες όπως έχουν διαμορφωθεί, θα πρέπει να είναι κατά ένα μεγάλο μέρος αυτοσυντήρητος. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τις συνδρομές των μελών και με τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τα μέλη και φίλους του ομίλου. Γι αυτό η δραστηριότητά του πέρα από το αμιγώς αθλητικό τμήμα θα πρέπει να καλλιεργεί σχέσεις με άτομα που αγαπούν την ιστιοπλοΐα σαν χόμπι προσφέροντάς τους τα απαραίτητα ως προς το άθλημα αλλά και μία ευχάριστη παραμονή στους χώρους του ομίλου.

Με αυτές τις προϋποθέσεις θα πρέπει η κτηριολογική του δομή και οι χώροι του να αναπτύσσονται σε δύο άξονες, τον αθλητικό και τον χώρο παραμονής και αναψυχής. Ο αθλητικός χώρος πέραν του θαλασσιού στίβου και την αμεσότητα που χρειάζεται με αυτόν, έχει ανάγκη και από τις χερσαίες εγκαταστάσεις του. Οι πλέον αναγκαίες είναι :

- οι χώροι φύλαξης σκαφών (νεώσοικοι)
  - οι αποθήκες των υλικών
  - τα αποδυτήρια, ντους και w.c. των αθλητών
  - η αίθουσα θεωρητικής διδασκαλίας
  - το γυμναστήριο
  - ξενώνας
  - το ιατρείο (χώρος για την παροχή των βασικών πρώτων βοηθειών)
  - ο χώρος παραμονής των προπονητών (γραφείο, βοηθητικοί χώροι)
  - γραμματεία
  - διοίκηση
- (ανάλογα με το δυναμικό του ομίλου μπορεί η γραμματεία να ενσωματωθεί με τη διοίκηση)
- ελεγχόμενος χώρος εισόδου (ανάλογα με τις δραστηριότητες του ομίλου μπορεί στην είσοδο να υπάρχει και ταμείο)

Ο χώρος παραμονής - αναψυχής που θα πρέπει και αυτός να είναι αναπόσπαστο κομμάτι του ομίλου οφείλει να εκπληρώνει τις ακόλουθες ανάγκες:

- αναψυκτήριο - bar
  - χώρο εστίασης
  - μεγάλος εξώστης
  - αίθουσα εκδηλώσεων(απονομές αγώνων, διαλέξεις, κτλ)
  - κουζίνα
  - αποθήκη
  - w.c. κοινού
  - χώρος φύλακα
  - βοηθητικοί χώροι προσωπικού(αποδυτήρια, w.c.)
  - δευτερεύουσα είσοδος (είσοδος προμηθειών, βοηθητικού προσωπικού)
- (σε επαφή, έστω οπτική, με τον χώρο των δραστηριοτήτων - θάλασσα)

Όπως έχω προαναφέρει, η ιστιοπλοΐα είναι ένα άθλημα που πέρα από την καλή φυσική κατάσταση, την εκπαίδευση και τη γνώση του αθλητή χρειάζεται και άρτια υλικά τα οποία έχουν μεγάλη οικονομική επιβάρυνση. Ακόμη λόγω της επαφής τους με τη θάλασσα χρειάζονται τακτική συντήρηση και πολλές φορές σχετικά γρήγορη αντικατάσταση. Όλα αυτά επιφέρουν μεγάλο οικονομικό κόστος στη λειτουργία του αθλητικού τμήματος του ομίλου. Η οικονομική επιβάρυνση των αθλητών συνήθως είναι κατά τη διάρκεια που παρακολουθούν τα τμήματα των σχολών, όταν όμως περάσουν στην αγωνιστική ομάδα του ομίλου το μεγαλύτερο κόστος το επιβαρύνεται εκείνος(έτσι τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι) και αυτό πολλές φορές είναι δυσβάστακτο. Και αν οικονομικά δεν μπορεί να ανταπεξέλθει είναι ευκολονόητο πως δεν μπορεί πλέον να είναι ενεργός. Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι οι συνδρομές των μελών, οι σπόνσορες και η εκμετάλλευση των χώρων και των υπηρεσιών του ομίλου για την οικονομική του υποστήριξη είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για τη λειτουργία του. Η στήριξη από την πολιτεία ειδικά κάτω από την οικονομική κρίση που διανύουμε είναι από ελάχιστη έως ανύπαρκτη. Άρα μονόδρομος πλέον για την λειτουργία του ομίλου και την ανάπτυξη του αθλήματος είναι η οικονομική αυτάρκεια του. Προϋπόθεση για την ύπαρξη των προαναφερόμενων είναι η δημιουργία σχέσεων με τον κοινωνικό περίγυρο που τον καθιστούν κομμάτι της κοινωνίας του. Αυτό στους ομίλους της περιφέρειας ίσως είναι ευκολότερο. Στο απρόσωπο όμως χώρο του κέντρου η δημιουργία σχέσεων από πλευράς του ομίλου προς την κοινωνία, πέρα από παροχή καλών υπηρεσιών και την ευελιξία λειτουργίας του, προϋποθέτει και τους ανάλογους χώρους και εγκαταστάσεις.

Η σωστή χρήση και η λειτουργική εκμετάλλευσή τους, δίνει στον όμιλο τις προϋποθέσεις για μια οικονομική και λειτουργική ανεξαρτησία που τον καθιστούν βιώσιμο.

4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΥΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ ΟΜΙΛΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ

Αν θελήσουμε να συγκρίνουμε υφιστάμενες συνθήκες ναυτικών ομίλων στον Ελληνικό χώρο με το πρότυπο που προκύπτει από την ανάλυση, θα δυσκολευτούμε πολύ να βρούμε κάποιους ομίλους που να ταυτίζονται με αυτές τις συνθήκες.

Αν πάρουμε τον αρτιότερο από κτηριακή άποψη όμιλο, το Ν. Ο. Ελλάδος θα παρατηρήσουμε με τη πρώτη ματιά ότι η τοποθέτηση των κτιρίων είναι τέτοια που δημιουργεί μεγάλη απόσταση μεταξύ ναυταθλητικών εγκαταστάσεων και του “club” (χώρος εστίασης, bar, αίθουσα εκδηλώσεων κ.τ.λ.) Αυτό λειτουργικά δίνει την εντύπωση ότι εκεί συνυπάρχουν δύο διαφορετικοί κόσμοι. Στο μεν “club” πολλά μέλη δεν έχουν καμία επαφή και σχέση με το άθλημα (ειδικά οι απόστρατοι του πολεμικού ναυτικού) και από την άλλη πολλοί αθλητές και μέλη που ενδιαφέρονται για το άθλημα δεν συνηθίζουν να πηγαίνουν στο χώρο του “club”. Έτσι αυτή η απόσταση δεν διευκολύνει να επηρεάσουν και να ενημερώσουν οι μεν τους δε, με αποτέλεσμα πολλά μέλη να μην ενδιαφέρονται να συνεισφέρουν ούτε ηθικά αλλά ούτε και οικονομικά στο άθλημα. Παρατηρούμε λοιπόν ότι μία λάθος χωροταξική τοποθέτηση μπορεί να δημιουργήσει λειτουργικό πρόβλημα στον όμιλο.

Αν εξετάσουμε μικρότερους σε κτηριολογικό πρόγραμμα ομίλους π.χ. το Ν.Ο. Άνδρου, θα διαπιστώσουμε μεγάλες συγκριτικά ελλείψεις χώρων. Ο χώρος των σκαφών, η αποθήκη, το γραφείο προπονητών υστερούν από μέγεθος αλλά και από λειτουργική διάταξη. Ακόμη η πρόσβαση προς τη θάλασσα γίνεται διασχίζοντας τον δρόμο που οδηγεί στο λιμάνι, με κίνδυνο ατυχημάτων ειδικά των μικρών αθλητών. Όσο για υπαίθριο χώρο παραμονής σκαφών, είναι σχεδόν ανύπαρκτος.

Πάντως παρατηρώντας τους ομίλους που κατασκευάστηκαν παλαιότερα υποστηριζόμενοι από μία συγκεκριμένη τάξη (μεγαλοαστική) θα δούμε

ότι χωροταξικά δεν ταυτίζονται με το ναυταθλητικό τμήμα οι χώροι αναψυχής. Σήμερα σε πολλούς από αυτούς οι κοινωνικές συνθήκες έχουν αλλάξει η χωροταξική όμως τοποθέτηση των κτιρίων παραμένει προβληματική.

Άρα πρέπει να δούμε από μία διαφορετική οπτική γωνία το σχεδιασμό ενός ναυτικού ομίλου και στους ήδη υπάρχοντες οι λειτουργικές παρεμβάσεις να είναι τέτοιες ώστε να τους καθιστούν σύγχρονους ως προς τα ισχύοντα σήμερα πρότυπα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

- Εξώφυλλο : Otl Aicher αφίσα Ολυμπιάδας Kiel 1972
- Τριήρης « Βικιπαίδεια»
- Τριήρης « ΟΛΥΜΠΙΑΣ»
- Έρευνα του Εμμ. Νελλόπουλου: “Η Ελληνική Τριήρης”. Πηγή: diadrastiko: Οι μεγαλοφυείς προδιαγραφές της Τριήρους http://diadrastiko.blogspot.com/2012/10/blog-post_6144.html#ixzz2IXSdwQPγ
- ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ / www.hellenicnavy.gr
- ΤΟ ΒΗΜΑ «Οι αρχαίοι Ελληνικοί νεώσοικοι του Πειραιά στο φως» 11/10/2012 Θέρμου Μαρία
- ΤΑ ΝΕΑ «Έρευνες στη Μαρίνα της Ζέας» 29/01/2004 Μαίρη Αδάμη
- ΤΑ ΝΕΑ 7-9-1999 “ΝΕΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ – ΚΥΡΙΩΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ – ΣΤΑ ΛΙΜΑΝΙΑ”:
- Η ΜΑΚΡΑ ΣΤΟΑ, ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΚΡΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΩΣΟΙΚΟΙ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΦΩΣ
- Οι αρχαίοι Νεώσοικοι «Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία» Μουσείο Τεχνολογίας
- Διακομματική έγκριση (Βενιζέλος-Βουλγαράκης) για Bar-Disco-Restaurant στους Νεώσοικους της Μουνιχίας, Παρασκευή, 2 Νοεμβρίου 2007- Κουμουνδούρου 22
- Η ΑΥΓΗ 12/10/2012 «Αρχαιολογικά ευρήματα στη Ζέα και το Μικρολίμανο»
- ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ 1933-1963
- Επιστολή προς τον όμιλο (ΝΟΕ) του Κίμωνος Λάσκαρι και η πρόταση του για την προσθήκη (από Αρχιτεκτονικό αρχείο Μουσείου Μπενάκη)
- Σχέδια από την μελέτη των επισκευών και προσθηκών του 1982 του ΝΟΕ (αρχείο ΝΟΕ)
- ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΑΝΔΡΟΥ 1957-2007
- Oscar Niemeyer, Stamos Papadakis 1960
- Διεθνές ναυταθλητικό κέντρο Κίελου, πληροφορίες, σχέδια, φωτογραφίες από το Γραφείο μελετών Storch Ehlers Partner
- Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας του Αγίου Κοσμά, πληροφορίες, σχέδια - ΜΕΑΣ ΕΠ.Ε
- ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας του Αγίου Κοσμά
- ΤΟ ΒΗΜΑ 11/07/2010. Άρθρο της Κόλλια Ελευθερίας “Μαρίνες των σκανδάλων και της ταλαιπωρίας”
- Διεθνές ναυταθλητικό κέντρο Βαρκελώνης, πληροφορίες, σχέδια, φωτογραφίες από το Γραφείο μελετών Mestura
- Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, ΤΟ ΣΩΜΜΑ, ΚΑΙ Η ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
- Επιμέλεια Παναγιώτη Τουρνικιώτης - 2006 - “do_co | mo .mo_ “
- Περί Ομίλων, του Άκη Τσαρούχη προπονητή Ιστιοπλοΐας, περιοδικό Plefsi, Δεκ. 2013